

KWALITEITS (JAAR)VERSLAG 2009

BAAL

Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg

Kattegatstraat 8 bus 8
3500 Hasselt
e-mail
website
bankrekening

tel. 011-45.00.61
fax 011-22.67.74
baal@skynet.be
www.baallimburg.be
735-0139542-44

Initiatief van JONGERENWERKING PIETER SIMENON vzw
Bijzondere Jeugdbijstand
Agentschap Jongerenwelzijn – Vlaamse Overheid

<i>Afkortingen</i>		<i>p.3</i>
1. Inleiding	p.5	
2. Beperkte algemene informatie vzw	p.6 - 9	
2.1. Schematische voorstelling actuele organisatie		p.6
2.2. Algemene voorstelling actuele vzw		p.7
2.2.1. De organisatie		p.8
2.2.2. Het begeleidingstehuis Pieter Simenon / CANO		p.8
2.2.3. Het dagcentrum De Teuten		p.8
2.2.4. HCA-dienst BAAL		p.9
3. Voorstelling actuele werking BAAL	p.10 - 11	
4. Organisatieontwikkelingen van BAAL	p.12 - 26	
4.1. Organisatieperspectief		p.12
4.1.1. Basisvisie van BAAL		p.12
4.1.2. Organisatiestructuur		p.14
4.2. Personeelsbeleid		p.17
4.3. Kwaliteitsbeleid		p.19
4.3.1. Kwaliteitsplanning		p.19
4.3.2. Doelstellingen in blijvend perspectief		p.19
4.3.3. Doelstellingen, acties en realisaties 2009 – planning 2010		p.19
4.4. Leerbeleid		p.22
4.5. Overleg en samenwerking		p.23
4.5.1. Samenwerkingsverband HCA Limburg		p.23
4.5.2. Overlegorganen i.f.v. de gecoördineerde praktijkuitvoering		p.24
4.5.3. Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)		p.24
4.5.4. Overkoepelende overlegorganen		p.24
4.5.5. Partnership CAW 't Verschil		p.25
4.5.6. Partnership vzw Katarsis		p.26
5. Externe beleidsontwikkelingen en reflecties	p. 27 - 34	
5.1. Van uitbreiding naar erkenning categorie 8 herstelgerichte en constructieve afhandelingen (HCA)		p.27
5.2. Ouderstage: einde oefening?		p.27
5.3. (Geen) zin in de jeugdgevangenis van Tongeren?!		p.34
6. Kernprocessen en praktijkstatistieken van de HCA-dienst	p. 38 - 165	
6.1. Herstelbemiddeling (HB)		p.38
6.1.1. Omschrijving en doelstelling		p.38
6.1.2. Profiel		p.39
6.1.3. Procedure aan de hand van een praktijkvoorbeeld		p.40
6.1.4. Overleg		p.44
6.1.5. Team herstelbemiddeling		p.45
6.1.5.1. De samenstelling van het team		p.45
6.1.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen		p.45
6.1.5.3. Procedure		p.46
6.1.5.4. PWO KHLim		p.46
6.1.6. De praktijk van herstelbemiddeling: dossiers		p.47
6.1.7. Het Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg		p.62
6.1.7.1. Voorstelling		p.62
6.1.7.2. Werking en procedure		p.63
6.1.7.3. Dossiers behandeld in 2009		p.64
6.2. HERGO (Herstelgericht groepsoverleg)		p.66
6.2.1. Omschrijving en doelstelling		p.66
6.2.2. Profiel		p.66
6.2.3. Procedure aan de hand van een praktijkvoorbeeld		p.67
6.2.4. Overleg		p.72
6.2.5. Praktijkwerkers binnen BAAL		p.73
6.2.6. De praktijk van HERGO: dossiers		p.73

6.3.	Gemeenschapsdienst	p.78
6.3.1.	Omschrijving en doelstelling	p.78
6.3.2.	Profiel	p.78
6.3.3.	Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld	p.79
6.3.4.	Overleg	p.82
6.3.5.	Team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg	p.82
6.3.5.1.	De samenstelling van het team	p.82
6.3.5.2.	De inhoud van de teamvergaderingen	p.83
6.3.5.3.	Extra aandachtspunt: de zorg voor prestatieplaatsen	p.85
6.3.6.	De praktijk van gemeenschapsdienst: dossiers	p.87
6.4.	Leerproject 'Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen' (SIB-M)	p.102
6.4.1.	Omschrijving en doelstelling	p.102
6.4.2.	Profiel	p.103
6.4.3.	Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld	p.104
6.4.4.	Overleg	p.108
6.4.5.	Team SIB-M BAAL	p.108
6.4.5.1.	De samenstelling van het team	p.108
6.4.5.2.	De inhoud van de teamvergaderingen	p.109
6.4.6.	Team SIB-M Vlaanderen	p.109
6.4.6.1.	De samenstelling van het praktijkteam	p.111
6.4.6.2.	De samenstelling van het coördinatorenoverleg	p.111
6.4.6.3.	De inhoud van de vergaderingen van het praktijkteam	p.111
6.4.6.4.	De inhoud van de vergaderingen van het coördinatorenoverleg	p.112
6.4.7.	SIB-M in gemeenschapsinstelling "De Kempen" in Mol	p.112
6.4.8.	De praktijk van Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen: dossiers	p.113
6.5.	Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans (SRIB)	p.124
6.5.1.	Omschrijving en doelstelling	p.124
6.5.2.	Profiel	p.125
6.5.3.	Voorstelling aan de hand van een overzicht van de sessies	p.125
6.5.4.	Overleg	p.130
6.5.5.	Team SRIB BAAL	p.130
6.5.5.1.	De samenstelling van het team	p.130
6.5.5.2.	De inhoud van de teamvergaderingen	p.130
6.5.6.	HSD-team CAW 't Verschil	p.131
6.5.6.1.	De samenstelling van het team	p.131
6.5.6.2.	De inhoud van het HSD-team	p.131
6.5.7.	SGGJ	p.131
6.5.7.1.	De samenstelling van SGGJ	p.131
6.5.7.2.	De inhoud van de vergaderingen van het SGGJ	p.132
6.5.8.	ESSAY	p.132
6.5.9.	De praktijk van SRIB: dossiers	p.133
6.6.	Leerproject Drugs, (ver)antwoord?(DVA)	p.139
6.6.1.	Omschrijving en doelstelling	p.139
6.6.2.	Profiel	p.140
6.6.3.	Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld	p.140
6.6.4.	Overleg	p.145
6.6.5.	Team DVA	p.145
6.6.5.1.	De samenstelling van het team	p.145
6.6.5.2.	De inhoud van de teamvergaderingen	p.145
6.6.6.	Overleg BAAL – Katarsis	p.146
6.6.6.1.	De samenstelling van het overleg	p.146
6.6.6.2.	De inhoud van het overleg	p.146
6.6.7.	De praktijk van DVA: dossiers	p.147
6.7.	Ouderstage (OS)	p.156
6.7.1.	Profieltekst	p.156
6.7.2.	De praktijk van ouderstage: dossiers	p.161
6.8.	De combinaties in de praktijk van BAAL in 2009	p.165

Afkortingen

ADAM	Antwerpse diensten alternatieve maatregelen
AGM	Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen
AM	Alternatieve Maatregel
ASAP	Adolescent Sexual Abuser Project
BAAL	Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg
BAL	Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven
BIC	Begeleidingsdienst Ivo Cornelis
BJB	Bijzondere Jeugdbijstand
BOOG	Bas! en Oikoten met Ouders in Gesprek
CAB	Centrum Ambulante Begeleidingen
CAFT	Constructieve Afhandelingen Feiten Turnhout
CAW	Centrum Algemeen Welzijnswerk
CBJ	Comité Bijzondere Jeugdzorg
DVA	Drugs,(ver)antwoord?
GAOZ	Genk As Opglabbeek Zutendaal
GD	Gemeenschapsdienst
GI	Gemeenschapsinstelling
HB	Herstelbemiddeling
HCA	Herstelrechtelijke/herstelgerichte en Constructieve Afhandeling
HERGO	Herstelgericht Groepsoverleg
HSD	Hulp Seksuele Delinquenten
IJH	Integrale Jeugdhulpverlening
IPRO	Interprovinciaal Overleg
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
JPS	Jongerenwerking Pieter Simonon
KHLim	Katholieke Hogeschool Limburg
LP	Leerproject
2M	Materieel en Moreel
MOF	Misdrijf Omschreven Feit
MPI	Medisch Pedagogisch Instituut
OBJ	Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg
OOOC	Onthaal Oriëntatie Observatie Centrum

OS	Ouderstage
OSBJ	Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg
POS	Problematische Opvoedingsituatie
PV	Proces Verbaal
SGGJ	Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag door Jongeren
SIB-M	Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SRIB	Seksualiteit en Relaties in Balans
SWV	Samenwerkingsverband
VIP	Very Important Person
VTE	Voltijdse Equivalent
VTO	Vorming Training Opleiding
VZW	Vereniging Zonder Winstoogmerk
XIOS	eXpertisecentrum voor Industrie, Onderwijs en Samenleving

www.baallimburg.be

1. INLEIDING

2009

BAAL is per 1 januari 2009 erkend als categorie 8 en dit officieel tot eind 2010.

Nu wordt het allemaal voor 'echt' en heet dit verslag het kwaliteitsverslag.

We blijven ons best doen om de 'juiste' jongere op de 'juiste' plaats te krijgen in ons aanbod.

Een blijvend proces dat vraagt om aandacht en geduld

We proeven van de eerste dossiers ouderstage maar in juli werd het einde aangekondigd.

Praktijk, theorie en beleid blijven elkaars uitdagers

We zien met veel plezier de gezinsuitbreidingen bij onze collega's gebeuren.

De toekomst blijft verzekerd

We verwelkomen een aantal 'vervangende' collega's

Nieuwe winden geven nieuwe inzichten aan een organisatie

We beseffen maar al te goed dat Vincent zijn pensioenplan bijna in uitvoering gaat.

Alleen maar warm terugkijken en verder gaan in bescheiden onderscheiden...

2010

Verder een kwaliteitsvolle HCA-werking aanbieden in Limburg

Dat is en blijft onze kernopdracht

Binnen vzw Jongerenwerking Pieter Simonon

Samen sterk

We danken u voor de interesse in onze werking en wens u een boeiende lezing.

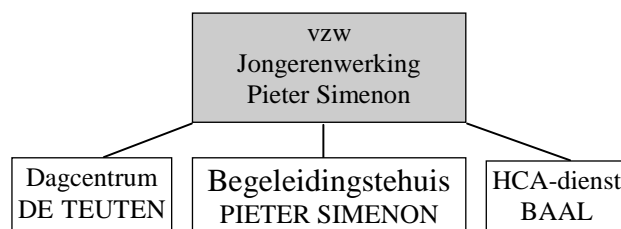
Uitkijkend naar uw reactie

2. BEPERKTE ALGEMENE INFORMATIE VZW

2.1 Schematische voorstelling actuele organisatie

Erkend door:

Vlaamse Overheid
Agentschap Jongerenwelzijn
Bijzondere Jeugdbijstand

Twee voorzieningen en projectwerking

1. Begeleidingstehuis Pieter Simenon, Lommel

Capaciteit: 30 adolescente jongens
Residentiële voorziening met intensieve, integrale begeleiding
CANO: Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning

- Residentiële leergroep/kamertraining/studiosysteem
- Project GKRB: Gestructureerde Kortdurende Residentiële Begeleiding (capaciteit 7)
- Contextbegeleiding/BZW: Begeleid Zelfstandig Wonen (capaciteit 7)
- Dienst Tijdsbesteding/Project Werkatelier - Brugproject
- Project Ervaringsleren (capaciteit 3)

2. Dagcentrum De Teuten, Lommel

Capaciteit: 10 jongens/meisjes
Semi-residentiële voorziening; dagopvang en begeleiding na school en tijdens de vakantie
Ambulante gezinsbegeleiding

3. HCA-dienst BAAL: Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg, Hasselt

HCA: Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling rond minderjarige delictplegers in de gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren

- Herstelbemiddeling
- Herstelgericht Groepsoverleg (HERGO)
- Gemeenschapdienst
- Leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (SIB-M)
- Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans (SRIB)
- Leerproject Drugs, (ver)antwoord? (DVA)
- Project Ouderstage (tot 31/12/2009)

Project DrugSLink (druggerelateerd samenwerkingsverband Limburg) vanaf 01/01/2010

Algemeen uitgewerkt:

Missie, waarden met trefwoorden, kerncompetenties, rechtspositie jongeren, personeelsbeleid, organisatieontwikkeling

Organisatie:

- algemene vergadering / raad van bestuur
- algemene directie/ beleidsvergadering/ Comité Preventie en Bescherming op het Werk
- coördinatie per deelwerking: BAAL, Dagcentrum, CANO-dienstverlening, CANO-werkatelier, CANO-facilitair
- coördinatiesteunfuncties: kwaliteitszorg, personeelszorg, facilitaire diensten
- vriendenkring/ feestcomité
- externe samenwerkingsverbanden

2.2 Algemene voorstelling actuele vzw

2.2.1 De organisatie

De vzw Jongerenwerking Pieter Simenon is een privaat initiatief dat werkt in het kader van Jongerenwelzijn, Bijzondere Jeugdbijstand en Jeugdbescherming. De werking evolueert al jaren als een kleinschalig, gedifferentieerd, territoriaal gespreid en zich voortdurend vernieuwend aanbod van verblijf, begeleiding en afhandeling van delicten voor verschillende doelgroepen van jongeren.

De **missie** werd voor de totale organisatie in 2003 vernieuwd als volgt:

"Wij engageren ons samen verbindend te werken om breuken tussen jongeren, hun leefomgeving en de samenleving te herstellen, in antwoord op maatschappelijke verwijzing. Wij willen dit realiseren vanuit een evenwichtig verdeelde zorg voor de doelgroepen, de medewerkers en de organisatie".

Deze missie onderschrijft twee belangrijke **waarden**:

1. geloof in de kracht en de groeimogelijkheden in verbondenheid.
2. respect voor ieders eigenheid en ernaar handelen.

Beide waarden worden voor een beter begrip verduidelijkt door en verbonden met een aantal **trefwoorden**, die belangrijk zijn voor de organisatie: *positivisme, empowerment, responsabilisering, innoverend, zichzelf in vraag stellend, emancipatorisch; rechtvaardigheid, solidariteit, echtheid, gelijkwaardigheid, eerlijkheid, openheid, discretie, duidelijkheid, evenwichtig, realistisch, subsidiair, zorgzaam.*

In 2005 werden door en voor alle medewerkers de **kerncompetenties** "innoverend verbinden" onderkend, waaraan later "zelfreflectie" als 3de kerncompetentie is toegevoegd.

De bejegening van de doelgroepen is gebaseerd op het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale hulp.

Het personeelsbeleid vertrekt vanuit Human Resource Management en competentie management.

De organisatieontwikkeling evolueert in de richting van een netwerkorganisatiestructuur en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De globale erkende **capaciteit** is sedert 01/12/2003 vastgesteld op 40 jongeren, verdeeld over twee voorzieningen: een residentieel begeleidingstehuis (30) en een dagcentrum (10). De capaciteit voor de HCA-dienst evolueert volgens de vraag. De drie voorzieningen zijn erkend door de Vlaamse Overheid, Agentschap Jongerenwelzijn, Bijzondere Jeugdbijstand.

Daarnaast wordt, via een **project** van het Agentschap Jongerenwelzijn, vanaf begin 2010 het project DrugSLink georganiseerd, samen met Huize Sint Vincentius, Zelem en in samenwerking met partners in de drughulpverlening. DrugSLink werkt een druggerelateerd samenwerkingsverband in Limburg uit.

Ten slotte faciliteert onze organisatie vanaf 01/07/2005 een door de provincie Limburg betaald project "Centrale Wachtlijst BJB Limburg".

2.2.2 Het begeleidingstehuis Pieter Simenon / CANO

Het begeleidingstehuis Pieter Simenon is erkend als residentiële voorziening categorie 1bis, met een capaciteit van 30 adolescente jongens. Het operationaliseert een geïntegreerd aanbod vanuit één residentiële afdeling in Lommel-Werkplaatsen, Martinus van Gurplaan 45.

Pieter Simenon wordt georganiseerd op basis van het **CANO-concept**. CANO staat voor Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning en is een geïntegreerd multimodaal en flexibel totaalconcept voor moeilijk begeleidbare jongeren en hun omgeving.

Fundamenteel blijft de keuze voor een **specifieke doelgroep** adolescenten en hun leefomgeving, adolescente jongens die als moeilijker te begeleiden jongeren worden ervaren; onderkend als maatschappelijk erg (ge)kwets(te)bare jongeren, vatbaar voor residentiële opvang en (zeer) intensieve begeleiding binnen een open instellingskader.

Het **doel** is het herstel van de gebroken samenhang tussen de jongere en zijn leefomgeving. Via een integrale begeleiding van de jongere en/in zijn leefomgeving worden enerzijds de competenties van de jongere vergroot en anderzijds wordt de draagkracht van de leefomgeving en de maatschappelijke instellingen vergroot. Het procesdoel is de individuele en maatschappelijke emancipatie. Methodisch wordt niet vertrokken vanuit één bepaald theoretisch kader, maar er wordt eerder eclectisch gewerkt vanuit verscheidene theorieën: voornamelijk zijn dat de maatschappelijke kwetsbaarheid, het ervaringsleren, cliëntgerichte begeleidingsrelatie, contextuele en systeemgerichte benadering.

Diverse **projecten** ondersteunen in functie van het CANO-concept de doelgroep en doelstellingen.

In relatie met de steunfunctie dienst Tijdsbesteding functioneert het **project Werkatelier**, Zilleweg 26, Lommel, als een door het Agentschap Jongerenwelzijn geregulariseerd DAC-project, dat ook erkend is als ESF-brugproject door het ESF-Agentschap Vlaanderen en de Dienst Beroepsopleiding van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.

Het **project Ervaringsleren**, betoelaagd door het Agentschap Jongerenwelzijn, wordt gerealiseerd op geïndividualiseerde projectplaatsen en in Jalhay (nabij de Hoge Venen). Dat gebeurt in samenwerking met twee Vlaamse partners: De Wissel in Leuven en Cirkant in Turnhout.

Het **project GKRB** (Gestructureerde Kortdurende Residentiële Begeleiding), ook betoelaagd door het Agentschap Jongerenwelzijn, verhoogt de samenwerking met en de doorstroming van jongeren vanuit de gemeenschapsinstelling(en).

2.2.3 Het dagcentrum De Teuten

Het dagcentrum De Teuten is gelegen in Lommel-Centrum, Koning Leopoldlaan 26. Het is erkend als voorziening categorie 4 en heeft een capaciteit van 10 kinderen. Het is een dagcentrum voor multimodale gezins- en jongerenbegeleiding. Om aan problematische opvoedingssituaties het hoofd te bieden, worden in deze semi-residentiële, lokaal gerichte werkvorm **schoolgaande jongeren** begeleid na de schooluren en tijdens vakantiedagen via groepsmomenten of gerichte individuele begeleiding. Voor de **gezinnen** is er contextuele gezinsbegeleiding.

2.2.4 HCA-dienst BAAL

Het **Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg** staat in de gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren garant voor het geïntegreerd aanbod van **herstelgerichte en constructieve afhandelingen (HCA) bij minderjarige delictplegers**.

BAAL is gestart eind 1998 en is gevestigd in Hasselt, Kattegatstraat 8/8.

BAAL organiseert herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst, 3 verschillende leerprojecten en ouderstage.

De uitvoering van herstelbemiddeling kwam vlug op kruissnelheid, waarna werd uitgebreid met gemeenschapsdienst. Door middel van een tijdelijke bijkomende projectovereenkomst werd het leerproject "Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen" ontwikkeld, uitgevoerd en geïntegreerd.

Vanaf eind 2005 tot begin 2008 participeerde BAAL in het preventieproject "BUMPER" in samenwerking met de regiodienst BJB Limburg.

Vanaf 1 april 2007 kon BAAL officieel kwantitatief uitbreiden. Medio 2007 werden de leerprojecten "Seksualiteit en Relaties in Balans" en "Drugs, (ver)antwoord?" gerealiseerd. De ouderstage werd operationeel sinds begin 2008 in de vorm van een project.

Vanaf 2009 is BAAL als **HCA-dienst categorie 8 (tijdelijk) erkend** voor de beide gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren.

De werkingen van

- ***het begeleidingsgehuis Pieter Simenon***
- ***het dagcentrum De Teuten***
- ***en de HCA-dienst BAAL***

www.pietersimenon.be

www.pietersimenon.be

www.baallimburg.be

worden in aparte uitgebreide kwaliteitsverslagen 2009 gerapporteerd.

Ook is een algemeen kwaliteitsverslag 2009 beschikbaar.

3. VOORSTELLING ACTUELE WERKING BAAL

doel

Het realiseren van een geïntegreerd aanbod betreffende het herstelgericht en constructief afhandelen

Het organiseren en begeleiden van herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst, leerprojecten en sinds april 2007 ouderstage

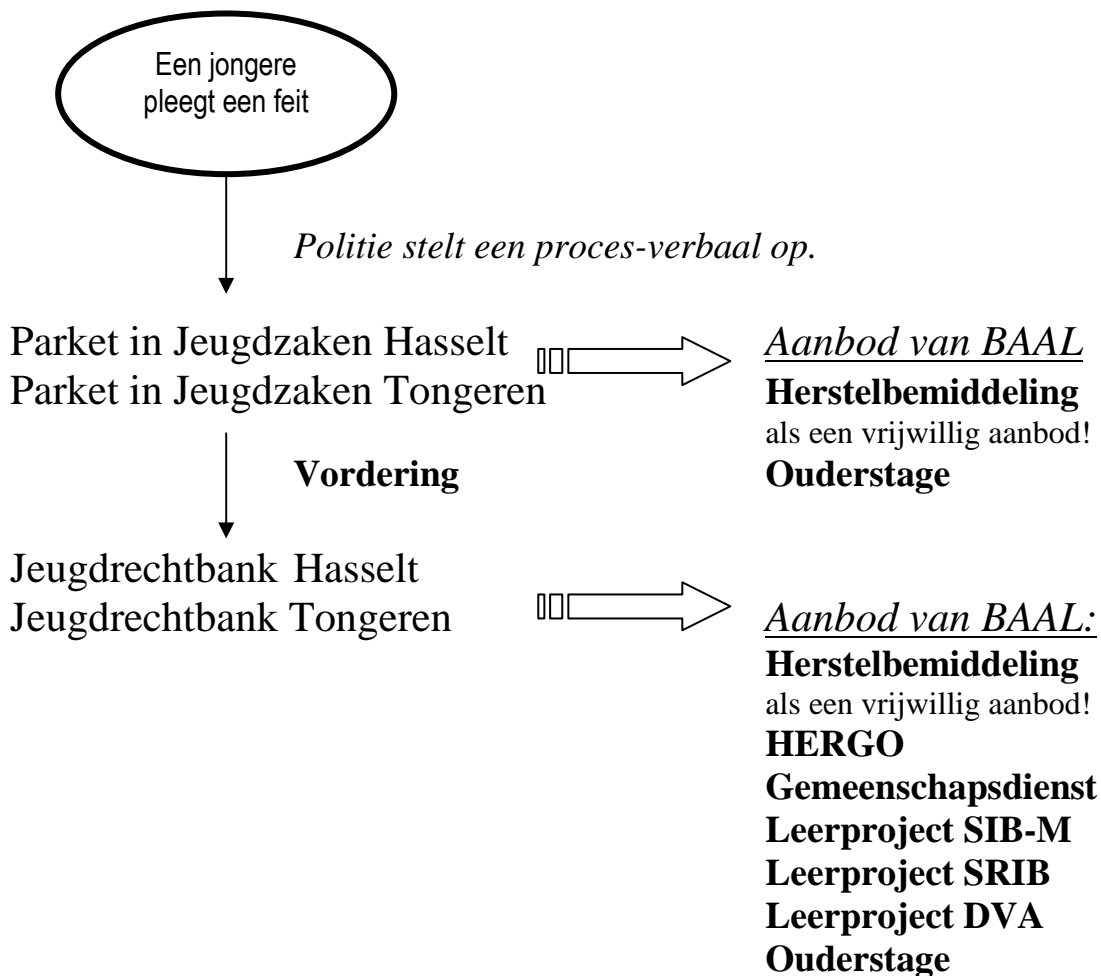
doelgroep

Minderjarige delictplegers tussen 12 en 18 jaar en hun gezinnen van de gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren, aan wie een herstelgerichte en constructieve afhandeling en (vanaf 1 april 2007) een ouderstage wordt voorgesteld door het parket in jeugdzaken of opgelegd door de jeugdrechtbank.

methodiek

Het hanteren van een brede overlegstructuur en het aangaan van partnerships met relevante partners op het terrein

Het organiseren en begeleiden van de concrete afhandelingen als reactie op een gepleegd feit

Herstelmiddeling

is bedoeld voor bekende daders vanaf 12 jaar met gekende benadeelden, met aanwijsbare materiële en/of morele schade. Louter druggebruik is uitgesloten. Herstelmiddeling is een vrijwillig aanbod dat gebeurt door een neutrale derde. Minderjarige daders, ouders en benadeelden worden uitgenodigd om via een bemiddelingsproces te komen tot een zo goed mogelijke oplossing voor of herstel van de gevolgen van het delict.

HERGO (herstelgericht groepsoverleg)

beoogt een begeleid overleg tussen de minderjarige dader en zijn achterban, het slachtoffer en achterban en een gespecialiseerde politiebeambte. Uitkomst van dit overleg dient een intentieverklaring te zijn die moet leiden tot herstel van de schade voor het slachtoffer en de samenleving. Het groepsoverleg wordt begeleid door een moderator en co-moderator.

Gemeenschapsdienst

is bedoeld voor jongeren vanaf 12 jaar als reactie op delicten, met uitsluiting van louter druggebruik en seksuele delicten. De jongere levert een werkprestatie in de non-profit gedurende het aantal uren dat door de jeugdrechter wordt opgelegd. Zo krijgt de jongere de kans om zélf zijn verantwoordelijkheid voor zijn daden op te nemen en op een zinvolle manier zijn delict te herstellen naar de samenleving en zijn omgeving toe.

Leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (SIB-M)

is bedoeld voor jongeren vanaf 14 jaar, die de gevolgen van hun misdrijf voor het slachtoffer minimaliseren. Het wordt opgelegd door de jeugdrechter als reactie op een bewezen strafbaar feit met uitsluiting van louter druggebruik en seksuele delicten.

Specifiek doel: kennis en inlevingsvermogen vergroten inzake schade en slachtofferschap, de jongere stimuleren om hierin verantwoordelijkheid op te nemen.

Een groepsprogramma van 20 uren dat gebruik maakt van groepsdiscussies, rollenspelen, slachtoffergetuigenissen en werkt met externe deskundigen.

Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans (SRIB) (i.s.m. CAW 't Verschil)

is bedoeld voor jongeren vanaf 12 jaar die seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gesteld. Het wordt opgelegd door de jeugdrechter als reactie op het plegen van een bewezen strafbaar feit.

Specifiek doel: het bijbrengen van kennis en inzicht bij de jongere zelf, hem/haar bewust maken van zijn/haar seksueel grensoverschrijdend gedrag en de gevolgen hiervan, het bevorderen van zelfcontrole en vaardigheden om met risicovolle situaties om te gaan, het versterken van het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer, het bevorderen van de verantwoordelijkheidszin van de jongere ten aanzien van het slachtoffer.

Het is een individueel leertraject van 20 uren. Acht uren worden thematisch in groep aangeboden, waarbij het persoonlijke verhaal van de jongere met zijn context gelinkt aan de gepleegde feiten, het onderwerp vormt.

Leerproject Drugs, (ver)antwoord?(DVA) (i.s.m. vzw Katarsis)

is bedoeld voor minderjarige drugsgebruikers vanaf 14 jaar die weinig zicht hebben op de risico's van hun gebruik en de gevolgen ervan. Het wordt opgelegd door de jeugdrechter als reactie op het druggebruik van de jongere. Specifiek doel: het verschaffen van kennis en inzicht in het persoonlijk druggebruik, het bewustmaken van de gevolgen van het gebruik, het stimuleren van het verantwoord omgaan met drugs waarbij niet gebruiken de meest verantwoorde keuze is.

Het is een groepsprogramma van 20 uren in de vrije tijd van de jongere.

Ouderstage (Project viel weg per 01/01/2010)

is bedoeld voor ouders die zich manifest onverschillig opstellen t.a.v. de feiten (vermoedelijk) gepleegd door hun kind, of die de strafbare feiten die door hun kind zijn gepleegd, ontkennen of minimaliseren, waardoor ze hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. Ze wordt voorgesteld door het parket in jeugdzaken of opgelegd door de jeugdrechter.

Het is aanvullend bedoeld bij de maatregel die wordt opgelegd aan het kind dat een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd. De ouders nemen in groep en individueel deel aan een programma van 30 uren.

4 . ORGANISATIEONTWIKKELINGEN VAN BAAL

4.1. Organisatieperspectief

4.1.1. Basisvisie van BAAL

Het uitgangspunt om over herstel te spreken is dat er een gebeurtenis heeft plaatsgevonden die schade heeft verwekt, een zgn. schade-verwekkende gebeurtenis.

Deze gebeurtenis impliceert drie partijen nl. de dader, het slachtoffer en de samenleving die n.a.v. deze gebeurtenis betrokken partijen zijn.

De dader is een verantwoordelijk mens die iets goed te maken heeft t.a.v. het slachtoffer en de samenleving.

Het slachtoffer is een verantwoordelijk mens die het recht heeft op erkenning van zijn slachtofferschap en het herstel van zijn schade.

Enerzijds is het samenleven verstoord en dient dit hersteld te worden, anderzijds dient de samenleving maximale mogelijkheden te bieden aan de partijen om zelf te komen tot herstel van de schade.

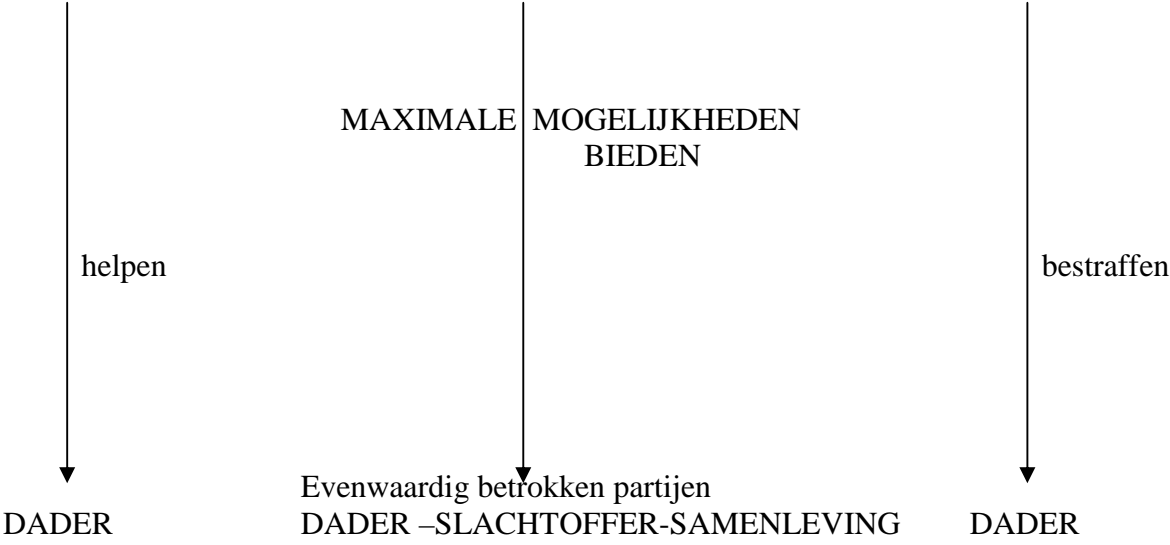
In het reageren met herstel willen we de partijen evenwaardig benaderen in een proces van betekenisuitwisseling. Dit proces geeft de mogelijkheid aan de partijen tot uitwisseling van de betekenis die zij geven aan de schade-verwekkende gebeurtenis en de gevolgen ervan.

Binnen dit proces van betekenisuitwisseling willen wij via ons aanbod van afhandelingsvormen een bijdrage leveren om te komen tot het 'herpositioneren', het 'verbinden', het 'herstellen' t.o.v. elkaar, de feiten en de schade.

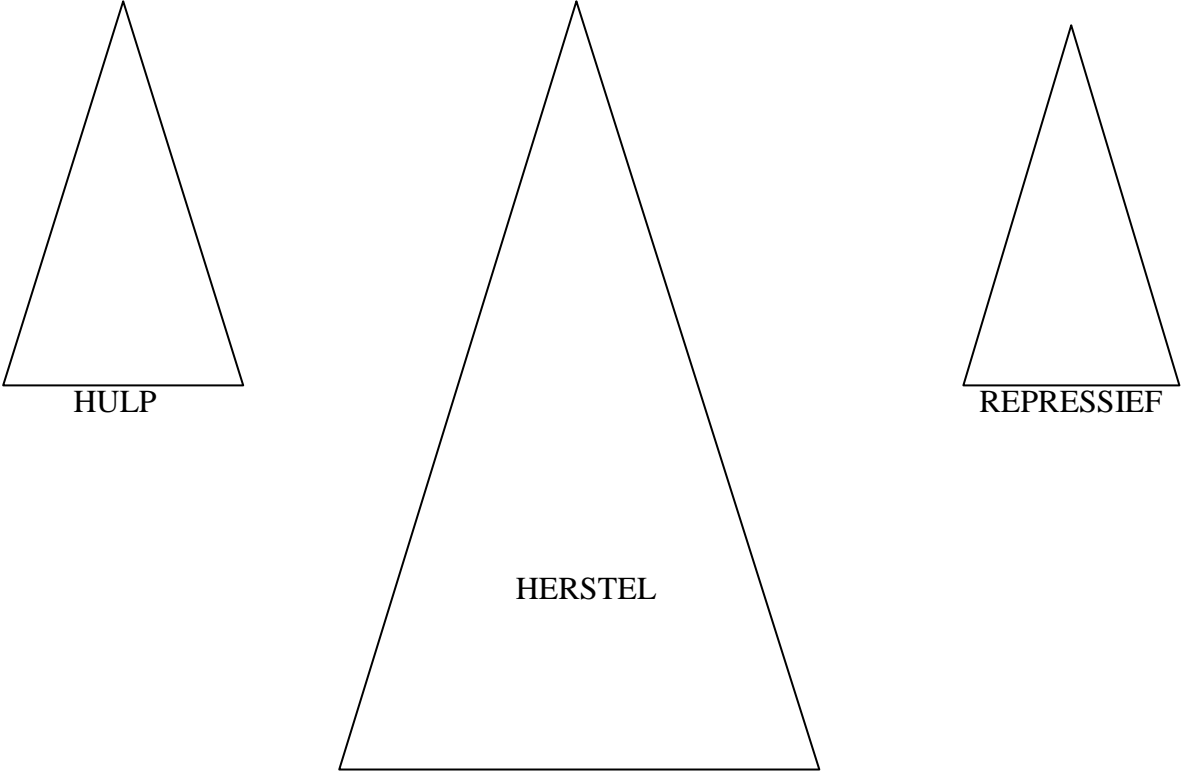
We zien herstel als een reactiemodel op zich maar dat zich complementair kan verhouden naar andere reactiemodellen zoals het rehabilitatiemodel en het repressieve model.

Los van het reageren op een schade-verwekkende gebeurtenis behoudt ieder individu recht op hulp vanuit zijn hulpvraag.

EEN SCHADE-VERWEKKENDE GEBEURTENIS

Proces: betekenis uitwisselen

Produkt: - Herpositioneren
 - Verbinden
 - Herstel van schade (2M)

Procedure : verschillende afhandelingsvormen

4.1.2. Organisatiestructuur

De vorige jaarverslagen bewijzen al dat het realiseren van een herstelgerichte praktijk voor minderjarige delictplegers én hun slachtoffers vanuit onze herstelgedachte de belangrijkste doelstelling is van onze werking. Daarop is het organisatiekader dan ook geënt.

In de uitbreidingsaanvraag van 31/01/2007 vroegen we zowel een kwantitatieve als een inhoudelijke uitbouw van het bestaande aanbod van BAAL. De effectieve toekenning van de uitbreiding op 01/04/2007 vroeg om een organisatiekader dat gehanteerd kan worden in de verdere ontwikkeling van BAAL. Want enerzijds was er de personele groei van 6 VTE naar 19,5 VTE en anderzijds de verruiming van het aanbod met de leerprojecten ‘Seksualiteit en Relaties in Balans’, ‘Drugs,(ver)antwoord?’ én ouderstage.

Onze opdracht en opdrachtgever

Op 16 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit tot wijziging van het erkennings- en subsidiëringsbesluit goed. De invoering van categorie 8 zijnde HCA-dienst werd hierdoor een feit. BAAL werd als HCA-dienst erkend tot en met 31/12/2010.

Onze werkgever

Zoals vermeld in hoofdstuk 2 is BAAL een voorziening binnen vzw Jongerenwerking Pieter Simenon. Dit vindt uiteraard zijn vertaling in een aantal organisatorische aspecten. Iedere medewerker van BAAL is immers werknemer van de vzw Jongerenwerking Pieter Simenon en situeert zich zo midden in het veld van de Bijzondere Jeugdbijstand.

De organisatorische realisatie van de opdracht

Onze opdracht vereist een brede overlegstructuur en het aangaan van partnerships met relevante partners op het terrein, opdat wij een kwalitatief aanbod kunnen bieden aan onze doelgroep (zie punt 4.5.).

In de organisatorische uitbouw van de dienst steunden we op de reeds bestaande structuur met een aantal ankerpunten. We weerhouden **het werken met inhoudelijke subteams per methodiek** in eerste instantie voor het team herstelbemiddeling en het team gemeenschapsdienst.

Daarnaast nemen we over de provinciegrens deel aan het team SIB-M en de methodiekgroep HERGO, aangezien deze afhandelingen momenteel inhoudelijk zo georganiseerd worden. Voor de leerprojecten SRIB en DVA vindt het inhoudelijk overleg plaats binnen de partnerships met enerzijds CAW 't Verschil en vzw Katarsis.

In 2009 installeerden we ook meer uitgesproken de teamwerkingen voor HERGO, SIB-M, DVA en SRIB.

Door de inhoudelijke teamwerkingen per afhandeling te organiseren kunnen we over heel de provincie Limburg een kwalitatief herstelgericht en constructief aanbod garanderen waarin iedere afhandeling een duidelijke plaats krijgt, maar wel wordt uitgedaagd om zich duidelijk te blijven positioneren binnen het grotere geheel. Hieruit vloeit ook het blijvend engagement als dienst voort om methodiek- en visieontwikkeling als dynamisch gegeven op te nemen binnen de organisatie.

Waar mogelijk, weerhielden we het **gecombineerd mandaat** zoals te lezen in punt 4.2. Concreet combineren medewerkers twee afhandelingsvormen per persoonlijk mandaat, zoals bijvoorbeeld herstelbemiddeling en gemeenschapsdienst. Deze gecombineerde mandaten genereren een bredere betrokkenheid op de totale opdracht van de dienst en worden als verrijkend ervaren door de medewerkers, omdat ze naast inhoudelijke uitwisseling tussen de methodieken ook een boeiende bijdrage leveren in de beroepsontplooiing van de medewerker.

Per methodiek spreken we van methodische verantwoordelijken en praktijkwerkers zoals te lezen in de onderstaande organisatiestructuur. Meer nog dan voordien drong zich een coördinatiefunctie op naast administratieve en logistieke functies.

Onze organisatiestructuur toont **een geïntegreerd aanbod** dat naar onze ervaring een positie geeft aan de dienst in het maatschappelijk veld van reageren op jeugd delinquentie. Deze positie vergemakkelijkt de weg naar een doorgedreven samenwerkingsnetwerk met partners in het veld, omdat dit gecentraliseerd kan gebeuren, aangezien het volledige aanbod onder één dak zit.

Uitdagingen en realisaties in 2009

Eind 2008 vonden er per methodiek uitgebreide teamgesprekken plaats met als doel een gezamenlijk zicht te krijgen op het functioneren van de 7 afdelingen binnen BAAL specifiek gefocust op team en taak. We hielden per methodiek een teamgesprek binnen de verhouding IK, WIJ, TAAK en ORGANISATIE/ GLOBE.

Deze gesprekken leverden een bron van informatie op binnen ieder domein. Begin 2009 zal deze info in planning en in actiepunten worden gezet zoals te lezen in hoofdstuk 6. De installatie van een volwaardige teamwerking voor iedere methodiek werd in 2009 gerealiseerd. Eind 2009, begin 2010 werd in ieder team aan de hand van het verslag van het teamfunctioneringsgesprek een stand van zaken en acties opgetekend voor 2010.

De organisatieontwikkeling van vzw Jongerenwerking Pieter Simonon waarbij er gekozen is voor een procesgerichte netwerkorganisatie aangestuurd door een algemeen directieteam dat is samengesteld uit de drie voorzieningen zal zich in 2010 weerspiegelen op de BAAL-structuur.

ORGANISATIESTRUCTUUR BAAL

Januari 2010

PRINCIPES:

- juiste man/vrouw op juiste plaats
- bestaande structuur in rekenschap gebracht
- behoud van gecombineerde mandaten (vb. herstelbemiddeling en leerproject SIB-M)
- werken met methodisch verantwoordelijken (MV) en praktijkwerkers (PW).

PERSONEELSCONTINGENT:

16,5 VTE HCA (12 bachelors + 4,5 masters)
 3 VTE OUDERSTAGE (1 master + 2 bachelors) =
project valt weg per 01/01/2010.

VZW Algemene Vergadering

Raad van bestuur

Dagelijks bestuur

Algemene Directie

Coördinatie BAAL

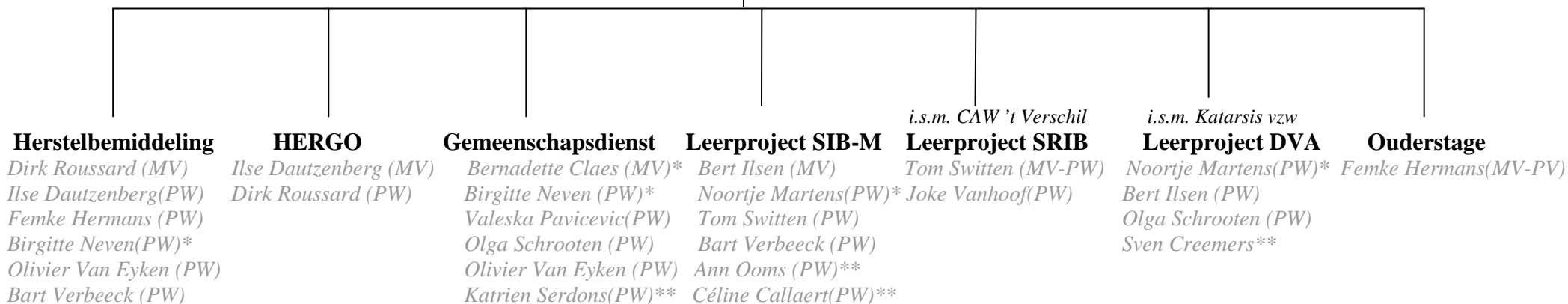
Ilse Jaspers

Steunfuncties / Administratie vzw JPS

Bart Daniels (per 01/07/09)

Onthaal – Administratie

Valeska Pavicevic

* Noortje Martens, Birgitte Neven en Bernadette Claes zijn tijdelijk afwezig omwille van zwangerschap.

** Ann Ooms, Katrien Serdons, Sven Creemers en Céline Callaert werken tijdelijk ter vervanging. Zie ook punt 4.2.

4.2. Personeelsbeleid

Vanaf 1 april 2007 werd het personeelskader uitgebreid tot een totaal van 16,5 VTE voor het HCA – aanbod. Voor de uitvoering van ouderstage werden 3 VTE toegekend. Dit maakt vanaf 1 april 2007 een totaal contingent van 19,5 VTE. Vanaf augustus 2007 werd de personeelsploeg stapsgewijs stevig uitgebreid zoals u kan vaststellen in het luikje vast personeelskader.

In 2009 zijn Noortje Martens, Birgitte Neven en Bernadette Claes een aantal maanden afwezig omwille van zwangerschap. Om deze zwangerschapsverloven te overbruggen en de toename van dossiers bij de leerprojecten te garanderen in de uitvoering kregen we versterking van onze tijdelijke werknemers: Ann Ooms, Evi Vlemmings, Katrien Serdons, Sven Creemers en Céline Callaert.

Door het beëindigen van de projectovereenkomst van ouderstage op 31/12/2009 zullen Femke Hermans en Bart Daniëls onder het HCA-dak een plaats krijgen.

Personeelskader aanvang 2010: **15,10 VTE.**

Vast personeelskader

<i>Ilse Jaspers</i> master in de criminologie	100%	Coördinatie BAAL
<i>Bernadette Claes</i> master in de sociale en culturele agogiek	80%	Gemeenschapsdienst
	<i>vanaf 01/06/07 20% loopbaanonderbreking</i> <i>vanaf 09/02/09 zwangerschapsverlof</i>	
<i>Bert Ilsen</i> master in de criminologie	80%	Leerproject SIB-M Leerproject DVA
	<i>vanaf 01/09/10 20% ouderschapsverlof</i>	
<i>Valeska Pavicevic</i> bachelor in het sociaal werk bachelor communicatiebeheer	100%	Onthaal en administratie Gemeenschapsdienst
<i>Dirk Roussard</i> bachelor in de orthopedagogie	100%	Herstelbemiddeling HERGO
<i>Bart Verbeeck</i> bachelor in het sociaal werk	100%	Herstelbemiddeling Leerproject SIB-M
<i>Olga Schrooten</i> bachelor in de sociale verpleegkunde	100%	Gemeenschapsdienst Leerproject DVA
<i>Tom Switten</i> bachelor in de orthopedagogie	100%	Leerproject SRIB Leerproject SIB-M
<i>Noortje Martens</i> bachelor in de orthopedagogie	100%	Leerproject DVA Leerproject SIB-M
	<i>vanaf 30/03/09 zwangerschapsverlof</i>	

<i>Ilse Dautzenberg</i> bachelor in het sociaal werk master in de criminologie	100%	HERGO Herstelbemiddeling
<i>Birgitte Neven</i> master in de criminologie	100% <i>vanaf 02/09/09 zwangerschapsverlof</i>	Gemeenschapsdienst Herstelbemiddeling
<i>Femke Hermans</i> bachelor in het sociaal werk	80%	Ouderstage Herstelbemiddeling
<i>Olivier Van Eyken</i> bachelor in de orthopedagogie	100%	Gemeenschapsdienst Herstelbemiddeling
<i>Joke Vanhoof</i> bachelor in het sociaal werk	50%	Leerproject SRIB
<i>Bart Daniëls</i> bachelor in het bedrijfsbeheer	100% <i>vanaf 01/07/09</i>	Administratie JPS (Project ouderstage)

<i>Tijdelijk personeelskader</i>

<i>Ann Ooms</i> bachelor in het sociaal werk	100% <i>vanaf 01/02/09</i>	Leerproject SIB-M
<i>Evi Vlemmings</i> master in de criminologie	100% <i>vanaf 06/04/09 tot 30/06/09</i>	Leerproject DVA Leerproject SIB-M
<i>Katrien Serdons</i> bachelor in het sociaal werk	100% <i>vanaf 20/07/09</i>	Gemeenschapsdienst
<i>Sven Creemers</i> bachelor in de sociaal werk	100% <i>vanaf 24/08/09</i>	Leerproject DVA
<i>Céline Callaert</i> master in de criminologie	100% <i>vanaf 02/11/09</i>	Leerproject SIB-M Gemeenschapsdienst

<i>Personeel uit dienst</i>

<i>Evy Aendekerk</i> bachelor in het bedrijfsbeheer	100% <i>vanaf 01/09/08 tot 29/03/09</i>	Administratie JPS (Project ouderstage)
--	---	---

<i>Stages</i>

Van 2 februari 2009 t.e.m. 11 mei 2009 liep Anneleen Tant stage op BAAL binnen de opleiding bachelor na bachelor in de sociale gezondheidszorg. Concreet werkte ze rond DVA en terugvalpreventie. Zij leverde een bijdrage in het team o.a. door het uitwerken van een drugsspel.

Van 16 februari 2009 t.e.m. 22 april 2009 liep Ine Lauwers stage op BAAL binnen de opleiding master in de criminologie aan de KULeuven. Haar stageopdracht situeerde zich rond de opmaak van de doelstellingen van gemeenschapsdienst.

4.3. Kwaliteitsbeleid

4.3.1. Kwaliteitsplanning

Het decreet van 29 april 1997 inzake kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen verplicht elke erkende voorziening om bij het vervullen van haar opdracht een verantwoorde hulp- en dienstverlening te verstrekken aan elke gebruiker. Daartoe dient elke welzijnsvoorziening een kwaliteitsbeleid te ontwikkelen dat erop gericht is op systematische wijze de kwaliteit van de aangeboden hulp- en dienstverlening, alsook die van haar werking te bepalen, te plannen, te verbeteren, te beheersen en te waarborgen. Het concretiseren van dit kwaliteitsbeleid gebeurt via kwaliteitszorg. Twee middelen worden hierbij gehanteerd m.n. het kwaliteitssysteem en de kwaliteitsplanning. Het kwaliteitsbeleid en het systeem vinden hun neerslag in het kwaliteitshandboek.

Dit kwaliteitsdecreet was echter niet van toepassing op projecten zoals BAAL. Aangezien de leidraad ontbrak in de afgelopen jaren, hebben wij de concrete opmaak van een kwaliteitshandboek bevroren in afwachting van verdere kwaliteitsrichtlijnen. In het perspectief van de erkenning van categorie 8 Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen (HCA) zal het kwaliteitshandboek inhoud en structuur krijgen. Vanuit de interactie met enerzijds de vzw en anderzijds de HCA diensten in Vlaanderen, en gebaseerd op de richtlijnen vanuit de overheid zullen wij in de loop van 2010 het kwaliteitskader verder uittekenen om zo tot de uitbouw van een hanteerbaar kwaliteitshandboek te komen.

4.3.2. Doelstellingen in blijvend perspectief

Als dienst onderschrijven we volgende inhoudelijke doelstellingen als algemene ankers:

1. komen tot het delen van onze visie op herstel,
2. creëren van een draagvlak waarbinnen herstel een algemeen gekend model is en steeds gezien kan worden als één van de mogelijkheden bij het reageren op jeugd delinquentie,
3. complementair werken met diensten/instanties waarmee er raakvlakken zijn,
4. inhoudelijke coördinatie verwezenlijken.

Het spreekt voor zich dat bovenstaande doelstellingen geen jaardoelstellingen zijn. Ze hebben een meer gespreid karakter, zowel naar te nemen acties als naar resultaten.

4.3.3. Doelstellingen, acties en realisaties 2009 - planning 2010

Bovenstaande algemene ankerdoelstellingen confronteerden ons in de dagelijkse praktijk met een aantal prioritair te ondernemen acties. Deze actiepunten schreven we uit in een actieplan waarin een opdeling gemaakt werd tussen inhoudelijke en omkaderingsactiepunten.

In het onderstaande deel geven we de stand van zaken weer in actie en resultaat zoals we ze in 2009 konden optekenen. Het spreekt voor zich dat deze punten door dit neerschrijven niet

louter statisch geïnterpreteerd mogen worden. Zeker voor de realisatie van de actiepunten zien we het als een momentopname die in de toekomst veranderingen kan en zal ondergaan. Het tijdelijk afwezig zijn van drie vaste medewerkers legde medio 2009 de uitgesproken focus op de uitvoering van de praktijk.

Doelstellingen, acties en realisaties 2009

- ✓ **Actiepunt:**
de afstemming tussen de verschillende afhandelingsvormen intern optimaliseren om zo een afgestemd aanbod te kunnen presenteren t.a.v. onder andere de verwijzers

Het mag duidelijk zijn dat dit actiepunt zeer omvattend zoniet allesomvattend is voor de inhoudelijke werking van BAAL.

Dit actiepunt werd volledig gevat in de kwantitatieve en inhoudelijke uitbreiding van het aanbod. Het uitgangspunt blijft dat we de afhandelingen wensen te benaderen als methodieken die ieder op zich staan, maar toch van betekenis zijn voor elkaar. Iedere methodiek heeft een aantal herstelkwaliteiten met een nog na te streven herstelpotentieel.

De verruiming van het aanbod met de leerprojecten 'Seksualiteit en Relaties in Balans', 'Drugs,(ver)antwoord?' én de ouderstage daagt BAAL uit om haar huidige basisvisie te toetsen en zo mogelijk te optimaliseren in de verdere uitbouw.

Gepland vervolg in 2009:

met het bovenstaande als basis het aanbod verder afstemmen via een methodische werkgroep gepland vanaf april 2009.

Resultaat: geen installatie van methodische werkgroep in 2009 omwille van de samenstelling van de 'tijdelijke' personeelsploeg.

Vervolg 2010: installatie van een methodische werkgroep.

- ✓ **Actiepunt:**
uitgebreide installatie en activering van het SWV HCA/ MOF-werkgroep

Gepland vervolg in 2009:

continuering van het overleg en samenwerking

Resultaat: samenkomst met de partners op 07/05/2009
geen verdere activering van MOF-werkgroep.

Vervolg 2010: hernemen van de contacten

- ✓ **Actiepunt:**
de opmaak van het verslagboek van de studiedag ‘Met de neus op de feiten’ realiseren

Gepland vervolg 2009:

de inhoud van de studiedag optekenen en kaderen in het geheel van 10 jaar BAAL

Resultaat: geen realisatie

Planning en realisaties in 2009

ACTIEPUNT	ACTIE	PERIODE	RESULTAAT
Organisatieontwikkeling	Inventaris en opvolging actiepunten teamgesprekken	Eind maart 2009	Zie punt 4.1.2.
	Functie uitklaring Methodische verantwoordelijke, praktijkwerker	Gelijklopend proces Directiewissel JPS medio 2009	Directiewissel per 01/02/2010 Proces lopend.
Methodisch			
- <i>Slachtofferschap (als opstap visie-evolutie)</i>	Uitwisseling met project ‘Uit de schaduw van de dader’	April-mei 2009	24 juni 2009
	Interne BAAL-denkoefening	Volgend op het vorige	Lopend
- <i>Ouders</i>	Praktijkgericht ervaren	Geen specifieke planning	Lopend
- <i>Combinatie van afhandelingen</i>	In onze organisatie inbedden	April 2009 aanzet doen	Lopend
Evaluatie BAAL-team		Begin mei.	1 ^e teamgesprek 23 juni 2009 Lopend

Planning 2010: realisatie van bovenstaande.

4.4. Leerbeleid

Binnen de vzw Jongerenwerking Pieter Simenon werd het thema 'leren' intensief onder de loep genomen. In dit proces werd er geopteerd om structureel het overleg leerbeleid te installeren. Aan dit overleg wordt deelgenomen door de coördinatiefuncties. Naast de installatie van dit overleg werd er richting geven aan de visie en de wijze van leren binnen onze organisatie. 'Goesting in leren' en 'Leren is iets van iedere dag' zijn onderliggende principes.

De gevolgde vormen per methodiek vind u terug in hoofdstuk 6.

4.5. Overleg en samenwerking

4.5.1. Samenwerkingsverband Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen Minderjarigen Limburg (SWV HCA)

Op 7 december 2004 werd het samenwerkingsprotocol herstelrechtelijke en constructieve afhandelingen (HCA) minderjarigen voor Limburg ondertekend door de OSBJ, de teamverantwoordelijken van de Sociale Diensten van de Vlaamse Gemeenschap bij de Jeugdrechtbanken van Hasselt en Tongeren, de regioverantwoordelijke Bijzondere Jeugdbijstand Limburg en BAAL. Het samenwerkingsverband heeft ervoor gekozen om te starten met deze minimale partnersamenstelling. Verder hebben we ervoor geopteerd om het samenwerkingsverband provinciaal te installeren, d.w.z. voor de beide gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren.

Als algemene thema-doelstelling wensen we ‘de afstemming tussen de vraag en het aanbod inzake afhandeling van jeugddelinquentie’ prioritair uit te diepen. We wensen dit te doen zowel naar het bestaande aanbod als naar de wenselijkheid van het aanbod.

De uitdieping van deze themadoelstelling begonnen we met de huidige partnersamenstelling uitgebreid met de jeugdrechtbanken, de parketten in jeugdzaken en de AGM-coördinatoren. Naargelang van de voortgang dient de samenstelling verder uitgebreid te worden met onder andere relevante partners zoals de advocatuur en Slachtofferhulp.

In het najaar van 2005 werd het samenwerkingsverband versterkt door de externe invulling van het voorzittersmandaat door mevrouw Katrien Swartelé, docente aan de Xios Hogeschool in Hasselt.

Op 7 mei 2009 werd een samenkomst belegd met het oog op de globale toelichting van de jaarcijfers van BAAL voor het jaar 2008. Tevens werd een woordje uitleg gegeven bij de erkenning van categorie 8.

De lokale beleidsontwikkeling om op het niveau van de Sociale Diensten bij de Jeugdrechtbank van Hasselt en Tongeren een MOF-werkgroep te installeren die in nauwe afstemming met het Samenwerkingsverband HCA Limburg de opdracht heeft het aanbod t.a.v. MOF-situaties te exploreren en te positioneren ervaren wij ook eind 2009 als een bijna noodzakelijke voorwaarde om ons aanbod gefundeerd verder uit te bouwen.

In het kader werken van een hervormde jeugdwet doet ons vaststellen dat de praktijk zich ‘zo maar’ niet naadloos aanpast aan een gewijzigd wettelijk kader.

Om het procesdoel, afstemming van de praktijk tussen alle professionele actoren, te realiseren wensen we als BAAL ten eerste in alle dossiers uitgebreid en consequent te communiceren met de betrokken consulenten zodat we vanuit een goed overleg komen tot een meer gestructureerde en onderbouwde procedure wanneer een dossier wordt doorverwezen naar BAAL. Ter illustratie: stel een dossier gemeenschapsdienst dient stop gezet te worden wegens het niet naleven van de afspraken. Wat is dan de rol van de consulent? Welke documenten dienen er opgemaakt te worden en wie verwacht wat?

Deze zaken worden natuurlijk al in de huidige praktijk gehanteerd maar kunnen door de werking van een MOF-werkgroep dieper bekeken, onderbouwd en vooral afgestemd worden.

Daarnaast dringt zich momenteel een analyse op van enerzijds het juridische, procedurele aspect in de dossiers versus de wijze waarop de methodieken door BAAL aangeboden worden. We denken hier in het bijzonder aan HERGO en herstelbemiddeling.

Op het einde van 2009 is de werking van de MOF-werkgroep net zoals in 2008 eerder passief aanwezig. Als dienst blijven wij pleitbezorger voor een actieve samenwerkingslijn.

4.5.2. Overlegorganen i.f.v. de gecoördineerde praktijkuitvoering

BAAL maakt deel uit van de structuur Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg. De werking van het Provinciaal Vereffeningsfonds situeert zich bij twee geledingen m.n. de provinciale begeleidingsgroep en het uitvoerend orgaan Comité V.

De provinciale begeleidingsgroep van het Vereffeningsfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie, de Parketten in Jeugdzaken, de Comités voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ), de Sociale Diensten bij de Jeugdrechtbank, de bemiddelingscommissie, de advocatuur, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, de Justitie-Antenne Genk en het Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg (OBJ).

Deze begeleidingsgroep wordt aangevuld met enkele niet-stemgerechtigde leden: de coördinator van BAAL, een staflid van de vzw OSBJ - herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie en een vertegenwoordiger van de academische wereld.

De raad van bestuur van het Vereffeningsfonds, genaamd Comité V, is het orgaan dat gemachtigd is om aanvragen voor tussenkomst van het Vereffeningsfonds al dan niet goed te keuren en om de bedragen uit te keren na de geleverde inspanningen.

Het Comité V bestaat uit de vertegenwoordigers van dezelfde diensten die zich engageren in de begeleidingsgroep.

BAAL neemt deel aan de stuurgroep Herstelbemiddeling Meerderjarigen in Tongeren.

In functie van de uitdovende samenwerking met de AGM-gemeenten vonden er op vraag van de stad Beringen en de gemeente Maasmechelen in 2007 besprekingen plaats ter exploratie van de eventuele toekomstige samenwerking. Deze besprekingen kenden geen gevolg in 2009.

4.5.3. Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)

Vanuit onze vroegere overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschap werd de samenwerking met de OSBJ geïnitieerd.

Deze samenwerking situeert zich in de ondersteuning in de verschillende afhandelingsvormen en o.a. registratie van de cijfers. Op regelmatige tijdstippen doet de OSBJ het aanbod om in de vorm van themadagen over een aantal items of recente ontwikkelingen uit te wisselen met de verschillende Vlaamse diensten en de respectieve medewerkers.

Sedert eind 2005 faciliteert de OSBJ een coördinatorenoverleg voor de diensten HCA.

Door de inkrimping van zowel de opdracht als de middelen van het OSBJ zullen we in 2010 met de Vlaamse HCA-diensten de krachten moeten bundelen op het gebied van overleg en ervaringsuitwisseling.

4.5.4. Overkoepelende overlegorganen

De coördinatie maakt deel uit van de samenkomsten van de Werkgroep Jeugdsanctierecht. Deze werkgroep, waar zowel praktijkwerkers als wetenschappers deel van uit maken, is een initiatief van de vzw Jongerenbegeleiding. De werkgroep volgt en overdenkt reeds jarenlang op de ontwikkelingen inzake het jeugdsanctierecht. In 2009 werd deze werkgroep onder het bezielende oog van Willy Vandamme nieuw leven ingeblazen.

BAAL is lid van de projectgroep van het Time Out project Limburg. Arktos is initiatiefnemer van Time Out Limburg.

BAAL is lid van HOW (Hasselts Overleg Welzijn).

BAAL maakt deel uit van het Contactcomité Bijzondere Jeugdzorg Limburg, dat instaat voor de organisatie van een viertal debatlunches op jaarbasis.

4.5.5. Partnership CAW 't Verschil

Op voorstel van minister Vervotte in haar schrijven van 21 december 2006 verruimden wij ons aanbod met een leerproject voor minderjarigen die seksueel grensoverschrijdend gedrag stellen. Dit aanbod realiseren wij in samenwerking met CAW 't Verschil, dat binnen Limburg in de afgelopen jaren met het programma 'Over Grenzen' al heel wat ervaring en expertise heeft opgebouwd zowel binnen het verplicht als het vrijwillig kader. Als gezamenlijk doel willen we binnen het herstelgericht reageren op jeugddelinquentie de expertise van de dienst BAAL graag koppelen aan de voorhanden zijnde expertise van CAW 't Verschil rond het reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Deze samenwerking staat binnen het geheel van herstelgericht en constructief afhandelen in Limburg garant voor een kwaliteitsvol aanbod op maat en in de vorm van een leerproject voor de doelgroep van minderjarige seksuele delictplegers.

Onze dienst en CAW 't Verschil spraken hun wederzijds engagement uit in de volgende formuleringen:

‘De dienst BAAL, project van vzw Jongerenwerking Pieter Simenon en CAW 't Verschil engageren zich om binnen het geschetste kader van de omzendbrief van Minister Vervotte dd. 21/12/2006, implementatie herstelgerichte en constructieve afhandeling, samen te werken wat betreft het aanbod van leerprojecten voor de specifieke doelgroep van minderjarigen die seksueel grensoverschrijdend gedrag stellen.

Onze samenwerkingsintentie start inhoudelijk vanuit onze herstelgerichte visie op het omgaan met jongeren die feiten plegen. Binnen het herstelgericht reageren op jeugddelinquentie willen we de expertise van de dienst BAAL graag koppelen aan de voorhanden zijnde expertise van CAW 't Verschil over het reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag. De samenwerking van beide diensten is complementair en gericht op het kruisbestuivend ontwikkelen en optimaliseren.

Als gezamenlijk doel willen we binnen het geheel van herstelgericht en constructief afhandelen in Limburg garant staan voor een kwaliteitsvol aanbod op maat en in de vorm van een leerproject voor de doelgroep van minderjarige seksuele delictplegers. Concreet vroegen we hiervoor 1 VTE in de uitbreidingsvraag van 31 januari '07.’

In de loop van 2009 werd het bovenstaande verder uitgewerkt in de verdere ontwikkeling en de uitbouw van het leerproject SRIB. Belangrijke uitdaging in dit proces is het bereiken van de beoogde doelgroep en de afstemming tussen het verplichte en het vrijwillige aanbod voor deze doelgroep.

4.5.6. Partnership vzw Katarsis

In functie van het aanbieden van een leerproject rond druggebruik gingen we de doorgedreven samenwerking aan met vzw Katarsis.

Vzw Katarsis is een instelling die door het RIZIV erkend is als revalidatiecentrum voor drugsverslaafden. Uit de knowhow die werd opgebouwd vanuit het info- en behandelingscentrum, werd een project Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen opgestart binnen het Globaal Plan Justitie. Het project kreeg in 1996 een erkenning voor individuele en groepsvorming & individuele en groepsbehandeling, zowel voor minderjarige als meerderjarige druggebruikers die in aanraking kwamen met justitie. De financieringsstop die vanaf 01/04/2007 aan de AGM-projecten voor minderjarigen werd opgelegd, zou in Limburg een hiaat genereren in het aanbod van leerprojecten voor druggebruik. Daarom waren er eind januari 2007 een aantal intensieve besprekingen met Katarsis en dit met het oog op de continuering van het aanbod op jeugdrechtbankniveau.

De vraagstelling vanuit Katarsis doet ons vaststellen dat een aanbod rond reageren op druggebruik inhoudelijk niet naadloos aansluit bij onze herstelgerichte visie. Als dienst dienen wij ons dan ook een inhoudelijke vraag te stellen: ‘Hoe zien wij de reactie op druggebruik vanuit onze visie op het geheel van Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling?’

Als dienst wensen wij een antwoord te formuleren op deze vraag en dit liefst in samenspraak met relevante partners. Naast het inhoudelijke aspect van de vraag erkenden wij ook de dringendheid ervan. BAAL heeft in de uitbreidingsvraag middelen voorzien, zodat er geen hiaat ontstaat in het aanbod op jeugdrechtbankniveau. Noem het een tijdelijk creëren van een soort organisatorische ‘parkeerfunctie’ (zonder dit denigrerend te bedoelen). Tijdens dit ‘parkeren’ stelden we ons gezamenlijk als doel om zicht te krijgen op de mogelijkheden van het aanbod inzake reacties op druggebruik en op de organisatie ervan.

Op basis van de toegekende middelen van 1 VTE bouwden we een werkbare samenwerkingsconstructie uit, waarbij we met de voorhandenzijnde expertise het aanbod konden garanderen op het niveau van de jeugdrechtbank. Concreet bieden we sinds eind september 2007 het leerproject ‘Drugs, (ver)antwoord?’ aan als een groepsprogramma van 20 uren. Door het aanzienlijk aantal dossiers werd er in mei 2008 arbeidsvolume toegevoegd in de vorm van twee halftijdse equivalenten om zo de uitvoering van het leerproject DVA te garanderen alsook de mogelijkheid te hebben de groep te begeleiden met twee begeleiders.

In 2009 hernamen de praktijkwerkers van Katarsis en BAAL de inhoudelijke uitwisseling en samenwerking door o.a. het installeren van een systematisch overleg dat om de zes weken plaatsvindt.

5. EXTERNE BELEIDSONTWIKKELINGEN EN REFLECTIES

5.1. Van uitbreiding naar erkenning categorie 8 herstelgerichte en constructieve afhandelingen (HCA)

Officieel mag BAAL zich vanaf 1 april 2007 de HCA – dienst van Limburg noemen. Dit is een mooi resultaat dat er kwam door twee essentiële beleidsontwikkelingen nl. de federale wetwijzigingen in de jeugdbeschermingswet en het Vlaams Globaal Plan Jeugdzorg. Beide ontwikkelingen effenden het pad om de al bestaande praktijken van herstelgericht en constructief afhandelen een duidelijke plaats te geven in het geheel van reacties op delicten gepleegd door jongeren. In de wetenschap dat BAAL eind 1998 als project het levenslicht zag, mogen we rustig spreken over een vlotte groei van ‘good practice’ naar ‘wettelijke’ positionering in het maatschappelijk reageren op jeugddelinquent gedrag. Het mag duidelijk zijn dat wij deze evolutie alleen maar toejuichten.

Onze uitbreidingsvraag d.d. 31/01/2007 bij het Agentschap Jongerenwelzijn waarin we een inhoudelijke en personele uitbreiding vroegen, werd positief beantwoord. Concreet betekende dit dat we per 01/04/2007 het bestaande aanbod van herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst en het leerproject SIB-M kwantitatief mochten uitbreiden. Daarnaast kwamen de leerprojecten ‘Drugs, (ver)antwoord?’ en ‘Seksualiteit en Relaties in Balans’ samen met de ouderstage onder het BAAL-dak. Om deze inhoudelijke klus te kunnen klaren werd het personeelskader van 6 VTE opgetrokken naar 19,5 VTE.

Op 16 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit tot wijziging van het erkennings- en subsidiëringsbesluit goed. De invoering van categorie 8 zijnde HCA-dienst werd hierdoor een feit. BAAL werd als HCA-dienst erkend tot en met 31/12/2010.

5.2. Ouderstage: einde oefening?

Sedert begin januari 2008 bieden we ouderstage aan. Tot de uitspraak van het grondwettelijk hof maart 2008 kenmerkte deze methode zich in onduidelijkheid ten aanzien van haar uitbouw. In 2009 ervaren we de eerste groep binnen ouderstage. Medio 2009 krijgen we de melding van onze overheid dat eind 2009 de toelagen stoppen voor dit aanbod. Wij betreuren dat het inhoudelijke debat met de praktijk niet werd gevoerd.

Met een aantal collegadiensten hebben wij een aantal bedenkingen geformuleerd en deze vinden hun resultaat in onderstaande tekst ‘Ouderstage: terugblik-inzicht-voorzicht’ die wij integraal wensen toe te voegen aan dit jaarverslag.

Ouderstage: terugblik – inzicht – vooruitzicht.

De diensten voor ouderstage:

Ouderstage Cirkant – **Caft**, Turnhout,
Project ouderstage, **HCA Oost-Vlaanderen**, Gent,
Ouderstage **Divam**, Ieper,
Project ouderstage, **BAAL**, Hasselt en
Boog, dienst ouderstage, **Alba**, Brussel-Leuven,

willen het eigenaardige traject nog eens overlopen dat ouderstage heeft afgelegd als maatregel in de nieuwe jeugdwet.

We willen onze bedenkingen geven m.b.t. de wijze waarop we de opdracht hebben gekregen van de overheden om ouderstage in onze arrondissementen inhoud en vorm te geven.

De bevindingen die we, tijdens het uitvoeren van die opdracht, hebben gedaan willen we benadrukken en vrijwaren.

We zijn ervan overtuigd dat in de toekomst op een meer productieve manier kan worden samengewerkt.

In deze paper willen we aandacht geven aan deze drie punten.

Ouderstage: terugblik.

Soms vraagt de overheid aan actoren in het werkveld om een “proefproject” voor een bepaalde methodiek te organiseren. Dat proefproject wordt geëvalueerd en eventueel bijgestuurd om later geregulariseerd te worden in een erkend aanbod.

Nieuwe initiatieven in de bijzondere jeugdzorg komen ook dikwijls uit het werkveld. Veldwerkers, samen met academici, ontwikkelen nieuwe methodieken en werkvormen. Meestal zijn ze een antwoord op een concrete vraag. Ze worden soms geboren uit creatieve ideeën van betrokken veldwerkers, soms vanuit een onvrede met de bestaande werkvormen, soms geïnspireerd door ontwikkelingen in het buitenland. Initiatiefnemers zoeken naar financiële steun en vragen aan de overheid projectmiddelen om een praktijk uit te bouwen. Als die praktijk zijn nut bewijst – evidence based is – kan de nieuwe werkvorm geregulariseerd worden en krijgt die een plaats naast het bestaande aanbod.

Het was anders met ouderstage: ouderstage werd in de nieuwe, federale, jeugdwet ingeschreven (wet van Onkelinx, 2006).

In 't kort:

“Art. 45bis. - Ingeval de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige die verklaart niet te ontkennen een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, zich duidelijk onverschillig opstellen tegenover het delinquent gedrag van deze laatste, en deze onverschilligheid bijdraagt tot de problemen van de minderjarige, kan de procureur des Konings hen voorstellen een ouderstage te volgen.”

“Art. 29bis. - Wanneer de jeugdrechtbank een als misdrijf omschreven feit waarvoor een minderjarige vervolgd werd, bewezen verklaart, kan ze, op vordering van het openbaar ministerie of ambtshalve, het volgen van een ouderstage bevelen aan de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over deze minderjarige, indien ze zich duidelijk onverschillig opstellen tegenover het delinquent gedrag van deze laatste, en deze onverschilligheid bijdraagt tot de problemen van de minderjarige.”

Verder: *“De ouderstage kan alleen worden voorgesteld t.a.v. ouders die manifest onwillig zijn en onverschilligheid vertonen t.a.v. de feiten die vermoedelijk zijn gepleegd door hun kind, of die deze feiten ontkennen of minimaliseren en zo hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. De onverschilligheid van de genoemde personen draagt bij tot de problemen van de minderjarige. In de praktijk zal het dus de ouders betreffen die zich niet bekommeren om de delinquentie van hun kind en deze, door hun houding, vergroten.”*

En nog: *“de ouderstage heeft als finaliteit het inzicht van de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige in het delictplegende gedrag van de minderjarige te verhogen, hen via begeleiding te wijzen op hun verplichtingen als verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kinderen en hun verantwoordelijkheidsgevoel*

te stimuleren. De ouderstage dient ingegeven te zijn door een motiverende aanpak die elke stigmatisering tegengaat."

Hulpverleners, juristen, academici en niet in het minst de ouders, waren verbaasd en een beetje in de war. Niemand was vragende partij voor zo'n "bevoogdende en beschuldigende" maatregel. De maatregel stond volgens velen bovendien in de verkeerde wet, namelijk een federale strafwet.

Er was nauwelijks een draagvlak voor ouderstage:

- Ouders voelden zich geïsoleerd.
- Jeugdrechters vonden zich niet bevoegd en vreesden bovendien dat het opleggen van ouderstage hun relatie met ouders zou ondermijnen.
- Parketmagistraten moesten overtuigd worden.
- Academici bouwden juridische betogen op om ouderstage onderuit te halen.
- Hulpverleners hadden moeite om de bocht van 180° graden te maken: van respectvol, participatief en emancipatorisch ondersteunen naar bevoogdend de les spellen.
- Bij het Grondwettelijk Hof werd in vraag gesteld of ouderstage wel conform de grondwet was.

Mede door de complexe manier waarop jeugdrecht en –hulpverlening in ons land is georganiseerd, kwam de vraag om ouderstage te implementeren via de gemeenschapsregering bij de HCA-diensten¹ terecht. Daartegenover stonden uiteraard federale middelen die via de gemeenschapsregering bij de diensten zouden komen.

Samenwerkingsakkoorden tussen federale – en gemeenschapsregeringen werden afgesloten. Tussen de Vlaamse gemeenschapsregering en de diensten werden contracten afgesloten. De eerste diensten startten in mei 2007.

(Nota: In Wallonië bedankten de HCA-diensten (SPEP's) voor de eer. Uiteindelijk werd binnen een Brusselse organisatie de dienst Affiliations opgericht die de opdracht gevraagd en gekregen heeft om voor heel het franstalige landsgedeelte ouderstage in te richten. Ook in de Oostkantons werd een dienst ouderstage opgericht.)

In Vlaanderen zat een aantal HCA-diensten midden in een reorganisatie. Per gerechtelijk arrondissement werd immers verwacht dat er één gecoördineerd aanbod van HCA zou zijn. Een aantal diensten moest samenwerken of fusioneren. Niet altijd evident want visies, culturen, structuren en gewoonten verschilden al eens.

Een aantal "ouderstagediensten" koos ervoor om de kat uit de boom te kijken. Andere diensten besloten alle middelen in te zetten vanuit de idee "ouderstage staat nu in de wet, laten we er iets bruikbaar van maken".

Aan de OSBJ² werd gevraagd om de ouderstagediensten te ondersteunen bij hun opdracht. Men wilde een gelijkvormig aanbod in elk gerechtelijk arrondissement.

De parketten en jeugdrechtbanken van die gerechtelijke arrondissementen hebben echter hun eigenaardigheden. Op het continuüm tussen "streng maar rechtvaardig" en "pragmatisch maar betrokken" neemt niet elk arrondissement dezelfde plaats in. Er zijn zelfs verschillen tussen parketmagistraten en jeugdrechters in hetzelfde arrondissement.

Het ligt voor de hand dat ouderstage niet overal even snel opgestart geraakte. In sommige arrondissementen was er nauwelijks sprake van een start.

Een "kwakkel" over een vernietigend arrest van het Grondwettelijk Hof zorgde bovendien voor een valse start. Het nieuws werd nota bene gelanceerd door de OSBJ en zou van een zeer betrouwbare bron komen. Uiteindelijk bleek het G.H. geen uitspraak te doen over ouderstage. De ronde van de ouderstagediensten om verwijzers te overtuigen, moest echter worden overgedaan.

In het voorjaar van 2009 kwam ouderstage aan bod tijdens het Congres Jeugddelinquentie. Prof. Dr. Johan Put schreef in zijn verslag het volgende:

"De kritiek luidt dat er te veel middelen worden ingezet, en dit terwijl er te weinig animo aanwezig is om de maatregel toe te passen. Verder zou de ouderstage heel moeilijk werkbaar zijn naar allochtone ouders – deze (en misschien ook de andere?) voelen zich niet begrepen. Tot slot blijven velen – terecht – struikelen over de

---

¹ Diensten voor Herstelgerichte Constructieve Afhandelingen.

² Ondersteunings-Structuur Bijzondere Jeugdzorg

beschuldigende en bestraffende insteek die de ouderstage in het huidige wettelijk kader heeft meegekregen, voornamelijk om bevoegdheidsredenen, ook al wordt op uitvoeringsniveau het hulpverlenende karakter van de maatregel benadrukt. "

In de coulissen en tijdens de pauzes van datzelfde congres werden tussen betrokken partijen (praktijkwerkers, consultants van sociale dienst, magistraten en parketcriminologen) concrete samenwerkingsafspraken m.b.t. doorverwijzing tot ouderstage gemaakt. Of hoe daden wel eens kunnen verschillen van woorden.

Ondertussen was, in een aantal arrondissementen, ouderstage toch van de grond gekomen. Afspraken tussen diensten en verwijzers werden verfijnd. Bruikbare methodieken werden gezocht en toegepast. Samenwerkingsverbanden werden aangegaan. In het overleg met de parketten en jeugdrechtbanken en m.b.t. de concrete doorverwijzing van ouders namen de parketcriminologen een zeer belangrijke rol op.

De eerste resultaten werden zichtbaar, op micro-vlak weliswaar, en werden positief geëvalueerd, zowel door ouders als door magistraten. De eerste voorstellen om ouderstage als maatregel uit de nieuwe jeugdwet bij te sturen werden geformuleerd.

Na ruim 2 jaar, en na de installatie van een andere Minister van Justitie, werd beslist de subsidies voor ouderstage te stoppen vanaf 2010. De maatregel werd te weinig voorgesteld of opgelegd.

We betreuren het dat we niet verder de mogelijkheid hebben om ouderstage naar waarde te schatten en bij te sturen.

Als diensten stellen we nu vast dat we in de schijnbaar absurde situatie zitten iets te verdedigen waar we initieel geen vragende partij voor waren.

We willen echter voorkomen dat de zoektocht naar een zinvolle invulling van de ouderstage voor niets zou zijn geweest.

In wat volgt vindt u enkele vaststellingen die we gedaan hebben.

Ouderstage: inzichten.

Zoals hoger geschreven vertrokken de diensten ouderstage vanuit hun eigen visie, cultuur en structuur.

De aanpak varieerde van een strikt juridische insteek, over hulpverlening à la gezinsbegeleiding, tot het samen met de ouders een weg afleggen zonder de uitkomst te kennen.

Deze verscheidenheid weerspiegelde zich ook in de methodieken. Een aantal diensten werkte met een vast afgebakend programma. Anderen werkten op een doorgedreven vraaggestuurde wijze.

Volgende vaststellingen werden gedaan gedurende het traject van de diensten ouderstage:

- De rol van de **parketcriminoloog** was zeer belangrijk bij de toeleiding van de ouders.
- De "houding" van de begeleiders van de dienst bleek zeker zo belangrijk als de methodiek die gehanteerd werd. Een **respectvolle, luisterende, niet-beschuldigende en ondersteunende** houding opende meestal de deur.
- De kracht van een signaal: een "als misdrijf omschreven feit" (MOF) als insteek. Ouders van opgroeiende kinderen zitten al eens met pertinente vragen betreffende opvoeding en aanpak. Uit onderzoek blijkt dat, wegens een veelheid van factoren, net die ouders niet vlug geneigd zijn op zoek te gaan naar hulp. Een MOF kan een signaal zijn van het feit dat ouders met hun handen in het haar zitten wat betreft het opnemen van hun ouderschap. De samenleving kan dat signaal aangrijpen en een **ouderschapsondersteunend aanbod** doen. Die ouderschapsondersteuning heeft ook gevolgen voor de aanpak van jongere kinderen in het gezin en heeft op die manier een **preventief** effect.
- Een gepleegde MOF kan bovendien gebruikt worden als "dankbare" ingang tot een gesprek met de betrokken ouders. Vergelijk met het **krisismoment** in een begeleiding van Krisishulp aan Huis.

- In de nieuwe jeugdwet gaat veel aandacht naar het **herstelrecht**. Ouderstage biedt de mogelijkheid om met de ouders na te denken over de manier waarop ze hun ouderschap kunnen opnemen tijdens dat herstel aan hun kinds slachtoffer of aan de maatschappij. Dit geeft de mogelijkheid een **contextueel aspect** aan de herstelgedachte toe te voegen
- Een aanbod **exclusief voor ouders**. Eender welke hulpverlening vertrekt vanuit een mandaat ten aanzien van de jongere. Ouderstagediensten hebben geen mandaat ten aanzien van de jongere. Ze hebben daardoor de unieke en niet te onderschatte mogelijkheid om erkenning te geven aan het verhaal, de situatie en de eigen en individuele context van de ouders. Deze erkenning nodigt uit tot gedragsverandering met betrekking tot het opnemen van hun ouderschap. Een aanzet tot 'herstel' van dat ouderschap.
- De ouder**groepswerking**. Ouders ontschuldigen mekaar. Ze geven elkaar ondersteuning, tips, moed, vertrouwen, kracht. Ze erkennen mekaars ouderschap. Ouders moedigen mekaar aan in het opnemen van hun verantwoordelijkheid als ouder. Ook hier speelt het exclusieve karakter van de ouderstage een rol. De diensten ouderstage hebben geen verantwoordelijkheid t.a.v. de kinderen. Ouders zijn dan vlugger geneigd in een groep te stappen.
- Ouderstage kan, indien gewenst en nodig, een aanknopingspunt zijn voor een **vervolgtraject** in de vrijwillige hulpverlening.
- Een belangrijke **signaalfunctie** dankzij de participatieve werking. Ouderstage vertrekt van het gepleegde feit door de jongere maar gaat verder met de vragen en de verhalen van de ouders. Uit die verhalen bleek herhaaldelijk dat de hulpverlening haar doel soms voorbijschiet. In sommige gevallen zelfs contraproductief werkt, ondanks de beste bedoelingen en weloverwogen strategieën en methodieken. Niemand heeft er baat bij als ouders en hulpverleners lijnrecht tegenover elkaar komen te staan. De afwezigheid van een mandaat t.a.v. de jongere en de afspraak om slechts een beperkte inhoudelijke verslaggeving te brengen naar de verwijzers, maken dat ouders vrijuit durven spreken en informatie geven die belangrijk is voor hulpverleners en het beleid met het oog op het **uitbouwen en bijsturen van de hulpverlening**.
- Ondanks, of dankzij de omweg via de ouders, bleef het **grensoverschrijdend gedrag van de jongeren** centraal staan.

In het Perspectief van voormalig Minister van Welzijn Heeren werden een aantal accenten gelegd. Die punten worden eveneens door Minister Vandeurzen benadrukt in zijn beleidsnota. De vorm en inhoud die de diensten ouderstage gaven aan hun opdracht komen tegemoet aan volgende beleidspunten:

- Aandacht voor de **context** van de jongere bij herstelgerichte constructieve afhandelingen.
- **Opvoedingsondersteuning**, maar niet enkel voor ouders van jongere kinderen. Aan ouders van jonge kinderen wordt er door het decreet opvoedingsondersteuning aandacht gegeven. Ouders van opgroeiende kinderen die probleemgedrag vertonen krijgen minder aandacht.
- **Preventie**: ouders nemen ook hun ouderschap op t.a.v. jongere kinderen in hun gezin.
- **Cliëntparticipatie**: ouders geven mee inhoud en richting aan het proces. Ze krijgen bovendien de kans hun bevindingen met hulpverlening, het gerecht, diensten, voorzieningen, centra, ... te uiten en concrete vragen te formuleren.
- Dwarsverbanden tussen de sectoren. Samen met een aantal ouders werd contact opgenomen met verscheidene hulpverleners uit diverse sectoren: gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, algemeen welzijnswerk, gezondheid, onderwijs, ... en werd er samengewerkt met diensten uit die sectoren. De minister omschrijft dit als **integraal** werken.
- Werken met **vrijwilligers**: een aantal diensten dacht eraan vrijwilligers in te schakelen bij de groepswerking.

Het volgende noteerde Prof. Dr. Johan Put eveneens in zijn verslag na het Congres Jeugddelinquentie in 2009:

"Tegelijk accepteerde bijna iedereen dat ouders een centrale rol spelen en dat ze betrokken moeten worden in de afhandeling. Zo kan een als misdrijf omschreven feit een signaal zijn dat ouders met hun handen in het haar zitten wat betreft het opnemen van hun ouderschap. De samenleving kan dat signaal aangrijpen en een ouderschapsondersteunend aanbod doen. Die ouderschapsondersteuning heeft op haar beurt ook gevolgen voor de aanpak van jongere kinderen in het gezin en heeft op die manier een preventief effect. Bovendien biedt een aanbod exclusief voor ouders de mogelijkheid om erkenning te geven aan het verhaal, de situatie en de, unieke, context

van de ouders. Deze erkenning kan uitnodigen tot gedragsverandering met betrekking tot het opnemen van het ouderschap. De invoering van de ouderstage heeft minstens als verdienste gehad dat een aantal actoren visie, kennis en goede praktijk heeft ontwikkeld in deze materie. Dat mag niet verloren gaan, maar moet integendeel versterkt worden, maar dan wel in een positieve en constructieve omgeving."

Ouderstage: vooruitzicht.

Professor Put gaat verder:

“De aanbeveling is daarom: het huidig wettelijk kader vervangen door een beter. Of anders gezegd: schrap de ouderstage uit de Jeugdwet en laat deze zich omvormen tot een interventie in problematische gezinssituaties – hetgeen een overheveling ervan naar de gemeenschappen betekent. De middelen die nu naar ouderstage gaan kunnen dan bijvoorbeeld worden toegevoegd aan de middelen voor het herstelgericht aanbod, dat tijdens dit congres een zeer ruim draagvlak bleek te hebben. Op die manier blijft de federale injectie voor de gemeenschappen op gelijk niveau, en kunnen de gemeenschappen de extra middelen die ze krijgen voor het herstelgericht aanbod, heroriënteren naar ouderstages ‘nieuwe stijl’.”

Los van de discussie over de plaats van ouderstage, al dan niet in de federale jeugdwet, heeft ouderstage volgens ons, en blijkbaar ook volgens de professor, een meerwaarde.

We stellen vast dat in die arrondissementen waar de diensten er ten volle voor gegaan zijn, ouderstage van de grond kwam, met positieve gevolgen, ondanks de vele reserves van betrokken partijen en dankzij de creativiteit binnen de samenwerkingsverbanden.

Verder merken we op dat onze bevindingen bevestigd worden in de literatuur m.b.t. ouderschapsondersteuning. Of omgekeerd zoals u wil.

We vragen de overheden, federaal of Vlaams, rekening te houden met hoger opgesomde bevindingen. We nodigen onze overheid uit om, in samenwerking met de sector, na te denken over de manier waarop die bevindingen kunnen geïntegreerd worden in het bestaande aanbod.

Nog de volgende bedenking over de doelgroep van de ouderstage: “de onverschillige ouders”.

We zijn geen onverschillige ouders tegengekomen. Ook geen ouders die onverschillig waren t.a.v. het delinquent gedrag van hun kinderen.

Wat onze ouders gemeen hadden was dat ze niet adequaat reageerden op het gedrag van hun opgroeiende kinderen. De redenen en oorzaken voor deze inadequate reacties waren verscheiden en zeer individueel. Het leven verloopt niet voor iedereen even vanzelfsprekend. Er zijn heel wat factoren, keuzes, feiten en gebeurtenissen die de loop van een mensenleven kunnen beïnvloeden. Sommige mensen verliezen, al dan niet tijdelijk, door het samenspel van alles wat een mensenleven maakt, greep op hun leven of een aantal facetten daarvan. En hierdoor kan het zijn dat ouders hun ouderschap niet of niet adequaat opnemen, ter harte nemen of beleven.

De verhalen die ouders ons vertelden hadden te maken met echtscheidingen, trauma's, depressie, relatieproblemen, eenzaamheid, huisvesting, (generatie-) (kans-) armoede, uitsluiting, verslaving, ziekte (fysisch en psychisch), peergroupsbeïnvloeding, gedragsproblemen van de kinderen, culturele verschillen, misbruik, mishandeling, ... en de wederzijdse beïnvloeding van deze dingen en de beleving daarvan.

Aandacht en erkenning krijgen voor die individuele beleving maakt verschil en leidt tot mogelijkheden, al dan niet in een gedwongen kader.

Tenslotte willen we nog duidelijk zijn over het volgende. Het schrijven van deze tekst werd niet ingegeven door de wil koste wat kost onze werking te kunnen verderzetten. Onze motivatie is enerzijds de betrokkenheid op de ouders en hun kinderen die we dagdagelijks in ons werk ontmoeten, anderzijds de overtuiging van de zin van de ontwikkelde methodiek.

Ouderstage Cirkant – Caft, Turnhout
Project ouderstage, HCA Oost-Vlaanderen, Gent
Ouderstage Divam, Ieper
Project ouderstage, BAAL, Hasselt
Boog, dienst ouderstage, Alba, Brussel-Leuven

5.3. (Geen) zin in de jeugdgevangenis van Tongeren?!

Ook in 2009 hopen we als dienst dat met de realisatie van het detentiecentrum te Tongeren er de bereidheid is om het 'én-én verhaal' te realiseren in het traject van de betrokken jongeren. Het is niet of de gemeenschapsinstelling of de private voorziening of een herstelbemiddeling. Het diverse aanbod reikt ons de mogelijkheid aan om met het bestaande aanbod complementair aan de slag te gaan waarbij het gepleegde feit het uitgangspunt dient te zijn. Misschien moeten wij als sector met dit gegeven zelf bewuster aan de slag gaan. Ook wij zijn deel van het geheel en kunnen hier wat in doen bewegen. Onze jeugdige delinquenten dienen niet in één hokje (letterlijk en figuurlijk) gestoken te worden en daar te blijven, maar dienen op het gepaste moment meerdere 'hokjes' in het reactielandschap aangeboden te krijgen. Op deze manier kan er ruimte zijn voor én sanctie én herstel én hulp voor de aanwezige problemen. En zo is de weg geopend voor een geïntegreerde aanpak die zich kenmerkt in flexibiliteit op maat.

De geschiedkundig oudste gevangenis van het land kan ons inziens de progressiefste zijn door het te beschouwen als een deel van het geheel en niet te beschouwen als een losstaande entiteit met een afwijkende finaliteit. Het gaat om dezelfde jongeren, dezelfde slachtoffers, dezelfde ouders, dezelfde samenleving,...

ONZE PRAKTIJK...

SCHEMATISCH OVERZICHT VAN HET AANBOD VAN BAAL

OMSCHRIJVING AFHANDELING	VERWIJZING VIA:	PROFIEL JONGERE	PROFIEL DELICT
HERSTELBEMIDDELING Vrijwillig aanbod aan de jonge dader en zijn ouder(s) en aan het slachtoffer met het oog op het herstel van de schade (materieel/financieel/moreel)	- parket - jeugdrechtbank	- 12 tot 18 jaar; - er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld; - de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, verklaart zijn betrokkenheid bij dit feit niet te ontkennen.	- geen drugdelicten; - (minstens) een gekend slachtoffer
HERGO Herstelgericht groepsoverleg tussen de jonge dader met zijn achterban en het slachtoffer met zijn achterban	- jeugdrechtbank	- 12 tot 18 jaar; - er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld; - de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, verklaart zijn betrokkenheid bij dit feit niet te ontkennen.	- geen drugdelicten; - (minstens) een gekend slachtoffer
GEMEENSCHAPSDIENST Jongere gaat werken in een non-profit organisatie gedurende het aantal opgelegde uren	- jeugdrechtbank	- 12 tot 18 jaar; - bekent (gedeeltelijk) de feiten.	- geen druggebruik; - geen seksuele delicten.
LEERPROJECT Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen Jongere neemt in groep deel aan het leerproject van 20 uren dat zich inhoudelijk focust op slachtofferschap en schade.	- jeugdrechtbank	- 14 tot 18 jaar; - bekent (gedeeltelijk) de feiten; - minimaliseert schade en slachtofferschap.	- geen drugdelicten; - geen seksuele delicten; - aanwijsbaar slachtoffer.

<p>LEERPROJECT Seksualiteit en relaties in balans</p> <p>Jongere volgt individueel en in groep het leerproject van 20 uren dat focust op de gevolgen van het seksueel grensoverschrijdend gedrag t.a.v. zichzelf en het slachtoffer.</p>	<p>- jeugdrechtbank</p>	<p>- 12 tot 18 jaar; - bekent (gedeeltelijk) de feiten.</p>	<p>- seksuele delicten.</p>
<p>LEERPROJECT Drugs, (ver)antwoord?</p> <p>Jongere neemt in groep deel aan het leerproject van 20 uren dat zich inhoudelijk focust op de risico's en gevolgen van druggebruik.</p>	<p>- jeugdrechtbank</p>	<p>- 14 tot 18 jaar.</p>	<p>- drugdelicten.</p>
<p>OUDERSTAGE</p> <p>De ouders nemen in groep en individueel deel aan een programma van 30 uren waarin de volgende modules worden aangeboden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pedagogische vaardigheden en probleemoplossing; - opvoedingsverantwoordelijkheid ; - strafrechtelijke verantwoordelijkheid; - burgerrechtelijke verantwoordelijkheid. 	<p>- parket - jeugdrechtbank</p>	<p>Ouders die zich manifest onverschillig opstellen t.a.v. de feiten (vermoedelijk) gepleegd door hun kind, of die de strafbare feiten die door hun kind zijn gepleegd ontkennen of minimaliseren en zo hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. De onverschilligheid van de personen in kwestie draagt bij tot de problemen van de minderjarige.</p>	<p>Aanvullend bij de maatregel van het kind dat een MOF heeft gepleegd.</p>

6. KERNPROCESSEN EN PRAKTIJKSTATISTIEKEN VAN DE HCA-DIENST

6.1. Herstelbemiddeling

6.1.1. Omschrijving en doelstelling

Herstelbemiddeling is een aanbod aan slachtoffers en minderjarige verdachten/daders van een misdrijf. Het aanbod is vrijwillig, maar steeds in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten.

Een neutrale bemiddelaar ondersteunt de partijen bij het zoeken naar een voor hen zo goed mogelijke manier van omgaan met de gevolgen en/of schade die de feiten met zich meebrachten.

Er is de mogelijkheid om zowel rechtstreeks als onrechtstreeks met elkaar in gesprek te gaan. Met beide partijen wordt bekeken of een gezamenlijk gesprek wenselijk is.

De partijen beslissen in overleg met de bemiddelaar welke stappen er kunnen gezet worden en welke informatie wordt uitgewisseld.

Zo is het mogelijk dat *het slachtoffer* een antwoord krijgt op vragen, verwachtingen kan uiten ten aanzien van de dader en/of herstel bekomen voor de materiële en/of morele schade. Schade wordt zo ruim mogelijk geïnterpreteerd.

Voor *de dader* is het een mogelijkheid om verantwoordelijkheid op te nemen en een kans om iets goed te maken naar het slachtoffer. Herstel kan verschillende vormen aannemen: rechtstreeks herstel in natura, plaatsvervangende arbeid, moreel herstel of financiële vereffening.

De ouders van minderjarige daders en slachtoffers worden steeds betrokken in de bemiddeling.

De gesprekken kunnen leiden tot een akkoord tussen de partijen. Dit akkoord wordt dan neergeschreven in een overeenkomst.

Bemiddeling vervangt de gewone gerechtelijke afhandeling niet, maar kan wel van invloed zijn op de verdere beslissingen die genomen worden in het dossier.

De gerechtelijke instanties kunnen m.a.w. rekening houden met het resultaat van de bemiddeling.

De bemiddelaar is onpartijdig en is er zowel voor het slachtoffer als voor de dader.

Elke partij is vrij om deel te nemen en kan op elk moment beslissen om de bemiddeling stop te zetten.

De gesprekken zijn vertrouwelijk.

Men kan op elk moment een advocaat raadplegen.

6.1.2. Profiel

Het profiel heeft enkele wijzigingen ondergaan. De gewijzigde wet op de jeugdbescherming en het arrest van het hof van beroep (arrest 50/2008) over elementen uit deze wet, deden ons deze wijzigingen doorvoeren.

Ten eerste wordt er geen minimumleeftijd meer weerhouden, waar we deze vroeger legden op 12 jaar. De wet vermeldt geen minimumleeftijd en zo is er geen juridische reden om deze te behouden. We vinden het wel belangrijk dat de minderjarige actief betrokken moet kunnen worden in de bemiddeling en dit volgens zijn eigen mogelijkheden. Bij jonge kinderen zijn het vaak de ouders waarmee wordt bemiddeld en is het moeilijk(er) om ook de minderjarige actief te betrekken. Vanaf de leeftijd van 12 jaar is de kans al groter dat het kind beseft waarover het gaat en de kans krijgt om inbreng te hebben in de bemiddeling.

Ten tweede stelt het hof van beroep dat het niet langer moet zijn vastgesteld dat er ernstige aanwijzingen zijn van schuld en dat de minderjarige zijn betrokkenheid niet ontkent. Men stelt verder dat, gezien de minderjarige uitdrukkelijk moet instemmen zonder voorbehoud, de betwisting van de feiten een contra-indicatie kan zijn voor een oriëntering naar bemiddeling. Een minderjarige die de feiten ontkent of betwist kan in principe het voorstel tot herstellbemiddeling krijgen, maar de verwijzer kan de ontkenning of betwisting ook zien als een gegronde reden om dit niet te doen.

In de praktijk zien we dat een bemiddeling met een minderjarige die de feiten ontkent of ernstig betwist niet of bijna niet werkbaar is.

Het profiel bestaat uit meerdere elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van loutere drugdelicten;
- druggerelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer;
- er is een aanwijsbare vorm van schade: die van materiële en/of financiële en/of morele aard zijn.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- woont in Limburg.

De verwijzer:

- is het parket van de Procureur des Konings;
- is de jeugdrechtbank;
- bemiddeling op vraag van één van de partijen, maar met toestemming van de vernoemde verwijzer;
- er moet sprake zijn van een strafbaar feit, dus dient er een PV te zijn;
- het is geen opgelegde maatregel, maar een vrijwillig aanbod aan beide partijen.

6.1.3. Procedure aan de hand van een praktijkvoorbeeld

Met dit voorbeeld uit de praktijk willen we de lezer meenemen in “een bemiddelingsverhaal”. Deze bemiddeling is fictief, maar bevat elementen die realistisch zijn in onze bemiddelingspraktijk.

Wat voorafging aan de bemiddeling

Sander legt klacht neer tegen Ben wegens opzettelijke slagen en verwondingen.

De feiten gebeuren op de bus op weg naar school, die beiden elke dag nemen.

De politie noteert de verklaring van Sander in aanwezigheid van zijn moeder. Men neemt vervolgens contact op met de ouders van Ben. Zij komen samen met Ben ten burele een verklaring afleggen.

Het proces – verbaal wordt overgemaakt aan het bevoegde parket.

Aanmelding

Het parket is van oordeel dat voor deze feiten een voorstel van herstelbemiddeling wordt gedaan aan de partijen. Zij schrijven beide partijen aan en maken een kopie van deze brieven over aan BAAL, samen met de vraag om over te gaan tot herstelbemiddeling en binnen de twee maanden het parket in te lichten over de opstart en het verloop van de herstelbemiddeling.

De brief van het parket maakt melding van de feiten en de taak van het parket om te beslissen over het verdere verloop van het gerechtelijk dossier. Het parket informeert via de brief de partijen over de mogelijkheid van bemiddeling, dat ze gratis is, dat de gesprekken vertrouwelijk zijn en dat de deelname vrijwillig is. Desgewenst kunnen partijen zich laten bijstaan door een advocaat. Er wordt hen gevraagd om binnen de termijn van 8 dagen contact op te nemen met BAAL om mee te delen of ze al dan niet interesse hebben in deze bemiddeling. Bij de brief zit eveneens een folder van herstelbemiddeling.

Na aanmelding (ontvangst kopieën) wordt een dossier aangemaakt. Dan worden de reacties van de partijen afgewacht.

Eerste contactname

De moeder van Ben neemt telefonisch contact op met BAAL. Ze heeft een brief ontvangen en wenst meer uitleg. **De bemiddelaar** vraagt of de brief van het parket duidelijk was en overloopt de belangrijkste elementen: o.a. de vrijwillige deelname, de vertrouwelijkheid, de mogelijkheid om een advocaat te raadplegen. De moeder van Ben vertelt dat ze het er thuis over gehad hebben en dat ze wensen in te gaan op de bemiddeling. **De bemiddelaar** zegt terug contact te zullen opnemen als er nieuws is van de tegenpartij. Binnen de 8 dagen reageert ook de vader van Sander: na een kort gesprek verneemt de bemiddelaar dat Sander en zijn vader ook ingaan op de bemiddeling. **De bemiddelaar** maakt eerst een afspraak om bij Sander (slachtoffer) langs te gaan voor een verkennend gesprek. Hij neemt terug contact op met de moeder van Ben en maakt een afspraak om na het gesprek met Sander ook bij hen langs te gaan.

De eerste huisbezoeken

Gesprek Sander:

De bemiddelaar gaat langs bij Sander en zijn ouders. Als het kader van de bemiddeling duidelijk is, wordt er stil gestaan bij de feiten en de gevolgen en waarom zij wensen te bemiddelen. Via korte vragen aan Sander en zijn ouders wordt zijn hele verhaal duidelijk. Sander vertelt wat er volgens hem is gebeurd: hij zat op de bus naar school, Ben zat tegenover hem. Hij kent Ben van ziens, maar ze zitten niet op dezelfde school. Sander was samen met

zijn vrienden plezier aan het maken. Als ze bijna aan de halte van Ben zijn, slaat Ben hard met de vuist op het gezicht van Sander. Volgens Sander roept hij daarbij: “Smeerlap!”. Daarna loopt Ben naar de deur, de bus stopt en Ben stapt af en loopt naar school. Sander blijft verbouwereerd achter: hij heeft een bloedneus en weet niet hoe hij het bloed moet stelpen. Niemand kijkt naar hem om: veel anderen stappen ook af. De chauffeur roept dat hij best afstapt, voor de bus vol bloed hangt. Sander stapt een halte te vroeg af, samen met een vriend. Hij wandelt dan maar naar zijn school, ongeveer een kilometer verder.

Sander probeert het bloeden te stelpen, maar zijn jas en boekentas hangen al helemaal vol bloed. Hij gaat naar het secretariaat van zijn school, waar hij vertelt wat er is gebeurd en waar hij zijn papa mag bellen. Deze komt hem oppikken. Samen gaan ze naar de spoedgevallendienst van het ziekenhuis. Zijn neus is niet gebroken, maar wel gekneusd. Ze besluiten klacht neer te leggen. **De bemiddelaar** be vraagt Sander en zijn ouders verder over hun beleving bij deze gebeurtenissen: de papa vertelt dat hij al op het werk was, toen hij telefoon kreeg van Sander. Hij was erg geschrokken, omdat hij aan de telefoon niet kon inschatten hoe erg het was. Hij mocht van zijn baas vertrekken en is dan Sander gaan oppikken. Hij zag dat Sander vol bloed hing, maar kon gelukkig vaststellen dat het al bij al nog meeviel. Sander had wel veel pijn en was onder de indruk. Gelukkig was zijn neus niet gebroken. Mama hebben ze pas gebeld toen duidelijk was dat het niet zo erg was met Sander. Zij was echter ook erg geschrokken van het bloed op zijn kleren en de boekentas. Het bloed is niet helemaal uit de jas gegaan, waardoor Sander hem niet meer wilde dragen. De boekentas was ook om weg te gooien.. De dokter schreef Sander twee weken ziekteverlof voor. Na deze weken durfden de ouders hem niet meer met de bus naar school laten gaan. Sander zelf zag dit ook niet zitten. Zo hebben ze verschillende weken Sander moeten brengen en halen. Intussen gaat hij wel terug naar school met de bus. Hij moet wel altijd bellen als hij is aangekomen.

De bemiddelaar vraagt hen wat zij nu verwachten van de bemiddeling: wat willen zij, wat verwachten zij van Ben en zijn ouders?

Sander wil weten waarom hij die slag heeft gegeven. Volgens hem was er geen aanleiding, had hij geen ruzie met Ben. De ouders vragen zich af wat hem heeft bezielde om zomaar te slaan. Wat voor een jongen is dat? Wat voor ouders laten dit toe? Zij hadden verwacht dat er op zijn minst een telefoontje was gekomen van de ouders van Ben, maar ze hebben er nooit iets van gehoord. Naast deze vragen, is er de verwachting dat de schade wordt vergoed. De dokterskosten waren miniem, maar daar gaat het hen om het principe. De jas en de boekentas moeten ook worden vergoed. De mama heeft de aankoopbonnetjes bijgehouden. Ze vragen in totaal € 450. **De bemiddelaar** legt uit dat een rechtstreeks gesprek met Ben en zijn ouders ook mogelijk is als beide partijen dit zien zitten. Zowel Sander als zijn ouders vinden dit een goed idee, tenminste als dit op een rustige en veilige manier kan verlopen. **De bemiddelaar** spreekt met hen af terug contact op te nemen als hij een gesprek heeft gehad met Ben en zijn ouders en dan ook terug te komen op de mogelijkheid van een gezamenlijk gesprek.

Gesprek Ben:

Ben zit verlegen aan tafel samen met zijn mama. Zij verontschuldigt zich voor Bens houding: hij is nogal verlegen. **De bemiddelaar** geeft toelichting bij en beantwoordt de vragen m.b.t. de gerechtelijke procedure en de bemiddeling. Daarna komen de feiten aan bod. **De bemiddelaar** vraagt aan Ben om te vertellen wat er volgens hem is gebeurd en helpt door korte tussenvragen te stellen. Ben bevestigt het verhaal van Sander volledig. Hij geeft echter geen reden aan waarom hij zo plots geslagen heeft op Sander. Zijn mama spoort Ben aan om te vertellen. Ben antwoordt kort: “Omdat het een smeerlap is.” **De bemiddelaar** stelt bijkomende vragen: “Waarom vind je Sander een smeerlap? Ken je hem goed?” Ben vertelt dat hij geen vriend is van Sander. Hij kent hem wel van in het dorp. Sander is altijd het haantje – de – voorste, al van in de lagere school. Toen zaten ze allebei in hetzelfde

dorpsschooltje. Ben vertelt dat Sander altijd plezier had in het plagen, pesten van andere kinderen. Hij heeft meermaals gezien dat er kinderen werden uitgelachen door Sander, bijgestaan door enkele andere pestkoppen. Daarom heeft Ben altijd een hekel gehad aan Sander. Hij heeft dit echter nooit laten merken. Vroeger was hij bang om zelf te worden gepest. **De bemiddelaar** vraagt waarom hij dan nu gereageerd heeft op Sander. Wat is er gebeurd op de bus? Wat heeft zijn reactie ontlokt? Ben zegt dat hij tegenover Sander en zijn vrienden zat. Zij waren zich duidelijk aan het amuseren, maar dan wel door andere mensen uit te lachen: ze hadden een jongetje van ongeveer 12 jaar zitten uitlachen met zijn kapotte broek. Het jongetje durfde niks terug te zeggen en de anderen op de bus deden alsof ze het niet zagen. Ben raakte hierdoor geïrriteerd, maar zei niks. Dan begon Sander over een meisje uit het dorp: hij zei heel lelijke dingen over haar en vertelde schunnige praat. Toen was voor Ben de maat vol. Voor hij het goed en wel besepte, heeft hij Sander een slag op zijn gezicht gegeven, heeft hij hem een smeerlap genoemd en is hij van de bus gestapt.

De bemiddelaar vraagt aan Ben hoe het dan verder is gelopen. Ben vertelt over de politie, dat hij het aan zijn mama heeft moeten vertellen, dat ze erg kwaad en teleurgesteld was... Zijn mama vult aan dat ze dit nooit had verwacht van haar zoon. Hij is tegen geweld en heeft nog nooit gevochten. Hij heeft wel een groot rechtvaardigheidsgevoel. Ze keurt zijn gedrag af, maar heeft wel begrip voor zijn kwaadheid ten aanzien van Sander.

De bemiddelaar vraagt Ben en zijn mama wat hun verwachtingen zijn ten aanzien van deze bemiddeling. Wat zijn hun intenties ten aanzien van Sander en zijn ouders? De mama vertelt dat zij graag eens zou willen spreken met de ouders van Sander. Ze wilde dit meteen na de feiten al doen, maar had een beetje drempelvrees omdat ze de reactie van de mensen niet kon inschatten. Misschien zouden ze erg boos worden en zij had geen zin om een hoop verwijten naar het hoofd geslingerd te krijgen.

Wat een eventuele vergoeding betreft: ze had het daar al over gehad met Ben. Hij zou dit zelf betalen met geld dat hij heeft verdiend door klusjes te doen in huis en bij oma.

De bemiddelaar vertelt dat een gesprek mogelijk is als beide partijen dit zien zitten. **Hij** vraagt aan Ben of hij dit net als zijn mama als een mogelijkheid ziet. Ben twijfelt, zucht en zegt dan van wel, maar weet niet goed hoe hij zal reageren als hij geconfronteerd wordt met Sander. De bemiddelaar vraagt aan Ben om eens na te denken over de voor – en nadelen van een gesprek met Sander. **De bemiddelaar** vertelt dat het zeker geen eenzijdig gesprek zal zijn, dat hij er op zal toezien dat Ben ook de ruimte krijgt om zijn mening te geven. Ben zegt toe voor een gezamenlijk gesprek. Hij belooft hier nog op terug te komen. Verder vertelt hij dat er inderdaad een schade – eis is, maar dat dit kan worden toegelicht tijdens het gezamenlijk gesprek. Zij vinden dit OK. **De bemiddelaar** belooft terug contact op te nemen om plaats en uur van het gesprek mee te delen en een voorbereidend gesprek te hebben met Ben. Hij zal in de eerste plaats aan Sander en zijn ouders laten weten dat een rechtstreeks gesprek mogelijk is en ook daar zich bevragen over wat zij willen bespreken.

Volgende gesprekken:

De bemiddelaar heeft vervolgens een tweede gesprek met Sander en zijn ouders: hij licht hen in dat Ben en zijn moeder openstaan voor een gezamenlijk gesprek. Hij bereidt met hen het gesprek voor: wat willen ze zeggen of vragen aan Ben en zijn moeder? Vervolgens bespreekt **de bemiddelaar** met Ben en zijn mama wat zij kunnen verwachten van het gesprek, wat er aan bod kan komen. Hij overloopt mogelijke vragen zodat Ben al kan nadenken over wat hij zal antwoorden. Vervolgens wordt met Ben en zijn moeder bekeken wat zij willen inbrengen in het gesprek. **De bemiddelaar** overlegt met beide partijen waar en wanneer het gesprek zal doorgaan. Er wordt een plaats en datum gevonden om samen te komen.

Het rechtstreeks gesprek:

Het gesprek zal doorgaan op de bemiddelingsdienst. **De bemiddelaar** heeft Sander en zijn ouders tien minuutjes eerder uitgenodigd. Zo kunnen zij al plaats nemen en wachten ze samen de komst af van Ben en zijn moeder.

Stipt op tijd komen ook zij binnen. **De bemiddelaar** wijst hen hun plaats aan, gaat zelf in het midden zitten en start het gesprek: hij heet iedereen welkom en bedankt hen voor hun aanwezigheid. Kort wordt de aanleiding tot de bemiddeling en dit gezamenlijk gesprek geduid. **De bemiddelaar** duidt zijn rol in het gesprek en vraagt de partijen om naar elkaar te luisteren en respectvol met elkaar om te gaan.

Hij geeft eerst het woord aan Sander en zijn ouders. De mama van Sander wil weten van Ben waarom hij dit heeft gedaan? De bemiddelaar vraagt aan Ben of hij hier kan op antwoorden. Ben had deze vraag voorbereid: rustig maar met een bibberende stem vertelt hij: zijn gevoel van onrechtvaardigheid door het pestgedrag van Sander ten aanzien van zwakkeren, dat hem al lang stoorde. Zijn mama vult onmiddellijk aan dat zijn gedrag niet goed te keuren is, maar dat ze wel begrijpt waarom zijn potje is overgekookt: Ben is een eerder gesloten jongen die niet te koop loopt met zijn gevoelens, maar eerder alles opkropt. Zij verklaart daarmee de plotse slag aan het adres van Sander.

De mama van Sander reageert hierop door te zeggen dat Ben toch ook verbaal had kunnen tussenbeide komen, dat slaan echt niet kan! Ze vertelt de gevolgen voor Sander: de bloedneus, de pijn, de besmeurde spullen, dat zij zelf als ouders ook erg geschrokken waren. De bemiddelaar vraagt aan Sander om zelf te reageren op het verhaal van Ben. Sander vertelt dat hij niet beseftte dat hij zo erge dingen aan het zeggen was. Dit ging ook helemaal niet over Ben. Daarom begrijpt hij nog steeds niet waarom Ben heeft moeten slaan.

De bemiddelaar vraagt aan Ben of hij hier iets op kan zeggen. Ben vertelt de ervaringen uit de lagere school, de onrechtvaardigheid die hij voelde door Sander en de andere pestkoppen. Op de bus werd hij zo kwaad bij het horen van de “grappen” van Sander dat zijn stoppen even zijn doorgeslagen.

De mama van Sander herhaalt dat dit voor haar echt niet kan. De papa van Sander reageert hierop: hij zegt zijn zoon wel te kennen als een haantje – de – voorste en er zijn wel ooit opmerkingen geweest over zijn pestgedrag. Voor hem komt dit niet als een verrassing uit de lucht vallen. Hij ziet bijgevolg ook een deel van de schuld bij zijn zoon liggen. Hij treedt zijn vrouw wel bij wat het slaan betreft: dit is geen oplossing.

De bemiddelaar vraagt aan Sander wat hij vindt van de reactie van zijn vader en moeder. Sander zegt dat ze aan het lachen waren en dat dit toch geen kwaad kan, je mag toch nog plezier maken? Hij is toch slachtoffer en Ben de dader?! **De bemiddelaar** vraagt aan Ben om te reageren. Ben begint met zich te verontschuldigen bij Sander voor de slag: hij had dit niet mogen doen, zijn reactie was overdreven. Sander knikt. De ouders knikken ook instemmend.

De bemiddelaar vraagt aan Ben of hij nog iets wil zeggen. Ben vraagt aan Sander om in het vervolg twee keer na te denken vooraleer hij grapjes maakt die anderen kunnen kwetsen. Wat de schade betreft: Ben zegt geschrokken te zijn van zijn eigen daden. Hij had niet verwacht dat dit zo'n gevolgen zou hebben. Hij vertelt dat hij de schade zelf wil vergoeden. Zijn mama zegt dat hij dit zal betalen met het geld dat hij zelf heeft verdiend.

De bemiddelaar vraagt aan Sander of hij hierop wil reageren. Sander aanvaardt de excuses van Ben. Hij blijft er wel bij dat het alleen maar grapjes waren, dat hem geen schuld treft. Zijn vader zegt hierop dat ze het daar thuis nog wel over zullen hebben: hij vindt het wel terecht dat deze opmerking wordt gemaakt. De moeder van Sander zwijgt. **De bemiddelaar** vraagt wat zij daarvan vindt: ze antwoordt dat ze het daar thuis over zullen hebben. Ze vindt het wel goed dat Ben zelf de schade vergoedt: het gaat haar om het principe, niet om het bedrag.

Het gesprek wordt verder gezet. De partijen bereiken ook een akkoord over het bedrag: omdat Ben zelf de verantwoordelijkheid neemt om de schade te vergoeden, wordt de ronde som van € 150 afgesproken. Er wordt nog stilgestaan bij hoe de jongens verder met elkaar gaan omgaan. Zij zien er geen probleem in om elkaar te zien op de bus. Sander zegt alsnog dat hij in het vervolg zal opletten met grapjes die kwetsend kunnen zijn voor anderen. **De bemiddelaar** rondt stilaan het gesprek af.

Hij vraagt de partijen naar hun mening en gevoelens omtrent dit gesprek. Allen tonen zich tevreden over de uitkomst. Ze zijn blij dat dit op deze manier is kunnen besproken worden. De bemiddelaar bedankt iedereen voor hun aanwezigheid en actieve inbreng. Er wordt afgesproken terug contact op te nemen om de overeenkomst op te maken.

Overeenkomst en eindverslag

De opmaak van de overeenkomst verloopt zonder problemen: **de bemiddelaar** verwerkt de standpunten en verbintenissen van het gesprek in een overeenkomst. Bij nalezing kan ieder zich er in terugvinden. De overeenkomst wordt door allen getekend.

De bemiddelaar maakt per fax de overeenkomst over aan het parket, dat de overeenkomst homologeert. Intussen heeft Ben het verschuldigde bedrag overgeschreven op de bankrekening van de ouders van Sander. Zij bezorgen **de bemiddelaar** een verklaring van ontvangst. **De bemiddelaar** voegt de overeenkomst en een verklaring van ontvangst toe aan een eindverslag, dat vermeldt dat de partijen een akkoord hebben bereikt. Het eindverslag wordt overgemaakt aan het bevoegde parket, waarna de bemiddeling wordt beëindigd.

6.1.4. Overleg

Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg

Het Comité V. (dat beslist over de aanvragen) kwam samen op: 06/02/09, 16/03/09, 15/06/09 (geannuleerd wegens geen aanvragen), 18/08/09, 19/10/09 (geannuleerd wegens geen aanvragen), 14/12/09.

De Begeleidingsgroep vergaderde op 28/04/09.

Stuurgroep herstelbemiddeling meerderjarigen arrondissement Tongeren

Dirk Roussard nam deel aan de stuurgroep op 17/11/09.

Methodiektraining rollenspelen herstelbemiddeling (initiatief werkgroep vorming vzw Suggnomè i.s.m. OSBJ en FOD Justitie)

Deze methodiektraining aan de hand van rollenspelen is bedoeld voor herstelbemiddelaars minderjarigen, herstelbemiddelaars meerderjarigen, positionele schadebemiddelaars en bemiddelaars in strafzaken.

Via rollenspelen kunnen moeilijke situaties en/of knelpunten samen met collega's inge oefend/ besproken worden. Dirk Roussard engageerde zich in 2009 als coach.

Op 04/12/09 was er een evaluatie van de rollenspelendagen voor alle coaches.

In 2009 werden deze dagen georganiseerd in het Ellipsgebouw te Brussel. Dit was op 19/03/09 (Birgitte Neven, Bart Verbeeck, Dirk Roussard als coach), 04/06/09, 15/10/09 (Dirk Roussard en Ilse Dautzenberg, thema bemiddelen in seksuele delicten).

Deontologie van de bemiddelaar (werkgroep vorming)

Olivier Van Eycken en Ilse Dautzenberg namen deel aan deze vormingsdag op 29/05/09.

Bemiddelen in dossiers van seksuele delicten (werkgroep vorming i.s.m. Jürgen Peeters)
Ilse Dautzenberg nam deel aan deze vorming op 15/10/09.

Samenspraak: bemiddeling en advocatuur (vzw Suggnomè)
Ilse Dautzenberg was aanwezig op deze Samenspraak op 27/03/09.

Viering 10 jaar Suggnomè
Dirk Roussard was aanwezig op 11/12/09.

6.1.5. Team herstelbemiddeling

6.1.5.1. De samenstelling van het team

Het team herstelbemiddeling bestaat uit de volgende personen:

Dirk Roussard (Methodisch verantwoordelijke)
Bart Verbeeck
Ilse Dautzenberg
Birgitte Neven
Olivier Van Eyken
Femke Hermans

6.1.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

Er wordt wekelijks een teamvergadering gehouden op donderdagvoormiddag.
Het doel van deze teamvergadering is ondersteuning te bieden op het vlak van methodiek en intervisie in de uitvoering van de bemiddelingsdossiers.

De teamvergadering had ook in 2009 een vast stramien:

- op te volgen: contacten verwijzers, wetenschappelijk onderzoek KHLim
- varia (terugkoppeling extern overleg, planning vorming en themadagen, ...)
- Provinciaal Vereffeningsfonds
- case – load en triëring nieuwe dossiers
- meedelen beslissingen
- dossierbespreking

De volgende thema's kwamen aan bod:

- procedure: evaluatie brieven parket, verslaggeving, homologatie, beslissingen
- archivering
- vrijwillig betrekken van minderjarigen in de bemiddeling
- vragen deontologische adviescommissie
- teamfunctioneren (ik – wij – taak)
- Provinciaal Vereffeningsfonds
- bemiddelen in seksuele delicten

6.1.5.3. Procedure

De verwijzer (parket of jeugdrechtbank) selecteert de dossiers die in aanmerking komen voor herstelbemiddeling. Vervolgens schrijft de verwijzer een ‘voorstel tot herstelbemiddeling’ zowel aan de dader(s) en zijn ouder(s) als aan het slachtoffer(s) en eventueel de ouder(s). Samen met een begeleidend schrijven wordt een kopie van deze brieven overgemaakt aan BAAL. Het dossier wordt als aangemeld beschouwd vanaf de ontvangst van de kopieën. Het dossier wordt toegewezen aan een bemiddelaar, die titularis wordt van het dossier: hij of zij is verder verantwoordelijk voor de bemiddeling, de opvolging, de registratie en de rapportering.

De partijen hebben dan 8 dagen de tijd om contact op te nemen met BAAL om informatie te vragen of om te melden of ze interesse hebben of niet. De partijen die na 8 dagen nog niet hebben gereageerd, worden door BAAL gecontacteerd: dit kan telefonisch of per brief. Er wordt vrijblijvend een huisbezoek voorgesteld, om herstelbemiddeling uit te leggen. Het staat de partijen vrij om alsnog af te zien van herstelbemiddeling.

Als blijkt dat herstelbemiddeling niet mogelijk is, wordt een bondig eindverslag overgemaakt aan de verwijzer.

Als blijkt dat beide partijen (d.w.z. minstens één dader en één slachtoffer) wel wensen te bemiddelen, start de bemiddelaar de gesprekken met de partijen. Er wordt ten laatste na twee maanden een tussentijds verslag gemaakt waarin wordt vermeld dat ‘de bemiddeling werd aangevat’.

Als partijen onderling tot een akkoord komen, wordt dit akkoord neergeschreven in een overeenkomst en ondertekend. Deze overeenkomst kan afspraken inhouden omtrent de schaderegeling, maar zeker ook andere aspecten, zoals moreel herstel of herstel in natura.

Deze overeenkomst dient te worden gehomologeerd door de verwijzer, waarna ze kan uitgevoerd worden. Als de uitvoering van de overeenkomst opvolging vergt, wordt er nog een verslag van uitvoering gemaakt, waarin meegedeeld wordt of de overeenkomst al dan niet werd uitgevoerd.

6.1.5.4. PWO KHLim

De Katholieke Hogeschool Limburg heeft in het kader van Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) een onderzoeksaanvraag ingediend. BAAL en meerbepaald het team herstelbemiddeling werkt hieraan mee als externe projectpartner.

De onderzoeksvraag heeft betrekking op het communicatieproces binnen de methodiek herstelbemiddeling: wat zijn de motivatoren in dit proces en wat is de tevredenheid van de betrokken partijen? Wat weerhoudt mensen om in te gaan op herstelbemiddeling?

Dit voorstel focust op de kwaliteit van de interacties en de invloed van het communicatieproces tussen de bemiddelaar en de betrokken partijen op de mate van succes van de herstelbemiddeling.

Indien de onderzoeksaanvraag zou worden goedgekeurd, kan er ten vroegste september 2010 gestart worden. De looptijd van het onderzoek is voorzien op drie jaar.

In het volgende jaarverslag kunnen we hopelijk melden dat we van start zijn gegaan.

6.1.6. De praktijk van herstelbemiddeling: dossiers

Het registratiesysteem:

De tabellen met cijfergegevens van herstelbemiddeling zijn grotendeels gebaseerd op het registratiesysteem dat voor alle collega-diensten in Vlaanderen is ontwikkeld door de OSBJ. Een beoogde meerwaarde van deze uniforme registratie in heel Vlaanderen is de mogelijkheid om te vergelijken met alle Vlaamse diensten. Vanuit het registratiesysteem zijn vergelijkingen tussen de beide Limburgse gerechtelijke arrondissementen momenteel niet mogelijk.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS 2008 – 2009   **Jaarverslag 2009**

Periode	Aantal dossiers
Aangemeld in 2008 en afgesloten in 2008	111
Aangemeld voor 2009 en afgesloten in 2009	27
Aangemeld voor 2009 en nog lopende in 2010	7
Aangemeld in 2009 en afgesloten in 2009	92
Aangemeld in 2009 en nog lopende in 2010	42

Uit tabel 1 blijkt dat er in 2009 algemeen in 168 dossiers werd gewerkt. In totaal zijn er 134 dossiers aangemeld. Ten opzichte van vorig jaar is er een daling van 10 dossiers. Er werd nog gewerkt in 34 dossiers aangemeld vóór 2009.

Het aantal aangemelde dossiers is sinds de start van herstelbemiddeling in Limburg (1999) vrij constant. Doorheen deze jaren werden in totaal 1457 dossiers aangemeld.

In de onderstaande tabellen (3 t.e.m. 13) wordt er gewerkt met 218 daders.

TABEL 2. AANTAL DADERS, SLACHTOFFERS, INTERACTIES en DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

	Daders			Slachtoffers			Interacties			Dossiers		
	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal
Gestart vóór 01/01/09	56	15	71	61	13	74	148	21	169	27	7	34
Gestart tussen 01/01/09 - 31/12/09	156	62	218	110	63	173	195	104	299	92	42	134
Totaal	212	77	289	171	76	247	343	125	468	119	49	168

Uit deze tabel blijkt dat er in 2009 nog in 34 lopende dossiers uit 2007 en 2008 is gewerkt. Er zijn momenteel nog 7 lopende dossiers gestart vóór 2009. 92 dossiers met 156 daders en 110 slachtoffers die in 2009 aangemeld werden, waren op 31/12/2009 afgesloten. Dit omvatte 195 interacties. In totaal zijn er dus 119 dossiers afgesloten in 2009. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzer. Tabellen 14 t.e.m. 22 handelen over deze 119 dossiers.

In de 134 aangemelde dossiers waren er in totaal 218 daders en 173 slachtoffers.

Om de link tussen interacties, daders en slachtoffers te leggen, volstaat een simpele optelsom niet: een interactie is de relatie tussen elke dader en elk slachtoffer in een dossier. In één dossier kunnen dus meerdere interacties zitten. Bijvoorbeeld: in een dossier waarin 3 daders en 3 slachtoffers betrokken zijn, spreken we van 9 interacties. In één interactie zijn dus telkens 1 dader en 1 slachtoffer betrokken.

49 dossiers met 77 daders en 76 slachtoffers zijn nog niet afgerond op het einde van 2009.

Handleiding bij tabellen

Het juist lezen van onderstaande tabellen (tabel 3 t.e.m. 22) en het interpreteren van de cijfers is niet evident. Daarom geven we dit woordje uitleg. De onderstaande tabellen vormen twee grote delen.

- ✓ Het eerste deel (tabellen 3 t.e.m. 13) beschrijft de dossiers die in 2009 werden aangemeld voor herstelbemiddeling. Aangemeld wil zeggen dat een kopie van de brieven verstuurd naar de partijen met een ‘voorstel tot herstelbemiddeling’ zijn overgemaakt aan BAAL. Deze tabellen gaan dus over 134 dossiers waarin 218 daders, 173 slachtoffers en 299 interacties betrokken zijn. Deze tabellen geven steeds een beeld over deze totalen.
- ✓ Het tweede deel (tabellen 14 t.e.m. 22) beschrijft de in 2009 afgesloten dossiers. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende gerechtelijke instantie. In 2009 waren dit 119 dossiers met 343 interacties en 212 daders en 171 slachtoffers. In deze tabellen zit een opbouw. Tabellen 14 en 15 geven het totaal weer met daarbij de categorie van interacties/dossiers waarin de herstelbemiddeling volledig werd doorlopen. Tabellen 16 en 17 gaan verder op deze interacties/dossiers waarin de herstelbemiddeling volledig werd doorlopen. Een categorie van deze dossiers zijn de dossiers waarin een volledig of gedeeltelijk akkoord werd bereikt. Tabellen 18 en 19 gaan in op deze dossiers en op de interacties in deze dossiers. Tabel 20 gaat dan weer over de interacties/dossiers die ook in tabellen 16 en 17 besproken zijn. Tabellen 20 a) en 20 b) geven meer uitleg bij de interacties/dossiers uit de categorie financieel herstel van tabel 20. Tabellen 21 en 22 gaan dan tot slot, net als tabellen 14 en 15, weer over het totaal aantal afgesloten dossiers van 2009 en de daarbij horende interacties/daders.
- ✓ Bij tabellen 16 t.e.m. 20 wordt in de laatste kolom ook steeds de vergelijking gemaakt met het totaal aantal dossiers/interacties van de afgesloten dossiers.

Tabellen 3 t.e.m. 13 gaan over de 218 daders en de 173 slachtoffers in de 134 dossiers die in 2009 werden aangemeld.

TABEL 3. AANTAL DADERS VOLGENS VERWIJZER

Verwijzer	Daders	%
JRB Tongeren	10	4,59
JRB Hasselt	0	0
Parket Hasselt	41	18,81
Parket Tongeren	167	76,60
Totaal	218	100

De jeugdrechtbank van Tongeren verwees vorig jaar 2 daders voor herstelbemiddeling. In 2009 werden er 4 daders doorverwezen. De tabel duidt 10 daders aan: hierin zit 7 keer dezelfde minderjarige vervat. Deze werd 7 keer geregistreerd omdat het 7 verschillende, niet gerelateerde feiten betrof.

De jeugdrechtbank van Hasselt vermeldde in het vonnis/de beschikking van 2 minderjarigen 'meewerken aan een eventuele herstelbemiddeling'. De procedure voorziet een schriftelijk voorstel aan dader en slachtoffer. Dit werd niet verstuurd, waardoor deze minderjarigen niet als aangemeld werden beschouwd. Een herstelbemiddeling bleek uiteindelijk niet meer opportuun, gezien de ondertoezichtstelling van de betreffende minderjarigen opgeheven werd. Het aantal verwijzingen door parket Hasselt daalde met 10 %, terwijl het aantal verwijzingen door parket Tongeren steeg met 6 %.

TABEL 4. AANTAL DADERS EN SLACHTOFFERS PER DOSSIER

Daders / Slachtoffers -->	1	2	3	4	5	12	Totaal
1	71	7	1	0	1	0	80
2	25	6	2	0	0	1	34
3	11	0	0	0	0	0	11
4	4	1	1	0	0	0	6
5	1	1	0	1	0	0	3
Totaal	112	15	4	1	1	1	134

Uit deze tabel blijkt dat er in de helft van de dossiers 1 dader is en 1 slachtoffer. Het dossier met het grootste aantal interacties is dat met 2 daders en 12 slachtoffers (24 interacties).

Samenwerking met andere diensten:

Niet terug te vinden in een tabel, maar wel het vermelden waard, is dat er in 7 dossiers werd samengewerkt met andere bemiddelingsdiensten (Bemiddelingsdienst arrondissement Leuven 2, Elegast Antwerpen 1, Gent 2 en Dendermonde 1) en met Bemiddeling in Strafzaken Tongeren (1).

Deze samenwerking gebeurt o.w.v. de betrokkenheid van minderjarigen uit andere arrondissementen, meerderjarige medeverdachten en/of slachtoffers uit andere

arrondissementen. In dergelijke dossiers wordt samen bekeken hoe er zal worden samengewerkt: wie de slachtoffers contacteert, of ieder “zijn” minderjarigen contacteert of dat er geopteerd wordt om het volledige dossier door één dienst te laten doen.

TABEL 5. AARD VAN DE FEITEN

Bij tabel 5.1. en 5.2. slaat ‘diefstal’ zowel op gewone diefstal als op diefstal met braak, diefstal met geweld, winkeldiefstal, fiets- en bromfietsdiefstal, autodiefstal en heling. De term ‘beschadigingen’ slaat zowel op vandalisme aan voertuigen en gebouwen als op bijvoorbeeld graffiti. ‘Opzettelijke feitelijkheden’ betreft hier het afknippen van iemands haar. ‘Belaging’ slaat op het herhaaldelijk lastig vallen, uitdagen van een persoon.

Tabel 5.1. Aard van feiten naar daders

Feiten	Aantal daders	%
Vermogensdelicten		
Beschadigingen	79	32,52%
Diefstal	66	27,16%
Poging tot diefstal	8	3,30%
Heling	1	0,41%
Brandstichting	6	2,47%
Onopzettelijke brandstichting	1	0,41%
Valse noodoproep	2	0,82%
Persoonsdelicten		
Slagen en verwondingen	62	25,51%
Onopzettelijke slagen en verwondingen	1	0,41%
Wederzijdse slagen en verwondingen	1	0,41%
Opzettelijke feitelijkheden	2	0,82%
Lichte gewelddaden	2	0,82%
Afpersing	1	0,41%
Bedreigingen	5	2,06%
Aanranding van de eerbaarheid	2	0,82%
Verspreiden pornografisch materiaal	1	0,41%
Belaging	3	1,24%
Totaal	243	100

Met het registratiesysteem kunnen we geen opsplitsing maken volgens het gerechtelijk arrondissement of volgens de verwijzer van de minderjarige daders. In deze tabel is er sprake van 243 daders, terwijl er in de overzichtstabel 218 daders staan in de aangemelde dossiers

van 2009. Dit verschil kan worden verklaard door het feit dat een aantal daders in één dossier meerdere juridische kwalificaties toegewezen kunnen krijgen. Bij de telling van de dossiers weegt dan het hoofdfeit door, maar per dader worden er meerdere feiten geregistreerd.

Tabel 5.2. Aard van feiten in dossiers

Feiten	Aantal dossiers			
	Hasselt	Tongeren	Totaal	%
Vermogensdelicten				
Beschadigingen	4	30	34	25
Diefstal	9	30	39	28,68
Brandstichting	2	1	3	2,21
Persoonsdelicten				
Slagen en verwondingen	5	43	48	35,29
Afpersing	0	1	1	0,74
Bedreigingen	0	4	4	2,94
Aanranding van de eerbaarheid	0	1	1	0,74
Andere	0	6	6	4,40
Subtotalen	20	116	136	
Totaal				100

In deze tabel wordt er geen onderscheid gemaakt of de verwijzer de jeugdrechtbank of het parket in jeugdzaken is.

In deze tabel zien we 136 dossiers terwijl het in tabel 2 duidelijk is dat er 134 dossiers werden aangemeld in 2009. Dit verschil heeft te maken doordat in enkele dossiers zowel een jongere vanuit Hasselt als een jongere vanuit Tongeren werd aangemeld.

Vergelijkbaar met vorig jaar zien we dat er meer dossiers in persoonsdelicten worden aangemeld. In tabel 5.1. ligt het zwaartepunt dan weer meer op de vermogensdelicten. Dit is te verklaren door het hogere aantal betrokken partijen in dossiers van vermogensdelicten.

In de persoonsdelicten komen meer één – één situaties voor.

TABEL 6. LEEFTIJD DADERS

Leeftijd bij de feiten	Aantal	%
9	1	<i>0,46</i>
10	4	<i>1,93</i>
11	4	<i>1,93</i>
12	12	<i>5,50</i>
13	33	<i>15,14</i>
14	39	<i>17,89</i>
15	45	<i>20,46</i>
16	36	<i>16,51</i>
17	44	<i>20,18</i>
Totaal	218	<i>100</i>

Net zoals in de voorbije jaren is het overgrote deel van de jongeren tussen 14 en 17 jaar. Het percentage daders jonger dan 14 jaar is ten opzichte van vorig jaar gestegen met 9 %. De gemiddelde leeftijd van de jongeren is 14,72 jaar.

TABEL 7. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Etnische afkomst	Aantal	%
Belgisch	76	<i>34,86</i>
Italiaans	4	<i>1,83</i>
Marokkaans	4	<i>1,83</i>
Turks	16	<i>7,35</i>
Nederlands	1	<i>0,46</i>
Duits	1	<i>0,46</i>
Niet bevraagd	116	<i>53,21</i>
Totaal	218	<i>100</i>

Het registratiesysteem, dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, is gebaseerd op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit. In de tabel zien we een hoog percentage in de categorie 'niet bevraagd'. Vanuit BAAL opteren we er voor om deze etnische afkomst te registreren op basis van bevraging van de betrokken partijen, hetgeen niet altijd mogelijk is. Bovendien worden verscheidene dossiers niet opgestart. In deze dossiers kan de etniciteit niet bevraagd worden.

TABEL 8. GESLACHT DADERS

Geslacht	Aantal	%
Mannelijk	195	89,45
Vrouwelijk	23	10,55
Totaal	218	100

90% van de jongeren die aangemeld worden, zijn jongens. Deze verhouding is vergelijkbaar met voorbije jaren.

TABEL 9. STATUUT SLACHTOFFERS

Statuut slachtoffers	Aantal	%
Natuurlijk persoon	135	78
Rechtspersoon	38	22
Totaal	173	100

Naast de natuurlijke personen, die het grootste deel van de slachtoffergroep vormen, zijn er ook rechtspersonen die door feiten benadeeld werden. Voorbeelden van die rechtspersonen zijn bedrijven, verenigingen of gemeentelijke besturen die in de herstelbemiddeling doorgaans wel duidelijk gepersonaliseerd worden door een verantwoordelijke. Het aandeel rechtspersonen in dossiers is ongeveer 1/5.

TABEL 10. LEEFTIJD SLACHTOFFERS IN GROEPEN

Leeftijd bij de feiten	Aantal	%
< 18	61	35,26
18-25	9	5,2
26-40	15	8,67
41-65	36	20,81
> 65	12	6,94
[Geen leeftijd]	40	23,12
Totaal	173	100

In de categorie 'geen leeftijd' zitten zowel de 38 rechtspersonen als 2 benadeelden, waarvan we de nodige gegevens niet doorgekregen hebben.

Het is een tendens dat slachtoffers van vermogensdelicten doorgaans meerderjarigen zijn, terwijl slachtoffers van persoonsdelicten meestal leeftijdsgenoten zijn van de minderjarige daders. Het aandeel minderjarige slachtoffers bedraagt 35 %.

TABEL 11. ETNISCHE AFKOMST SLACHTOFFERS

Etnische afkomst	Aantal	%	%
(leeg)	38	21,97	
Belgisch	51	29,48	37,78
Nederlands	2	1,16	1,48
Turks	1	0,58	0,74
Grieks	1	0,58	0,74
Andere	1	0,58	0,74
Niet bevraagd	79	45,65	58,52
Totaal	173	100	100

De categorie ‘leeg’ verwijst naar het aantal rechtspersonen. Gelijkaardig aan tabel 7 zien we een hoge categorie ‘onbekenden’ nl. slachtoffers waarvan we de etniciteit niet kennen. De verklaring hiervoor is terug te vinden onder tabel 7.

TABEL 12. GESLACHT SLACHTOFFERS

Geslacht	Aantal	%	%
(leeg)	38	21,97	
Mannelijk	81	46,82	60
Vrouwelijk	54	31,21	40
Totaal	173	100	100

De categorie (leeg) met 38 eenheden wordt gevormd door de rechtspersonen. Het aandeel vrouwelijke slachtoffers steeg met 10 % in vergelijking met 2008.

TABEL 13. RELATIE TUSSEN DADER EN SLACHTOFFER

Soorten interacties	Aantal	%
Onbekend	106	35,45
Geen	115	38,47
School/werk	25	8,36
Vaag/vanziens/van horen zeggen	21	7,02
Vrienden/kennissen	15	5,01
Familie	2	0,67
Buren	9	3,01
Instelling	2	0,67
Andere	4	1,34
Totaal	299	100

Deze tabel geeft verhoudingen weer in interacties. Het begrip ‘interacties’ werd toegelicht bij tabel 2. Voor 35 % van de interacties hebben we geen informatie of de daders en de slachtoffers al dan niet een relatie hadden voor de feiten. De procedure (zie punt 6.1.3.) voor herstelbemiddeling maakt dat we geen informatie hebben over de betrokkenen en de feiten in de dossiers waarin de bemiddeling niet wordt opgestart.

Tabellen 14 t.e.m. 22 gaan over de 343 interacties in de 119 dossiers die in 2009 zijn afgesloten. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende instantie.

TABEL 14. AARD VAN HET PROCES (AANTAL INTERACTIES)

Proces	Aantal interacties	%
Louter contactname	176	51,31
Voortijdig gestopt	8	2,33
Volledig doorlopen	159	46,36
Totaal	343	100

In vergelijking met vorig jaar zien we een daling van 10% in het aantal interacties met een louter contactname. Met ‘louter contactname’ wordt bedoeld dat het na één contact met één of meerdere partijen al duidelijk is dat de herstelbemiddeling niet wordt opgestart.

Het aantal interacties waar het bemiddelingsproces volledig werd doorlopen, steeg met 15 %. Het aantal voortijdig gestopte interacties beperkte zich tot 2 %, een daling van 5 %.

TABEL 15. AARD VAN HET PROCES (AANTAL DOSSIERS)

Proces	Aantal dossiers	%
Louter contactname	67	56,30
Voortijdig gestopt	4	3,36
Volledig doorlopen	48	40,34
Totaal	119	100

Deze tabel geeft hetzelfde weer als tabel 14, maar dan uitgedrukt in dossiers.

Gelijkaardig met vorig jaar is dat in 40% van de dossiers het volledige bemiddelingsproces doorlopen werd. Dit wil zeggen dat er met alle partijen contacten zijn geweest en dat er concreet gesproken is over herstel van de aangerichte schade.

TABEL 16. AARD VAN HET PROCES BIJ VOLLEDIG DOORLOPEN DOSSIERS (AANTAL INTERACTIES)

Aard van het proces	Aantal interacties	%	% (op totaal interacties)
Volledig akkoord	135	84,86	39,36
Gedeeltelijk akkoord	4	2,6	1,17
Geen akkoord	20	12,54	5,83
Totaal	159	100	46,36

Deze tabel gaat verder op de 159 interacties waarvan het bemiddelingsproces volledig is doorlopen (zie tabel 14).

We zien in deze tabel dat indien een dader en een slachtoffer een bemiddelingsproces doorlopen, zij in 85 % van deze gevallen een volledig akkoord bereiken.

TABEL 17. AARD VAN HET PROCES BIJ VOLLEDIG DOORLOPEN DOSSIERS (AANTAL DOSSIERS)

Aard van het proces	Aantal dossiers	%	% (op totaal dossiers)
Volledig akkoord	30	62,5	25,21
Gedeeltelijk akkoord	10	20,83	8,40
Geen akkoord	8	16,67	6,72
Totaal	48	100	40,33

Deze tabel gaat verder op de 48 dossiers waarvan het bemiddelingsproces volledig is doorlopen (zie tabel 15). In 60% van die dossiers hebben alle betrokken partijen een volledig akkoord bereikt, wat vergelijkbaar is met 2008. We zien een daling van 10 % van dossiers met een gedeeltelijk akkoord. Dit zijn dossiers waarin slechts een akkoord is bereikt over een deel van de schade of waarin niet met alle betrokken partijen een akkoord is bereikt. Het percentage dossiers waar er geen akkoord werd bereikt, steeg met 7 %.

TABEL 18. UITVOERING VAN AKKOORD (AANTAL DOSSIERS)

Uitvoering	Aantal dossiers	%	% (op totaal dossiers)
Gedeeltelijk uitgevoerd	3	7,5	2,52
Niet uitgevoerd	1	2,5	0,84
Volledig uitgevoerd	36	90	30,25
Totaal	40	100	33,61

Deze tabel gaat verder op de 40 dossiers waarin een geheel of gedeeltelijk akkoord is bereikt (zie tabel 17). Uit de tabel blijkt dat in één dossier waarin een akkoord werd bereikt, dit niet werd uitgevoerd. In drie dossiers werd het akkoord gedeeltelijk uitgevoerd. Dit betekent dat de overeenkomst niet volledig werd uitgevoerd door één van de betrokken daders.

TABEL 19. DIRECT OF INDIRECT

Direct /indirect	Interacties	%	% (op totaal interacties)
Direct	30	21,58	8,75
Indirect	109	78,42	31,78
Totaal	139	100	40,53

Deze tabel gaat verder op de 139 interacties waarin een akkoord werd bereikt tussen de betrokken partijen. In 22 % van deze interacties is er in het kader van de herstelbemiddeling en in aanwezigheid van de herstelbemiddelaar een gesprek geweest tussen de betrokken partijen. Dit is een daling van 20 % tegen vorig jaar. 2009 is echter vergelijkbaar met de voorgaande jaren, gezien de uitzonderlijke stijging van directe gesprekken van 30 % in 2008.

TABEL 20. AARD VAN HET HERSTEL + WIJZE VAN FINANCIËLE VERGOEDING

Aard van herstel	Aantal	%	% (op totaal interacties)
Financieel herstel	103	45,78	30,02
Klussen in natura	13	5,78	3,79
Excuses	47	20,89	13,70
Zuiver info-overdracht	51	22,67	14,87
Belofte: met rust laten	1	0,44	0,29
Brief schrijven naar slachtoffer	8	3,56	2,33
Werkprestatie	2	0,88	0,58
Totaal	225	100	65,58

Deze tabel beschrijft alle interacties van de 48 afgesloten dossiers die volledig doorlopen zijn. In tegenstelling tot tabel 16, waarin er melding wordt gemaakt van 159 interacties in deze 52 dossiers, geeft deze tabel informatie over 225 interacties. Dit verschil wordt verklaard door het feit dat er in één interactie meerdere vormen van herstel mogelijk zijn.

In 30% van alle interacties gebeurt er financieel herstel. De overige 70% gaat over andere vormen van herstel die van niet – financiële aard zijn.

De twee onderstaande subtabellen gaan verder op de 103 interacties waarin er financieel herstel heeft plaatsgevonden.

Tabel 20.a. Financieel herstel opmerkingen

Soorten financieel herstel	Aantal	%	% (op totaal interacties)
Financiële vergoeding materiële en menselijke schade samen	5	4,85	1,46
Financiële vergoeding materiële schade	97	94,18	28,28
Financiële vergoeding menselijke schade	1	0,97	0,29
Totaal	103	100	30,03

De meeste financiële vergoedingen hebben betrekking op de materiële schade. In 5% was dit een combinatie van vergoeding voor de financiële schade en menselijke schade.

Tabel 20.b. Wijze van financiële vergoeding

Wijze van financiële vergoeding	Aantal	%	% (op totaal interacties)
Betaald werk	21	19,63	6,12
Vereffeningfonds	6	5,61	1,75
Leercontract	1	0,93	0,29
Zakgeld	22	20,56	6,41
Spaargeld	18	16,83	5,25
Ouders	18	16,83	5,25
Via ouders met vereffening van jongere t.a.v. ouders	15	14,01	4,37
Verzekering	2	1,87	0,58
Afbetalingsplan	3	2,80	0,87
Andere	1	0,93	0,29
Totaal	107	100	31,18

In deze tabel staat het totaal van 107 in plaats van de 103 interacties van de voorgaande tabellen: in een aantal gevallen kwam de financiële vergoeding gecombineerd tot stand. Bijvoorbeeld: een deel wordt door de ouders vergoed en voor de rest gaat de jongere werken.

In meer dan 60 % van de interacties is de schadevergoeding afkomstig via inkomsten van de minderjarige zelf door betaald werk, leercontract of vereffeningfonds of via zakgeld of spaargeld.

In 30 % van de financiële vergoedingen zijn het de ouders die het slachtoffer vergoeden. In de helft van deze gevallen zal het bedrag wel nog vereffend worden met hun zoon of dochter.

In bovenstaande tabel wordt aangegeven dat er in 6 interacties een financiële vergoeding van de geleden schade is betaald via het Provinciaal Vereffeningfonds.

In tabel 23 en volgende zien we een verschil in aantal (8 i.p.v. 6), hetgeen logisch te verklaren is: in bovenstaande tabel gaat het over interacties waarvan de herstelbemiddeling volledig is afgesloten. Maar in tabel 23 en volgende gaat het over de aanvragen bij het Vereffeningfonds en dat los van het feit of de herstelbemiddeling al is afgesloten.

TABEL 21. BESLISSING PARKET/JEUGDRECHTBANK (AANTAL DADERS)

Beslissing na bemiddeling	Daders	%
Nog geen beslissing	107	50,47
Dagvaarding	10	4,72
Herinnering aan de wet	9	4,25
Gevoegd aan JRB dossier	2	0,94
Gevoegd aan POS dossier	1	0,47
Verwittigingsbrief	2	0,94
Seponering	76	35,85
Politie	4	1,89
Hulpverlening	1	0,47
Totaal	212	100

212 is het totaal aantal daders in afgesloten dossiers. Ten aanzien van 50% van de daders werd nog geen beslissing genomen. Naast deze 50% blijkt dat bijna 5% van de daders wordt gedagvaard. Ten aanzien van 36% van de daders wordt het dossier zonder meer geseponerd. Daarnaast blijkt dat er tevens gebruik wordt gemaakt van de herinnering aan de wet of de verwittigingsbrief, hetgeen 5% uitmaakt.

In 2% blijkt dat het parket de politie vraagt om informatie in te winnen bij de minderjarige en/of het slachtoffer, mogelijk ook over het voorbije bemiddelingsproces.

TABEL 22. BEMIDDELINGSDUUR

Tabel 22.a. Duur tussen feiten en verwijzing

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maand	1	0,84
1 tot 2 maanden	5	4,2
2 tot 3 maanden	7	5,88
3 tot 4 maanden	7	5,88
4 tot 5 maanden	12	10,08
5 tot 6 maanden	11	9,24
6 tot 7 maanden	12	10,08
7 tot 8 maanden	9	7,56
8 tot 9 maanden	16	13,44
9 tot 10 maanden	8	6,73
10 tot 11 maanden	8	6,73
11 tot 12 maanden	8	6,73
12 tot 13 maanden	4	3,36
13 tot 14 maanden	4	3,36
14 tot 15 maanden	2	1,69
16 tot 17 maanden	1	0,84
21 tot 22 maanden	1	0,84
22 tot 23 maanden	1	0,84
27 tot 28 maanden	1	0,84
30 tot 31 maanden	1	0,84
Totaal	119	100

Er verlopen gemiddeld 8 maanden tussen feiten en doorverwijzing.

In 12 % van de dossiers zat er minstens een jaar tussen de feiten en de verwijzing.

Tabel 22.b. Duur tussen verwijzing en eerste contact (datum start)

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maand	118	99,16
1 tot 2 maanden	1	0,84
Totaal	119	100

Alle aangemelde dossiers worden, op één uitzondering na, binnen de maand gestart of er is op zijn minst binnen de maand contact geweest van de bemiddelaar met minstens één van de betrokken partijen.

Tabel 22.c. Duur tussen eerste contact (datum start) en eindverslag (datum einde)

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maand	53	44,54
1 tot 2 maanden	15	12,62
2 tot 3 maanden	11	9,24
3 tot 4 maanden	3	2,52
4 tot 5 maanden	4	3,36
5 tot 6 maanden	8	6,72
6 tot 7 maanden	8	6,72
7 tot 8 maanden	6	5,04
8 tot 9 maanden	3	2,52
9 tot 10 maanden	2	1,68
10 tot 11 maanden	1	0,84
12 tot 13 maanden	1	0,84
16 tot 17 maanden	1	0,84
17 tot 18 maanden	1	0,84
19 tot 20 maanden	1	0,84
27 tot 28 maanden	1	0,84
Totaal	119	100

In 45% van de dossiers wordt er al een eindverslag overgemaakt aan de verwijzende instantie binnen één maand na de start. Dit zijn doorgaans de dossiers waar er wel contact is geweest met de partijen, maar waar de bemiddeling niet wordt aangevat.

De gemiddelde duur van een bemiddeling bedraagt 3 à 4 maanden.

De langste bemiddeling duurde 27 maanden.

Bemiddelingen die meerdere maanden in beslag nemen, zijn doorgaans die dossiers waarin de familiale verzekering van één of meerdere minderjarigen betrokken is en waar de schadebepaling en/of tussenkomst lange tijd op zich laat wachten. Zowel de partijen als de bemiddelaar kunnen niet anders dan dit standpunt af te wachten. Dit is in veel dossiers problematisch en is niet positief voor het herstel van de partijen t.a.v. elkaar.

6.1.7. Het Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg

6.1.7.1. Voorstelling

Sinds 5 augustus 1999 is er in de provincie Limburg een Vereffeningsfonds.

Dit Vereffeningsfonds is opgestart en wordt ondersteund door de bestendige deputatie van de provincie Limburg, meer bepaald door de tweede directie Welzijn.

Het Provinciaal Vereffeningsfonds heeft als doel in dossiers van herstelbemiddeling een bijkomende mogelijkheid te bieden, zodat minderjarige daders zelf verantwoordelijkheid kunnen opnemen in het financiële herstel van de schade die ze hebben veroorzaakt.

De werking van het Vereffeningsfonds komt er op neer dat een jongere voor het verrichten van vrijwilligerswerk bij een openbare dienst of een humanitaire instelling, een vergoeding krijgt die uitgeschreven wordt op naam van het slachtoffer van het delict.

Door het Vereffeningsfonds worden ook tal van betekenisvolle actoren op provinciaal niveau betrokken bij een meer herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie.

De provinciale begeleidingsgroep van het Vereffeningsfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie, de parketten in Jeugdzaken, de comités voor bijzondere jeugdzorg (CBJ), de sociale diensten bij de jeugdrechtbank, de bemiddelingscommissie, de advocatuur, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, de justitie - antenne Genk en het Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg (OBJ).

In 2007 werd dit uitgebreid met een vertegenwoordiger van de Gezinsbond (invalshoek ouders) en het provinciale CLB (invalshoek jongeren).

De begeleidingsgroep wordt aangevuld met enkele niet – stemgerechtigde leden:

de coördinator van BAAL, een staf lid van de vzw OSBJ - herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie en een vertegenwoordiger van de academische wereld, zijnde Joke Maes van de KHLim (Katholieke Hogeschool Limburg).

Sinds 2007 is mevrouw Erika Thijs (gedeputeerde van Welzijn en Gezondheid) voorzitter van het Vereffeningsfonds. Vanuit de directie Welzijn is Maruschka Huybrichs verantwoordelijke voor het Vereffeningsfonds, samen met William Vananderoye. Eind 2009 nam Maruschka afscheid van de provincie Limburg voor een nieuwe uitdaging op de Katholieke Hogeschool Limburg. Wij bedanken haar voor haar inzet en steun!

De begeleidingsgroep kwam samen op 28 april 2009.

De agenda van deze samenkomst bestond uit volgende punten:

- goedkeuring verslag 11 april 2008,
- goedkeuring jaarverslag 2008,
- cijfergegevens BAAL 2008,
- stand van zaken IPRO,
- herstelfonds,
- update ledenlijsten,
- varia en rondvraag (waaronder stand van zaken wetenschappelijk onderzoek).

De raad van beheer van het Vereffeningsfonds, genaamd comité V, is het orgaan dat gemachtigd is om aanvragen voor tussenkomst van het Vereffeningsfonds al dan niet goed te keuren en om de bedragen uit te keren na geleverde prestaties.

Het comité V bestaat uit vertegenwoordigers van dezelfde diensten die zich engageren in de begeleidingsgroep.

Het comité V plande in 2009 6 samenkomsten in functie van aanvragen:

06/02/09

16/03/09

15/06/09 (geannuleerd wegens geen aanvragen)

18/08/09,

19/10/09 (geannuleerd wegens geen aanvragen)

14/12/09.

6.1.7.2. Werking en procedure

De aanvraag voor tussenkomst moet kaderen in een herstelgericht proces tussen dader en slachtoffer en gebeurt op verzoek van de betrokken jongere die op het moment van de feiten minderjarig was. Heel concreet kan een aanvraag in het kader van herstellbemiddeling of HERGO, respectievelijk begeleid door een bemiddelaar en een moderator.

De partijen bespreken op welke manier de schade aan het slachtoffer zal worden hersteld. Vaak maakt de vergoeding van de schade deel uit van de overeenkomst. Hier zijn meerdere mogelijkheden.

Komt de familiale verzekering tussen en moet het bedrag van de vrijstelling nog betaald worden?

Betalen de ouders de schadevergoeding?

Zal de jongere zelf de schade vergoeden met zijn zakgeld of inkomsten van zijn leercontract, vakantiewerk,...?

Naast deze mogelijkheden kan de jongere ook opteren om een aanvraag te doen bij het Provinciale Vereffeningsfonds. Het Vereffeningsfonds biedt de mogelijkheid aan de minderjarige om vrijwilligerswerk te verrichten om zo het slachtoffer zelf te kunnen vergoeden. De vergoeding kan nooit meer bedragen dan het bedrag dat de jongere vermeldt in zijn aanvraag. Tegenover elk uur gepresteerd vrijwilligerswerk biedt de provincie een bedrag. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. In 2009 was dat bedrag € 6,07 per uur.

De bemiddelaar bespreekt dit met de jongere en zijn ouders, maar ook met het slachtoffer. Het slachtoffer moet instemmen met de procedure. Als aan deze voorwaarde is voldaan, kan de aanvraag worden voorbereid. In de aanvraag wordt enkel de voornaam, leeftijd en woonplaats van de minderjarige aanvrager vermeld.

De jongere schrijft een (handgeschreven) brief, waarin hij uitlegt waarom hij de schade zelf wil vergoeden en waarom hij dat via het fonds wil doen. Ook aan de ouder(s) wordt gevraagd om via een briefje te melden waarom zij achter deze keuze staan en waarom ze voor deze optie hebben gekozen.

De bemiddelaar bereidt de anonieme aanvraag voor aan de hand van het aanvraagformulier.

De aanvraag moet bestaan uit deze vaste punten:

- ✓ korte omschrijving van de feiten,
- ✓ bemiddelingsverloop + overeengekomen schadebedrag,
- ✓ standpunt slachtoffer,
- ✓ standpunt van de familiale verzekering,
- ✓ de persoonlijke brief van de jongere,
- ✓ de persoonlijke brief van de ouder(s).

De bemiddelaar is persoonlijk aanwezig op het comité V en legt de aanvraag voor.

De stemgerechtigde leden van het comité V bespreken de aanvraag en beslissen vervolgens of ze al dan niet wordt goedgekeurd. De beslissing wordt schriftelijk meegedeeld via het aanvraagformulier. Een weigering wordt gemotiveerd.

Als de aanvraag (en het gevraagde bedrag) wordt goedgekeurd, wordt bepaald op basis hoeveel uren vrijwilligerswerk er moeten gepresteerd worden om het aangevraagde bedrag te kunnen verdienen.

De jongere en zijn ouder(s) kunnen zelf op zoek gaan naar een prestatieplaats in de non-profit, maar doorgaans gebeurt dit met ondersteuning van de bemiddelaar. Er wordt een overeenkomst opgemaakt tussen de jongere, zijn ouder(s), de prestatieplaats en de bemiddelaar waarin alle afspraken worden vastgelegd. Na beëindiging van de werkprestatie maakt het Vereffeningsfonds van de provincie Limburg het geld over aan BAAL. De schadevergoeding wordt aan het slachtoffer overgemaakt volgens de gemaakte afspraken in de overeenkomst.

6.1.7.3. Dossiers behandeld in 2009

Onderstaande tabellen behandelen de aanvragen bij het Vereffeningsfonds uit de periode 01/01/2009 tot 31/12/2009.

TABEL 23. AANTAL AANVRAGEN IN 2008 VOLGENS HET GESLACHT VAN DE AANVRAGERS

Geslacht	Aantal daders
Mannelijk	8
Vrouwelijk	0
Totaal	8

In vergelijking met vorig jaar zien we een sterke daling van het aantal aanvragers. Vorig jaar waren er 16 aanvragen. Deze 8 aanvragen gebeurden allen in het kader van een herstelbemiddeling.

TABEL 24. DE BEDRAGEN VAN DE AANVRAGEN

Totaal bedrag goedgekeurd door Comité V in 2008	€ 2149,23
Kleinste goedgekeurd bedrag	€ 75,00
Grootste goedgekeurd bedrag	€ 1000,00
Gemiddeld goedgekeurd bedrag	€ 268,65
Totaal uitbetaald bedrag	€ 1728,71

In vergelijking met vorige jaren zien we dat het gemiddeld goedgekeurd bedrag verder gestegen is. Er is een verschil tussen het totaalbedrag dat goedgekeurd is en het totaalbedrag dat effectief uitbetaald is. Dit verschil kan verklaard worden door het feit dat twee jongeren hun werkprestatie eind 2009 nog niet hadden beëindigd en één jongere minder uren heeft gewerkt dan aanvankelijk aangevraagd.

Sinds de start van het Provinciaal Vereffeningsfonds in 2000 zien we dat het gemiddeld betaald bedrag 137,55 euro bedraagt. In 2009 zitten we met de gemiddelde uitbetaling van

268,65 euro veel hoger als de vorige jaren. Het totaal uitbetaalde bedrag komt ongeveer overeen met het jaargemiddelde over de tien jaren heen (1722, 78 euro).

TABEL 25. LEEFTIJD AANVRAGERS

Jongste – oudste – gemiddeld	Leeftijd
Jongste	14
Oudste	17
Gemiddeld	16

Vorig jaar was de gemiddelde leeftijd 15,5 jaar.

TABEL 26. AARD VAN DE FEITEN GEPLEEGD DOOR DE AANVRAGERS

Aard van de feiten	Aantal aanvragen
Vandalisme	3
Diefstal	4
Opzettelijke slagen en verwondingen	1
Totaal	8

6.2. HERGO (Herstelgericht Groepsoverleg)

6.2.1. Omschrijving en doelstelling

Het herstelgericht groepsoverleg (HERGO) is een samenkomst van de minderjarige dader en het slachtoffer, elk met hun achterban. Zij gaan op zoek naar een oplossing voor de gevolgen van het delict.

Dit gebeurt onder leiding van een onpartijdige moderator en in aanwezigheid van een politieambtenaar. De advocaat van beide partijen, alsook de consulent van de jongere mag op het overleg aanwezig zijn.

De achterban bestaat uit steunfiguren zoals: ouders, familieleden, vertrouwenspersonen uit de onmiddellijke omgeving, ... De partijen kiezen zelf wie ze meebrengen ter ondersteuning.

Als de partijen een akkoord bereiken, wordt dit neergeschreven in een intentieverklaring. Deze intentieverklaring bevat de stappen die de jongere zal ondernemen om de materiële en/of morele schade te herstellen voor het slachtoffer en/of de maatschappij en om verdere feiten in de toekomst te vermijden.

Doelstellingen van een HERGO

Een HERGO biedt aan *het slachtoffer* een mogelijkheid om duidelijk te maken wat de feiten betekend hebben en/ of wat de eventuele gevolgen hiervan zijn (geweest). Door een ontmoeting met de dader kan hij meer vernemen over de jongere en zijn achtergrond en antwoorden krijgen op zijn vragen. Het slachtoffer wordt actief betrokken bij het zoeken naar een vorm van herstel.

De dader krijgt door deelname aan HERGO de kans om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn van zijn gedrag. Gesteund door zijn achterban, dient hij *zelf* een oplossing te zoeken om zijn fout zo goed mogelijk te herstellen. De jongere kan op die manier verantwoordelijkheid opnemen voor de feiten en een voorstel doen om in de toekomst herhalingen ervan te vermijden.

In de (her)nieuw(d)e jeugdwet werd HERGO opgenomen als volwaardig herstelrechtelijk aanbod op jeugdrechtsbankniveau.

6.2.2. Profiel

Het profiel heeft enkele wijzigingen ondergaan. De gewijzigde wet op de jeugdbescherming en het arrest van het hof van beroep (arrest 50/2008) over elementen uit deze wet, deden ons deze wijzigingen doorvoeren.

Ten eerste wordt er geen minimumleeftijd meer weerhouden, waar we deze vroeger legden op 12 jaar. De wet vermeldt geen minimumleeftijd en zo is er geen juridische reden om deze te behouden. We vinden het wel belangrijk dat de minderjarige actief betrokken moet kunnen worden in de HERGO en dit volgens zijn eigen mogelijkheden. Bij jonge kinderen zijn het vaak de ouders die het voortouw nemen en is het moeilijk(er) om ook de minderjarige actief te betrekken. Vanaf de leeftijd van 12 jaar is de kans al groter dat het kind beseft waarover het gaat en de kans krijgt om inbreng te hebben in de HERGO.

Ten tweede stelt het hof van beroep dat het niet langer moet zijn vastgesteld dat er ernstige aanwijzingen zijn van schuld en dat de minderjarige zijn betrokkenheid niet ontkent. Men

stelt verder dat, gezien de minderjarige uitdrukkelijk moet instemmen zonder voorbehoud, de betwisting van de feiten een contra-indicatie kan zijn voor een oriëntering naar HERGO. Een minderjarige die de feiten ontkent of betwist kan in principe het voorstel tot HERGO krijgen, maar de jeugdrechter kan de ontkenning of betwisting ook zien als een gegronde reden om dit niet te doen.

In de praktijk zien we dat een HERGO met een minderjarige die de feiten ontkent of ernstig betwist niet werkbaar is.

Het profiel bestaat uit de volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van loutere drugdelicten komen in aanmerking;
- drugsgerelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer;
- er is een aanwijsbare vorm van schade;
- de schade is van materiële en/ of financiële en/ of morele aard.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- woont in Limburg;
- is bereid mee te werken.

De verwijzer:

- de jeugdrechtbank.

Er zijn ook bijkomende elementen die bepalen of een HERGO kan plaatsvinden. Deze elementen worden onderzocht door de moderator.

- ✓ De steunfiguren: mensen uit de onmiddellijke omgeving van de jongere die hem op een constructieve wijze willen bijstaan in het groepsoverleg (ouders, familieleden, leerkrachten, opvoeders, ...).
- ✓ Het slachtoffer:
  - rechtstreekse betrokkenheid: persoonlijk willen participeren aan het groepsoverleg;
  - onrechtstreekse betrokkenheid: een inbreng/ vertegenwoordiging via derden of via brief, videoboodschap, telefoon, ...;
  - geen betrokkenheid (keuze om op geen enkele wijze te participeren): in dit geval is HERGO niet mogelijk.

6.2.3. Procedure aan de hand van een praktijkvoorbeeld

Aan de hand van het volgende praktijkvoorbeeld willen we een concreter beeld geven van een HERGO. De namen en data zijn fictief en de feiten werden aangepast.

Feiten

Twee jongens stappen op 26 februari een apotheek in Houthalen binnen en vragen er een doosje aspirines. Wanneer de apothekeres afrekent, haalt Bram (17 jaar) een (nep)pistool boven en houdt haar onder schot. Pieter (19 jaar) beveelt de apothekeres de kassa open te maken en hij rooft de inhoud ervan. Terwijl de apothekeres onderuit op de grond zakt van schrik, vluchten beide jongens weg. Enkele dagen later worden ze gevat door de politie.

Aanmelding

Op 1 maart wordt de minderjarige Bram voorgeleid bij de jeugdrechter. Omdat het de eerste keer is dat Bram feiten pleegt, stelt de jeugdrechter hem onder toezicht van de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Hij krijgt een HERGO voorgesteld. Bram stemt met het voorstel in en krijgt op 5 maart van de jeugdrechter per brief een bevestiging. Daarin staat dat hij binnen de 8 dagen contact dient op te nemen met BAAL.

De apothekeres, Vera (38 jaar), wordt door de jeugdrechter eveneens op 5 maart schriftelijk in kennis gesteld van het HERGO-aanbod. Als ze hierop wenst in te gaan, heeft ze 8 dagen de tijd om contact op te nemen met BAAL. In deze brief wordt Vera ook gemeld dat ze steeds raad mag inwinnen bij een advocaat en zich door hem mag laten bijstaan.

Op BAAL ontvangen we – tegelijkertijd met de twee betrokken partijen – een afschrift van de beschikking via de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Bij dit afschrift zijn kopies gevoegd van de brieven aan dader en slachtoffer. Op die manier weten we dat Bram en Vera ons binnen een termijn van 8 dagen kunnen contacteren. De moderator brengt de co-moderator op de hoogte van het nieuwe dossier en samen maken ze afspraken over de verdere aanpak en de stappen die gezet zullen worden.

Eerste contactname

De moeder van Bram contacteert ons op 6 maart. Ze geeft aan dat ze opgelucht is dat Bram door de jeugdrechter niet meteen naar de gesloten instelling van Mol werd gestuurd, maar de kans krijgt om deel te nemen aan HERGO. Ze hoopt dat Bram zich hierdoor meer bewust wordt van de gevolgen van zijn gedrag. We maken een afspraak voor een eerste gesprek, dat zal plaatsvinden bij Bram thuis op 9 maart. De moderator vraagt dat minstens één van beide ouders bij het gesprek aanwezig is, omdat Bram minderjarig is en de ouders dus burgerlijk verantwoordelijk voor hem zijn.

(Als Bram ons niet zou contacteren of zou aangeven niet te willen meewerken, kan de HERGO niet plaatsvinden. BAAL brengt hiervan via een verslag de jeugdrechter op de hoogte, die vervolgens een nieuwe beslissing neemt.)

Na 8 dagen is er geen reactie gekomen van het slachtoffer. We schrijven daarom zelf een brief met de mededeling dat we nog geen reactie van haar ontvangen hebben en dat ze opnieuw 8 dagen de tijd krijgt om ons te contacteren. Bij de brief voegen we een folder van HERGO.

Op 15 maart krijgen we een telefoontje van Vera. Ze vertelt ons dat ze enorm twijfelt over het HERGO-aanbod en niet weet of ze eraan kan deelnemen. De feiten hebben een grote weerslag op haar. Ze is erg kwaad en weet niet of ze de dader(s) opnieuw onder ogen wil komen. Ze geeft aan open te staan voor een verkennend gesprek om meer informatie over het verloop van een HERGO te krijgen. Er wordt een afspraak gemaakt voor een huisbezoek op 19 maart.

De eerste huisbezoeken

De bedoeling van huisbezoeken is om dader en slachtoffer zo goed mogelijk te laten kennismaken met het HERGO-aanbod. Beide partijen worden geïnformeerd over de doelstellingen en het verloop van de HERGO. De moderator gaat na of beiden met deze

afhandelingsvorm akkoord gaan en zoekt samen met hen naar personen die op de HERGO-bijeenkomst willen aanwezig zijn en hen steunen.

Huisbezoek bij de minderjarige dader Bram en zijn ouders

Bij aankomst wordt de moderator ontvangen door Bram en beide ouders. Bram vraagt of zijn broer Kris (19 jaar) bij het gesprek aanwezig mag zijn. Omdat Bram hier blijkbaar belang aan hecht, vindt de moderator dit goed.

Nadat de moderator zich heeft voorgesteld, geeft hij uitleg over HERGO. Hij schetst de bedoeling en het verloop ervan.

Achteraf polst de moderator Bram naar zijn verhaal en hij vraagt hem te vertellen wat er gebeurd is. Hij achterhaalt ook of Bram de feiten erkent. Wanneer die de feiten zou ontkennen, kan er immers geen HERGO plaatsvinden.

Bram bekent de feiten en geeft aan dat hij hiervoor verantwoordelijkheid wenst op te nemen. Het lijkt hem niet gemakkelijk om het slachtoffer te ontmoeten, maar hij wil zich graag excuseren voor wat er gebeurd is. Hij is ook bereid haar vragen te beantwoorden en te bekijken hoe hij haar verwachtingen kan inlossen. Brams ouders geven aan enorm teleurgesteld te zijn in hem, maar willen hem steunen bij de HERGO.

Tot slot gaat de moderator samen met Bram en zijn ouders op zoek naar steunfiguren. Bram geeft aan dat hij zowel zijn broer, met wie hij een heel goede band heeft, als zijn tante bij het gesprek aanwezig wil hebben. Aan Kris wordt de vraag meteen voorgelegd. Hij heeft Bram opgevangen na de feiten. Bram heeft hem alles verteld over de feiten en hoe hij zich daarbij voelde. Kris is graag bereid om zijn broer zowel tijdens de HERGO-bijeenkomst als na afloop ervan zo goed mogelijk te ondersteunen.

De moderator vraagt de contactgegevens van de tante en spreekt af dat hij haar zal contacteren.

De vader van Bram meldt dat ze met hun advocaat hebben afgesproken dat die niet op de HERGO-bijeenkomst aanwezig is. Achteraf willen ze wel de intentieverklaring (en de overeenkomst met de financiële afspraken tussen dader en slachtoffer) aan hem voorleggen en met hem bespreken.

Bij het einde van het bezoek spreekt de moderator met Bram en zijn ouders af dat hij opnieuw contact met hen zal opnemen, nadat hij ook het slachtoffer gesproken heeft. Ook schetst hij het verdere verloop van de voorbereiding: hij zal de politie contacteren om te bespreken welke inspecteur op de bijeenkomst aanwezig zal zijn.

Er wordt al bepaald dat de HERGO-bijeenkomst op BAAL, een neutrale locatie, zal plaatsvinden, als het slachtoffer wil meewerken aan de HERGO. De concrete datum zal later telefonisch afgesproken worden in overleg met alle betrokkenen. Bram vraagt om de bijeenkomst op een avond te plannen, omdat hij overdag naar school gaat.

Huisbezoek bij Vera, het slachtoffer

Op 19 maart bezoekt de moderator Vera. Zij werd als apothekeres het slachtoffer van dit delict.

Net zoals bij Bram geeft de moderator meer uitleg over HERGO en het verloop ervan.

Vera vertelt erg onder de indruk te zijn van de feiten. Ze is met tal van vragen achtergebleven, maar weet niet of ze die rechtstreeks aan Bram wil stellen. Ze vraagt of op de HERGO beide daders aanwezig zullen zijn. De moderator legt uit dat de andere dader meerderjarig is. Hij kan hierdoor geen HERGO voorgesteld krijgen en zijn dossier zal een andere gerechtelijke afhandeling krijgen.

Vera wil vermijden dat de dader in de toekomst opnieuw gelijkaardige feiten pleegt. Daarom lijkt ze uiteindelijk zichzelf te overtuigen om deel te nemen. Haar partner Jan, die bij het gesprek aanwezig is, bevestigt haar redenering en belooft haar bij te staan. Met de moderator wordt afgesproken dat ze voorafgaandelijk aan de HERGO-bijeenkomst nog contact zullen opnemen met hun advocaat voor bijkomend advies. De moderator stelt dat de advocaat altijd contact mag opnemen met BAAL, als hij vragen heeft over de HERGO en het verloop ervan.

Wanneer de moderator vraagt naar eventuele andere steunfiguren, geeft Vera aan dat die voor haar overbodig zijn. De moderator legt uit wie er verder op de HERGO aanwezig zal zijn: Bram, zijn ouders, broer en eventueel zijn tante. De advocaat van Bram zal er niet zijn. Tot slot licht de moderator de rol toe van de aanwezige politie-inspecteur. Die zal er zijn om de feiten voor te lezen en hiervan erkenning te vragen. Daarna zal hij blijven als vertegenwoordiger van de samenleving.

Vera en haar partner gaan akkoord met BAAL als voorgestelde locatie voor de bijeenkomst. Vera maakt de moderator erop attent dat de apotheek 's avonds sluit om 18u30 en zij zich dus pas vanaf dat moment kan vrijmaken.

Verdere voorbereiding

Na beide huisbezoeken besluit de moderator – in overleg met de co-moderator – dat de HERGO kan plaatsvinden. Ze treffen samen alle verdere voorbereidingen. Zo wordt de tante van Bram gecontacteerd, zij zegt haar aanwezigheid en engagement op de HERGO toe. Ook een inspecteur van de lokale politie van Houthalen wordt telefonisch gecontacteerd. Voor hem is het de eerste keer dat hij aan een HERGO zal deelnemen. Hij ziet dit haalbaar en vindt het interessant, maar wil graag vooraf goed geïnformeerd worden over zijn specifieke rol. De moderator en co-moderator maken een afspraak voor een gesprek op het politiekantoor in Houthalen om zijn rol te verduidelijken. Als moment voor de HERGO-bijeenkomst lijkt een donderdagavond het best voor hem.

Op 23 maart krijgt de moderator een telefoontje van Vera's advocate. Zij vertelt dat ze opgebeld werd door Vera i.v.m. haar deelname aan HERGO. Omdat HERGO de voorbije jaren als wetenschappelijk experiment heeft gelopen en pas sinds kort bij wet werd opgenomen, vraagt ze meer informatie, want voor haar is HERGO nog vrij onbekend. Aan het einde van het telefoongesprek stelt ze dat ze haar cliënte zal aanmoedigen om hieraan deel te nemen, maar ze wenst zelf niet aanwezig te zijn. Ze wil het initiatief vooral laten aan de partijen, maar wel betrokken blijven bij het eindresultaat (de intentieverklaring en overeenkomst).

In samenspraak met alle partijen wordt de samenkomst op donderdag 5 april om 19u30 vastgelegd.

De moderator bevestigt deze datum schriftelijk aan iedereen en vermeldt eveneens alle aanwezigen en hun hoedanigheid.

HERGO-bijeenkomst

Op donderdagavond zijn de moderator en co-moderator als eersten aanwezig. Even later komt Bram aan samen met zijn ouders en broer. De co-moderator verwelkomt hen en vraagt hen even te wachten in een afzonderlijke ruimte. Omstreeks 19u20 is de tante van Bram er ook. De moderator neemt haar en Kris nog even apart voor een kort voorbereidend woordje over hun rol als achterban voor Bram. De co-moderator verwelkomt de politie-inspecteur, wanneer die enkele minuten later aankomt en beantwoordt zijn laatste vragen over het verloop.

Even vóór 19u30 wordt er opnieuw aangebeld. Vera en Jan komen toe. Ze worden verwelkomd in het gesprekslokaal, waar vervolgens iedereen gaat zitten op de voorziene plaatsen.

De moderator verwelkomt iedereen. Hij stelt zich nog eens kort voor en vraagt alle aanwezigen hetzelfde te doen. Verder geeft hij een woordje uitleg over zijn rol als gespreksleider en over die van de co-moderator. Hij licht het verloop van het gesprek toe en maakt hierbij nog een aantal praktische afspraken. Tot slot vertelt hij meer over de rol van de politie-inspecteur en geeft het woord dan aan hem.

De inspecteur leest de feiten voor waarop de HERGO betrekking heeft. Dan vraagt hij aan Bram of die deze feiten erkent. Met gebogen hoofd beantwoordt Bram deze vraag positief en hij erkent zijn verantwoordelijkheid hierin.

Vervolgens laat de moderator het slachtoffer aan bod komen. Vera neemt aarzelend het woord en vertelt welke gevolgen de feiten voor haar gehad hebben. Ze stelt vervolgens concrete vragen aan Bram. Via zijn antwoorden komt het gesprek op gang.

Dan is het tijd om te focussen op de mogelijkheden tot herstel. Vera geeft uiting aan haar verwachtingen. Dan volgt het privé-overleg. Terwijl Vera en Jan de kans krijgen om even op adem te komen tijdens een pauze, staat Bram – samen met zijn achterban – voor de taak om een intentieverklaring op te stellen. Hierbij dienen ze na te denken over de stappen die Bram zal ondernemen om de schade bij het slachtoffer en de maatschappij te herstellen en over wat hij zal ondernemen om in de toekomst gelijkaardige feiten te vermijden.

Na afloop van het privé-overleg wordt de HERGO verdergezet. De moderator vraagt Bram om zijn plan naar voren te brengen. Bij de voorstelling van de intentieverklaring wordt zowel de mening gevraagd van het slachtoffer als van de politie-inspecteur.

De co-moderator maakt minutieus verslag van alles wat er gezegd wordt en probeert alle acties zo concreet mogelijk te omschrijven. Hij noteert ook telkens de perso(o)n(en) die er engagementen in opne(e)m(t)en. De financiële afspraken die er gemaakt worden tussen dader en slachtoffer, zullen in een aparte overeenkomst worden opgenomen.

Nadien wordt weer het woord genomen door de moderator. Hij rondt de HERGO-samenkomst af door de verdere procedure toe te lichten. Hij sluit af met dank aan de partijen voor hun inzet. Om 22u30 gaat iedereen naar huis.

Intentieverklaring en overeenkomst

Enkele dagen later staan de intentieverklaring en de overeenkomst op papier. De co-moderator bezorgt vervolgens beide documenten aan alle betrokken partijen. Dader en slachtoffer krijgen nu de nodige tijd om de gemaakte afspraken aan hun advocaat voor te leggen en zijn advies te vragen. Nadat ze BAAL op de hoogte hebben gebracht van hun akkoord, worden de definitieve documenten ter ondertekening verstuurd. De

intentieverklaring moet ondertekend worden door alle personen die er een engagement in opnemen, terwijl de overeenkomst enkel getekend moet zijn door Bram en zijn ouders enerzijds en het slachtoffer anderzijds.

Wanneer de co-moderator de ondertekende documenten ontvangt, worden ze opgestuurd naar de jeugdrechter ter homologatie. Ook de consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank ontvangt een kopie. De globale opvolging van de intentieverklaring en de overeenkomst berust bij de consulent.

Door de homologatie bekrachtigt de jeugdrechter wat overeengekomen werd tussen dader en slachtoffer. Hij gaat na of de gemaakte afspraken niet indruisen tegen de openbare orde, maar de inhoud kan door hem niet gewijzigd worden.

Uitvoering

Na de homologatie worden dader en slachtoffer hiervan op de hoogte gebracht, zodat de woorden uit de overeenkomst en de intentieverklaring omgezet kunnen worden in daden. Bram dient vanaf nu de afspraken uit te voeren binnen de vooropgestelde termijn.

Aan het einde van deze termijn doen de moderator en co-moderator nog een afsluitend huisbezoek bij dader en slachtoffer. Ze bespreken met de partijen in welke mate de gemaakte afspraken en engagementen werden uitgevoerd. Hiervan brengen ze de jeugdrechter op de hoogte via een uitvoeringsverslag, opdat deze een (eind)beslissing kan treffen.

In bovenstaand praktijkvoorbeeld wordt verwezen naar de mogelijke aanwezigheid van een advocaat, een politie-inspecteur en een consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank op een HERGO.

Zoals gedurende het wetenschappelijk experiment blijft het ook nu nog zoeken naar de specifieke rol die deze professionele actoren kunnen vervullen tijdens een HERGO-bijeenkomst.

6.2.4. Overleg

Deelname aan intervisie HERGO

Dirk Roussard en Ilse Dautzenberg namen op 17 februari, 16 juni, 6 oktober en 24 november deel aan de intervisie rond HERGO. Op 5 mei nam Ilse eveneens deel aan de intervisie. De intervisiemomenten vonden steeds plaats bij vzw OSBJ te Brussel.

Deelname aan denktank HERGO

Ilse Dautzenberg nam op 20 april deel aan de denktank over de rol van de sociale dienst. Deze denktank vond plaats bij vzw OSBJ te Brussel.

'Verborgene krachten mobiliseren ... Eigen Kracht Conferenties'

Dirk Roussard en Ilse Dautzenberg namen op 19 mei deel aan de eindpresentatie van het EKC-project Limburg in het provinciehuis te Hasselt.

6.2.5. Praktijkwerkers binnen BAAL

Ilse Dautzenberg en Dirk Roussard zijn de praktijkwerkers die instaan voor de uitvoering van de HERGO-dossiers. Ilse Dautzenberg is tevens methodisch verantwoordelijke.

6.2.6. De praktijk van HERGO: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2009 bij BAAL werden aangemeld. De dossiers HERGO situeren zich altijd op niveau van de jeugdrechtbank. In deze dossiers stelden de jeugdrechters door middel van een beschikking of vonnis de minderjarigen onder toezicht van de sociale dienst van de jeugdrechtbank en ze legden hen een aantal voorwaarden op. Eén daarvan was:

“deelnemen aan een herstelrechtelijk aanbod, namelijk het volgen van een herstelgericht groepsoverleg”.

De jeugdrechter laat een afschrift van zijn beslissing inzake HERGO toekomen op BAAL. Een nieuw dossier wordt echter pas als aangemeld beschouwd, wanneer op BAAL de kopieën toekomen van de brieven die aan de betrokken partijen, zijnde aan dader(s) en zijn ouder(s) alsook aan slachtoffer(s) en eventueel de ouder(s) worden verstuurd met het voorstel tot deelname aan een HERGO, vergezeld van een begeleidend schrijven.

Het dossier wordt opgenomen door Dirk Roussard en Ilse Dautzenberg en dit afwisselend in de rol van moderator en co-moderator.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd tussen 01/01/2009 en 31/12/2009.

	Niet opge-start	Afge-sloten	Lopend	Stopgezet	Totaal
Aangemeld voor 01/01/2009	0	0	0	0	0
Aangemeld tussen 01/01/2009 en 31/12/2009	7	0	0	0	7
Totaal	7	0	0	0	7

Tabellen 2 t.e.m. 11 handelen over de 7 dossiers die zijn aangemeld in 2009.

TABEL 2. ARRONDISSEMENT DADERS

Arrondissement	Aantal	%	Vonnis of beschikking
Hasselt	3	42,86	3 beschikkingen
Tongeren	4	57,14	3 beschikkingen en 1 vonnis
Totaal	7	100	6 beschikkingen en 1 vonnis

TABEL 3. LEEFTIJD DADERS

Leeftijd bij de feiten	Aantal	%
15	1	14,28
16	5	71,44
17	1	14,28
Totaal	7	100

TABEL 4. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Etnische afkomst	Aantal	%
Belgisch	4	57,15
Marokkaans	2	28,57
Turks	1	14,28
Totaal	7	100

TABEL 5. GESLACHT DADERS

Geslacht	Aantal	%
Mannelijk	5	71,43
Vrouwelijk	2	28,57
Totaal	7	100

TABEL 6. STATUUT SLACHTOFFERS

Statuut slachtoffers	Aantal	%
Natuurlijk persoon	27	90
Rechtspersoon	3	10
Totaal	30	100

TABEL 7. LEEFTIJD SLACHTOFFERS IN GROEPEN

Leeftijd bij de feiten	Aantal	%
< 18	0	0
18-25	1	3,33
26-40	0	0
41-65	0	0
< 65	6	20
[Geen leeftijd]	23	76,67
Totaal	30	100

In de categorie 'geen leeftijd' zitten zowel de 3 rechtspersonen als 20 slachtoffers uit dossiers waarvan we de leeftijd niet doorgekregen hebben.

TABEL 8. ETNISCHE AFKOMST SLACHTOFFERS

Etnische afkomst	Aantal	%
(leeg)	17	56,67
Belgisch	13	43,33
Totaal	30	100

De categorie ‘leeg’ verwijst enerzijds naar het aantal rechtspersonen en anderzijds naar de natuurlijke personen waarvan we de etnische afkomst niet kennen.

TABEL 9. GESLACHT SLACHTOFFERS

Geslacht	Aantal	%
(leeg)	3	10
Mannelijk	9	30
Vrouwelijk	18	60
Totaal	30	100

De categorie (leeg) met 3 eenheden wordt gevormd door de rechtspersonen.

TABEL 10. OVERZICHT AANTAL DADERS EN SLACHTOFFERS PER HERGO – DOSSIER

	Aantal daders	Aantal slachtoffers	Aantal slachtoffers die deelnemen	Aantal slachtoffers aanwezig op de HERGO – bijeenkomst
Dossier 1	1	5	0	nvt
Dossier 2	1	3	0	nvt
Dossier 3	1	3	0	nvt
Dossier 4	1	3	0	nvt
Dossier 5	1	1	0	nvt
Dossier 6	1	1	0	nvt
Dossier 7	1	14	0	nvt

Nvt = niet van toepassing (aangezien het dossier niet werd opgestart)

TABEL 11. AARD VAN DE FEITEN

Aard van de feiten	Maatregel	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Diefstallen	HERGO + 30u GD	T	1
Meerdere diefstallen met braak/ inklimming	HERGO	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	HERGO + 30u GD+ LP SIB-M	H	1
	HERGO + 30u GD + LP SIB-M	T	1
Poging tot diefstal met geweld + opzettelijke slagen en verwondingen	HERGO	H	1
Gewapende overval	HERGO + 30u GD + LP SIB-M	T	1
Diefstal met braak/ inklimming, poging diefstal, vernielingen	HERGO	T	1
Totaal		3 Hasselt 4 Tongeren	7

Als deze tabel wordt vergeleken met de tabellen bij de andere afhandelingsvormen blijkt dat de cijfers niet altijd overeenkomen. Meer uitleg hierover is terug te vinden bij het punt 6.8. over de combinatiedossiers.

TABEL 12. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over de dossiers die zijn afgesloten in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

Tabel 12.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	3	42,87
1 tot 2 maanden	1	14,28
2 tot 3 maanden	2	28,57
3 tot 4 maanden	1	14,28

De dossiers waarvan het aantal dagen tussen de uitspraak van de maatregel en de aanmelding meerdere maanden bedragen, zijn dossiers waarvan de beschikking binnen de maand na uitspraak van de maatregel toekwam, maar de kopieën van de brieven (aan alle partijen met het aanbod tot deelname aan HERGO) pas enkele maanden later toekwamen. Een HERGO – dossier wordt echter pas als aangemeld beschouwd, wanneer ook de kopieën van de brieven aan de partijen toekomen.

Tabel 12.b. Datum van aanmelding - datum van eerste contact

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	7	100

Tabel 12.c. Datum van aanmelding - datum HERGO – samenkomst

Deze tabel is niet van toepassing voor 2009 aangezien er in geen enkel van de aangemelde dossiers een HERGO-samenkomst is doorgegaan.

Tabel 12.d. Datum eerste contact - datum versturen uitvoeringsverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	5	71,43
1 tot 2 maanden	2	28,57

Tabel 12.e. Datum aanmelding - datum versturen uitvoeringsverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	3	42,86
1 tot 2 maanden	3	42,86
2 tot 3 maanden	1	14,28

6.3. Gemeenschapsdienst

6.3.1. Omschrijving en doelstelling

Gemeenschapsdienst is bedoeld voor jongeren die na het plegen van een strafbaar feit voor de jeugdrechter moeten verschijnen. Afhankelijk van de ernst van het delict, de persoonlijkheid en de leeftijd van de minderjarige kan de jeugdrechter de minderjarige ‘gemeenschapsdienst’ opleggen. Deze maatregel kan als voorwaarde verbonden worden aan een ondertoezichtstelling van de minderjarige bij de Sociale Dienst van de jeugdrechtbank, maar kan ook autonoom opgelegd worden.

Gemeenschapsdienst houdt in dat de minderjarige in zijn vrije tijd een aantal uren gaat werken in een openbare dienst of vzw. Het aantal uren wordt steeds door de jeugdrechter bepaald.

Aangezien delicten het veiligheidsgevoel en het algemeen welzijn in de samenleving aantasten, is de samenleving ook slachtoffer en heeft ze dus ook recht op herstel; dit gebeurt dus via een ‘dienst aan de gemeenschap’. Gemeenschapsdienst is ook een vorm van reageren op een norm die overschreden werd, waardoor de norm ‘hersteld’ of opnieuw bevestigd wordt.

Voor de minderjarige is de gemeenschapsdienst een kans om verantwoordelijkheid op te nemen voor de eigen daden. De jongere moet immers zélf een actieve inspanning leveren. Daarnaast is het ook een kans om de schade die de minderjarige aan de samenleving heeft toegebracht, te herstellen.

Ouders zijn burgerlijk verantwoordelijk voor de daden van hun minderjarig kind. In de gemeenschapsdienst zien ze echter dat hun zoon of dochter zelf de verantwoordelijkheid opneemt in het herstel van hun fout.

6.3.2. Profiel

Het profiel bestaat uit meerdere elementen.

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van zedendelicten en louter druggebruik komen in aanmerking;
- drugsgerelateerde feiten en drugdealing worden wel opgenomen.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent de feiten of de feiten zijn bewezen.

De verwijzer:

- wordt opgelegd door de jeugdrechtbank als modaliteit bij een maatregel;
- dit gebeurt bij beschikking of bij vonnis.

6.3.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld

In Bilzen werd een groepje jongeren opgepakt op het ogenblik dat ze in een buurthuis hadden ingebroken en er een ‘feestje’ aan het bouwen waren. Ze hadden heel wat drank en snoep op en hadden een brandblusser leeggespoeten. Bij het fouilleren bleek ook nog dat enkelen van hen cannabis op zak hadden.

Nick was één van hen en kwam voor deze feiten bij de jeugdrechter. De aanklacht luidde: diefstal met braak, vandalisme en drugbezit. De jeugdrechter besloot om Nick een gemeenschapsdienst van 50 uren en deelname aan het leerproject “Drugs, (ver)antwoord?” op te leggen.

De jeugdrechter stuurde de opdracht door naar BAAL. In wat hierna volgt, zal het gaan over de manier waarop Nick in de uitvoering van zijn gemeenschapsdienst door BAAL begeleid werd. Ook het leerproject “Drugs, (ver)antwoord?” wordt door BAAL begeleid, maar daar wordt in punt 6.6 op ingegaan.

Nadat de opdracht bij BAAL is toegekomen, wordt het dossier toegewezen aan één van de 5 begeleiders van gemeenschapsdienst. Hij of zij schrijft een brief naar Nick en zijn ouders met een voorstel datum om op huisbezoek te komen.

Tijdens het *huisbezoek* wordt besproken waarom Nick een gemeenschapsdienst heeft opgelegd gekregen. Ook de inhoud van het vonnis of de beschikking komt aan bod.

Hier begint de gemeenschapsdienst al! Want het is belangrijk dat Nick begrijpt waarom de jeugdrechter hem een gemeenschapsdienst heeft opgelegd. Nick en zijn vrienden denken dat er niemand slachtoffer geworden is van wat ze gedaan hebben, want het buurthuis is volgens hen toch van niemand. En ze hebben ook niemand pijn gedaan! Daarom wordt aan Nick uitgelegd dat spullen (bv. het buurthuis) altijd van iemand zijn en er bijgevolg altijd een slachtoffer is. In dit geval is de stad slachtoffer, want die is eigenaar en zal ervoor moeten zorgen dat het buurthuis weer in orde komt. Wellicht betekent dit voor de stad onvoorziene kosten en tijd. Bovendien proberen we uit te leggen dat ook de samenleving steeds slachtoffer is, wanneer er strafbare feiten gepleegd worden. In dit geval zijn dat de buurtbewoners. Nick heeft er samen met zijn vrienden immers voor gezorgd dat de buurtbewoners moeten wachten tot alles gerepareerd is, voor ze weer gebruik kunnen maken van het buurthuis.

Bij dit huisbezoek hebben we het ook al over de praktische afspraken rond de organisatie van de gemeenschapsdienst (waar, wanneer, vervoer, hobby’s, capaciteiten,...). Tenslotte wordt een blanco overeenkomst samen met Nick en zijn ouders kort overlopen. In de overeenkomst staan meerdere principes (gele en rode kaart, beroepsgeheim, verzekering via BAAL,...) en afspraken waar Nick zich aan moet houden. Zo is het voor Nick en zijn ouders al voor de gemeenschapsdienst van start gaat, duidelijk wat er binnen die gemeenschapsdienst van hem verwacht wordt. Deze overeenkomst wordt overhandigd aan Nick en zijn ouders.

Vervolgens gaan we op zoek naar een *geschikte prestatieplaats* waar Nick zijn 50 uren gemeenschapsdienst zal kunnen uitvoeren. Nick zou daar op eigen kracht moeten geraken, omdat zijn ouders ook in de schoolvakanties aan het werk zijn. Hij volgt de opleiding personenzorg en ziet het wel zitten om in een rusthuis aan het werk te gaan.

Vervolgens nemen we contact op met de gekozen prestatieplaats en maken de nodige afspraken voor een kennismakingsgesprek.

Bij het *kennismakingsgesprek* wordt de prestatieplaats bezocht. Hiervoor gaan we Nick thuis uithalen. Daar hebben we de overeenkomst nog even met de ouders overlopen en vervolgens hebben zij de overeenkomst getekend. Die handtekening is nodig, omdat de ouders verantwoordelijk zijn voor Nick, die nog minderjarig is.

Bij het kennismakingsgesprek zijn de verantwoordelijke van de prestatieplaats, Nick en BAAL aanwezig. Enerzijds dient het kennismakingsgesprek om Nick voor te stellen zodat de mensen van het rusthuis weten wie ze kunnen verwachten. Anderzijds is het de bedoeling om ter plaatse de ingevulde *overeenkomst* door te nemen en te laten ondertekenen door alle partijen. Door het ondertekenen van de overeenkomst bevestigt Nick nogmaals de afspraken binnen de overeenkomst te kennen en er zich aan te zullen houden.

Ook wordt in de overeenkomst uitgeschreven welke taken Nick op welke dagen en uren voor zijn gemeenschapsdienst zal uitvoeren. De overeenkomst is in 5 exemplaren opgemaakt: één voor iedere partij die mee ondertekend heeft (Nick, één van de ouders, de verantwoordelijke van de prestatieplaats en de begeleider van BAAL) en één exemplaar voor de jeugdrechter en de sociale dienst van de jeugdrechtbank (kopie).

Doorheen de gemeenschapsdienst wordt Nick door BAAL *begeleid* en ook wordt de uitvoering van zijn gemeenschapsdienst door BAAL *gecontroleerd*.

Tijdens de uitvoering nemen we telefonisch contact op met de prestatieplaats om te horen of alles goed verloopt. Blijkbaar is Nick altijd goed op tijd aanwezig en doet hij ook wat van hem gevraagd wordt. De verantwoordelijke geeft wel aan dat Nick een nogal slome indruk nalaat, wat op zich (zeker bij de bejaarden) niet problematisch is. Hierop wordt er vanuit BAAL telefonisch contact opgenomen met Nick en zijn ouders afzonderlijk om te zeggen dat het over het algemeen in orde is, maar dat hij er zeker op moet letten goed door te werken. Nick zegt dat hij begrijpt wat er bedoeld wordt en dat hij erop zal letten. Aangezien de verantwoordelijke dit als een tip bedoelde en niet als een negatieve opmerking, werd hiervoor dan ook geen gele kaart gegeven aan Nick.

Wanneer zijn houding wel als echt storend, werkbelemmerend ervaren was, zou hij hiervoor, volgens de afspraken uit de overeenkomst, een gele kaart hebben gekregen.

Wanneer alles volgens de afspraken in de overeenkomst en bijgevolg goed verloopt, wordt er na de uitvoering van de gemeenschapsdienst een *evaluatiesprek* gehouden *op de prestatieplaats*. Aanwezig zijn de jongere, de begeleider en/of de verantwoordelijke van de prestatieplaats en de begeleider van BAAL.

In het gesprek worden dezelfde vragen overlopen: heeft de jongere zich aan de werkdagen en –uren gehouden? Welke taken heeft de jongere uitgevoerd? Hoe was de kwaliteit van zijn werken? Hoe was zijn houding t.a.v. de hem opgelegde taken? Kon hij samenwerken met het overige personeel? Kwam hij in contact met het cliënteel en zo ja, hoe verliep dit dan? Tot slot wordt gevraagd of er nog positieve of negatieve opmerkingen te maken zijn over de uitvoering van de gemeenschapsdienst door de jongere. Hierna komt de jongere zelf nog even aan het woord. Hij kan vertellen wat hij over het werk en de werkomgeving vond en of hij van zichzelf vindt dat hij goed gewerkt heeft.

Nick ging dus aan de slag in het rusthuis, waar hij in de keuken werd ingeschakeld. Dit rusthuis heeft sinds kort ook de gewoonte om de jongeren die er hun gemeenschapsdienst uitvoeren, in te schakelen bij de hulp aan de bejaarden: helpen eten geven aan de bejaarden, ze verplaatsen met de rolstoel, maar ook actief deelnemen aan de animatie (meeturnen, meekaarten, de krant voorlezen, ...).

De verantwoordelijke gaf aan dat hij de indruk had dat het voor Nick in het begin wennen was om bij de bejaarden ingeschakeld te worden. Hij moest dan ook nog veel begeleid worden. Maar naarmate de dagen vorderden, begon dit vlotter te gaan en werd het contact tussen Nick en de bejaarden ook wat losser. Het 'slome' maakte plaats voor een vlotte omgang en werd dan omschreven als 'rustig' en gezien als een kwaliteit in het werken met bejaarden. Nick zelf geeft tijdens dit evaluatiegesprek nog aan dat hij zelf niet verwacht had dat het zo goed zou meevallen. Ook zegt hij dat hij het pas tegen het einde van de 50 uren echt gewoon werd en het nog vlotter zou zijn gegaan, als hij er langer had mogen/moeten werken.

Van dit evaluatiegesprek maakt de begeleider van BAAL vervolgens een *eindverslag* op: het bevat een chronologie van het verloop, een schema van de werkelijk gepresteerde werkdagen, een overzicht van de uitgevoerde taken binnen de prestatieplaatsen en een samenvatting van het evaluatiegesprek.

Met dit verslag gaat de begeleider van BAAL voor een *laatste keer op huisbezoek* bij Nick en zijn ouders. Zij krijgen allen dit verslag te lezen.

Tijdens dit huisbezoek krijgt Nick nog een *inzichtenquête* om in te vullen. Dit is een lijst met 19 stellingen waarbij Nick moet omcirkelen of hij 'akkoord' gaat, 'niet akkoord' gaat of zegt 'hangt ervan af'. Deze lijst wordt door de begeleider in het bijzijn van de ouders overlopen en er worden bijvragen gesteld. De bedoeling is om zo een gesprek op gang te brengen over de feiten waarvoor Nick de gemeenschapsdienst kreeg opgelegd. Het gaat dan over de gevolgen voor hem, zijn ouders, zijn slachtoffer(s) en de samenleving. De bedoeling is om te polsen of Nick inzicht heeft in de feiten en de gevolgen ervan en daar eventueel nog even op door te gaan. De antwoorden op deze vragen worden ook verwerkt in het eindverslag, net als de mening van de ouders over het verloop van de gemeenschapsdienst.

Tijdens dit laatste huisbezoek wordt ook nog uitgelegd hoe het dossier nu verder wordt afgehandeld.

Het volledige eindverslag (weergave van het evaluatiegesprek op de prestatieplaats en het afsluitend gesprek thuis) wordt tot slot opgestuurd naar Nick en zijn ouders. Zij krijgen een week de tijd om erop te reageren. Na die week wordt het *eindverslag* vanuit BAAL *verstuurd naar* de bevoegde *jeugdrecht* en de bevoegde consulent van de *Sociale Dienst*.

Hiermee is de uitvoering van de gemeenschapsdienst volledig afgerond!

6.3.4. Overleg

Deelname bespreking cijfernota gemeenschapsdienst en leerprojecten
Georganiseerd door OSBJ op 02-06-2009 gevolgd door Tom Switten

6.3.5. Team gemeenschapsdienst minderjarigen

6.3.5.1. De samenstelling van het team

Het team gemeenschapsdienst bestaat op 31/12/2009 uit volgende personen:

Bernadette Claes	(Methodisch verantwoordelijke) (In zwangerschapsverlof per september 2009)
Valeska Pavicevic	
Olga Schrooten	
Birgitte Neven	(In zwangerschapsverlof per september 2009)
Olivier Van Eyken	
Katrien Serdons	(Tijdelijk contract per juli 2009)
Céline Callaert	(Tijdelijk contract per november 2009)

Van 16 februari 2009 t.e.m. 22 april 2009 liep Ine Lauwers stage op BAAL binnen de opleiding master in de criminologie aan de KULeuven. Haar stageopdracht situeerde zich rond de opmaak van de doelstellingen van gemeenschapsdienst

6.3.5.1. De inhoud van de teamvergaderingen

Wekelijks wordt er op maandagnamiddag van 13 uur tot 16 uur een teamvergadering gemeenschapsdienst gehouden.

Het doel van dit teammoment is ondersteuning te bieden op het vlak van methodiek en intervisie te organiseren in de uitvoering van de dossiers gemeenschapsdienst.

Voor 2009 is de basisvisie van het team gemeenschapsdienst ongewijzigd gebleven.

- ✓ Als team gemeenschapsdienst hebben we gekozen om het **herstelgerichte in een gemeenschapsdienst te exploreren** zonder hierbij afbreuk te doen aan de betekeniskaders die de jongeren eraan geven, want in hun beleving is dit vaak een strafbeleving.
- ✓ Binnen het hele herstelconcept en gemeenschapsdienst zijn **communicatie en het communicatieproces** sleutelwoorden.
- ✓ We willen herstel een kans geven door het **als doel op zich** te stellen; uitgangspunt is dat er iets moet hersteld worden.
- ✓ **Verplichte oplegging en herstel** houdt op zich geen tegenstelling in. Het geeft normverduidelijking en respecteert de jongere als rechtspersoon. Het is een manier om iedere jongere iets te laten goedmaken. Ook al is de bedoeling van de jeugdrechter niet altijd iets te herstellen, toch zou dit een signaal kunnen zijn.
- ✓ **Samenleving en herstel**
Het uitvoeren van een gemeenschapsdienst kan een functie hebben in het herstel naar de samenleving toe. Terwijl herstellbemiddeling zich vooral focust op het communicatieve proces tussen dader en slachtoffer, kan gemeenschapsdienst bijdragen in de focus op de samenleving. Samenleving blijft een abstract gegeven binnen heel het communicatieve proces. Het in beeld brengen van de schade aan de samenleving is zeer specifiek verbonden aan de jongere en zijn/haar context. Binnen ieder individueel communicatief proces kan schade aan de samenleving een plaats krijgen.

Voor 2010 plant het team gemeenschapsdienst een grondige evaluatie van de inzichtsenquête die gebruikt wordt tijdens het afsluitend huisbezoek.

Het afgelopen jaar ging de aandacht van de teamvergadering voornamelijk uit naar het uitdiepen en formuleren van het profiel van een begeleider gemeenschapsdienst en de doelstellingen van gemeenschapsdienst. Verder kreeg ook de dossierbespreking een plaats binnen het team om de nieuwe collega's de kans te geven om voldoende praktijkervaring op te doen.

De teamvergadering gemeenschapsdienst kent een gestructureerd verloop met een vaste agenda met volgende punten:

- opvolging verslagen,
- dossierverdeling,
- intensieve dossierbespreking,
- bespreking van thema's,
- varia (terugkoppeling extern overleg, planning vorming en themadagen, ...).

Overige themabesprekingen:

- acties naar prestatieplaatsen toe: jaarlijkse rondrit naar een tiental prestatieplaatsen met een presentje, tweemaal per jaar de opmaak van een nieuwsbrief gericht aan al onze prestatieplaatsen in Limburg;

- bespreking van de mogelijkheid om jongeren en ouders uit te nodigen op de dienst of op huisbezoek te gaan;
- acties naar de eigen samenwerking toe (zie ook intervisiemomenten). Uit deze bespreking kwam o.a. het thema 'ouders' naar voren. Dit werd verder opgenomen binnen het BAAL-team;
- bespreking van het beroepsgeheim binnen het team gemeenschapsdienst en binnen BAAL;
- bespreking van de combinatie gemeenschapsdienst met deeltijds onderwijs van de jongere;
- bespreking van het bevragen en hanteren van etniciteit binnen het team gemeenschapsdienst en binnen BAAL;
- bespreking van het thema 'hoe omgaan met bedreigingen van jongeren en ouders';
- afstemming van de combinatie gemeenschapsdienst met een leerproject intern; tweewekelijks overleg met een collega van het leerproject Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen;
- bespreking van de uiteenzetting door Slachtofferhulp; "Uit de schaduw van de dader."
- de zoektocht naar nieuwe prestatieplaatsen;

Intervisiemomenten:

2009 stond binnen het team gemeenschapsdienst vooral in het teken van het begeleidersprofiel, de doelstellingen van gemeenschapsdienst en een intensieve dossierbespreking.

Hierdoor kwamen we gaandeweg tot:

- het formuleren van verwachtingen naar een begeleider gemeenschapsdienst;
- het formuleren van vaardigheden waarover een begeleider gemeenschapsdienst dient te beschikken;
- een stapsgewijze olijsting van het verloop van een dossier gemeenschapsdienst;
- het formuleren van hoofd- en subdoelstellingen, zowel naar jongeren, ouders als prestatieplaatsen, bij elke stap in het dossier;
- het bespreken van ervaringen in contacten met jongeren, ouders en prestatieplaatsen;
- het bespreken van het hanteren van de begeleidershouding in dossiers;

Dit werd aangevuld met een brainstorm rond het functioneren van het team en een daaropvolgend teamgesprek met als insteek volgende vragen:

- hoe sta ik t.o.v. de taak?
- hoe staat het team en de taak t.o.v. de organisatie;
- hoe sta ik t.o.v. het team;

Door deze bespreking kwamen we tot de volgende actiepunten:

- het organiseren van transparantie voor het hele team;
- evalueren naar een meer algemene gedragenheid van elke bespreking;
- het organiseren van zelfreflectie en teamreflectie;

6.3.5.2. Extra aandachtspunt: de zorg voor prestatieplaatsen

De maatschappelijke druk op organisaties en instellingen binnen de non-profit wordt alsmaar groter. Zij zijn of moeten een open deur zijn voor alle soorten van tewerkstelling: artikel 60'ers, brugprojecten, leerlingen die als 'alternatieve straf' vanuit de school een aantal uren moeten werken, vrijwilligers, time-out, ... En dan komen ze vanuit de justitiële wereld ook nog eens aankloppen met mensen die autonome werkstraffen en gemeenschapsdiensten moeten uitvoeren of met jongeren die werken voor het Provinciaal Vereffeningsfonds om hun slachtoffer te vergoeden. Allemaal waardevolle, zinvolle werkvormen, maar de organisaties zien soms door de bomen het bos niet meer en komen handen te kort in de begeleiding.

Dit is voor het team van begeleiders van gemeenschapsdienst in Limburg dan ook een belangrijk aandachtspunt.

We zijn dan ook steeds op zoek naar een manier om zoveel mogelijk zorg te kunnen dragen voor de non-profit organisaties en instellingen waar onze jongeren werken (prestatieplaatsen genoemd). We streven ernaar om de mensen die onze jongeren begeleiden niet te veel te belasten. We willen ze wel stimuleren en onze appreciatie tonen.

Wat we doen ...

- Een heel **duidelijke lijn aangeven** volgens welke een gemeenschapsdienst moet lopen (dit is opgenomen in een overeenkomst waarvan de prestatieplaats ook een exemplaar krijgt) en meedelen tot wie ze zich kunnen wenden, als er problemen zijn. De begeleiders gemeenschapsdienst zijn dan ook altijd vlot te bereiken en volgen de gemeenschapsdienst van nabij op.

- Tweemaal per jaar geeft het team gemeenschapsdienst een **nieuwsbrief** uit. Hierin wordt telkens een aspect van de gemeenschapsdienst belicht.

Voor 2009 kon je in het **exemplaar juli 2009** een interview lezen met een verantwoordelijke van een prestatieplaats. Willy Lauwerijssen van rusthuis De Olijfboom te Genk ging in op vragen als: wat is jouw functie, waarom werk je samen met BAAL, wat is je indruk over gemeenschapsdienst, wat verwacht je van een jongere die bij jullie komt werken, wat is jouw beste ervaring met één van onze jongeren, heb je tips voor jouw collega-werkvloerbegeleiders, heb je nog tips voor BAAL?

In het **exemplaar december 2009** kregen de prestatieplaatsen een korte voorstelling van de andere afhandelingsvormen bij BAAL. Verder geven we in de december-editie ook telkens de cijfers van gemeenschapsdienst van het afgelopen jaar weer.

De nieuwsbrieven worden ook steevast aangevuld met nieuws en weetjes van het afgelopen half jaar.

Deze nieuwsbrieven kan je vinden op www.baallimburg.be onder de rubriek 'gemeenschapsdienst'.

- In het begin van het jaar organiseert het team gemeenschapsdienst een **rondrit** langs een 10-tal prestatieplaatsen. Het doel hiervan is om uiteraard de beste wensen voor het nieuwe jaar over te brengen, maar ook om onze appreciatie voor de samenwerking met BAAL uit te drukken met een presentje.

Het belangrijkste is en blijft dat we proberen een zo nauw mogelijk contact te hebben met de prestatieplaatsen tijdens de uitvoering van de gemeenschapsdienst. We moeten onze oren open houden voor de beslommingen, bedenkingen, vragen en ook de positieve verhalen

rond de uitvoering van gemeenschapsdienst door de minderjarigen. Want ondanks het feit dat het gaat om een maatregel genomen door de jeugdrechter, zou het natuurlijk ook een positieve ervaring mogen/ moeten zijn voor iedereen.

6.3.6. De praktijk van gemeenschapsdienst: dossiers

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in de periode van 01/01/09 tot en met 31/12/09 bij BAAL aangemeld werden of waarin gewerkt werd en waarin gemeenschapsdienst opgelegd werd. De dossiers situeren zich op het niveau van de jeugdrechtbank. In deze dossiers kunnen de jeugdrechters van Hasselt en Tongeren de minderjarigen de volgende maatregelen opleggen:

- “Onder toezicht plaatsen van de sociale dienst bij de jeugdrechtbank met als voorwaarde: een prestatie van opvoedkundige aard verrichten van hoogstens 150 uur (bij de definitieve fase) en maximaal 30 uur (bij de voorlopige fase als onderzoeksmaatregel)”,
- gemeenschapsdienst autonoom opleggen zonder toezicht van de sociale dienst.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

	Afgesloten	Lopend	Stopgezet	Totaal
Gestart voor 01/01/2009	35	0	13	48
Gestart tussen 01/01/2009 tem 31/12/2009	89	63	13	165
Totaal	124	63	26	213

In 2009 werden er 165 jongeren (dossiers) aangemeld: 89 van die dossiers werden al uitgevoerd en afgesloten, 63 dossiers werden dd. 31/12/2009 nog niet volledig afgerond. Van de in 2009 aangemelde dossiers werden 13 dossiers stopgezet.

Van de 48 dossiers, die vóór 01/01/2009 werden aangemeld, werden er 35 afgesloten en 13 dossiers werden stopgezet (11 echt stopgezet en 2 niet-opgestart).

Wat betreft de dossiers van vóór 01/01/2009, waren er 2 dossiers die reeds in 2006 werden aangemeld. Eén jongere kwam niet toe aan de uitvoering van zijn gemeenschapsdienst omwille van zijn problematische opvoedingssituatie, die voorrang kreeg. De andere jongere heeft in 2009 zijn uren gemeenschapsdienst volledig kunnen afronden.

Tabellen 2 t.e.m. 10 handelen enkel over de 165 dossiers die in 2009 gemeld werden. Een dossier is bij BAAL aangemeld, wanneer we een fax of aangetekend schrijven ontvangen met het afschrift van het vonnis of de beschikking.

TABEL 2. ARRONDISSEMENT DADERS

Arrondissement	Dossiers	%	Vonnis of beschikking
Gent	1	0,61%	1 beschikking
Hasselt	69	41,82%	38 beschikkingen en 31 vonnissen
Tongeren	95	57,58%	51 beschikkingen en 44 vonnissen
Totaal	165	100%	90 beschikkingen en 75 vonnissen

In 2009 komt de meerderheid van de dossiers vanuit de jeugdrechtbank van Tongeren, nl. 95 dossiers tegenover 69 dossiers vanuit de jeugdrechtbank van Hasselt. Eén dossier werd door de Jeugdrechtbank van Gent aangemeld en uitgevoerd in Limburg.

In de 165 dossiers gaat het over 75 vonnissen en 89 beschikkingen.

TABEL 3. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

Combinatie	Aantal	%
Enkel gemeenschapsdienst	66	40,00%
Combinatie met Herstelbemiddeling	1	0,60%
Combinatie met Leerproject SIB-M	69	41,82%
Combinatie met Leerproject SIB-M + Herstelbemiddeling	2	1,21%
Combinatie met Leerproject SIB-M + HERGO	3	1,82%
Combinatie met Leerproject SIB-M + DVA	5	3,30%
Combinatie met Leerproject SIB-M + DVA + SRIB	1	0,60%
Combinatie met Leerproject SIB-M + SRIB	1	0,60%
Combinatie met Leerproject DVA	14	8,48%
Combinatie met Leerproject SRIB	3	1,82%
Totaal	165	100%

In 2009 werden 69 dossiers in combinatie met het leerproject “Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen” aangemeld bij BAAL. In 2 dossiers werd het voorstel tot herstelbemiddeling mee in het vonnis opgenomen. In 3 dossiers werd de vraag om de mogelijkheid van een HERGO te onderzoeken mee opgenomen in de beslissing.

In 14 dossiers werd de gemeenschapsdienst gecombineerd met het leerproject “Drugs, (ver)antwoord?” opgelegd.

TABEL 4. LEEFTIJD DADERS

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
12	1	0,61%
13	5	3,03%
14	14	8,48%
15	29	17,58%
16	53	32,12%
17	59	35,76%
18	4	2,42%
Totaal	165	100%

De overgrote meerderheid van de aangemelde jongeren zit in de leeftijdsgroep van 15 tot 17 jaar. 4 jongeren waren al 18 jaar op het ogenblik dat ze bij BAAL werden aangemeld. De gemiddelde leeftijd van de jongeren is 15,95 jaar.

We kiezen ervoor om in deze tabel de leeftijd op het moment van de aanmelding weer te geven want we beschikken niet altijd over de exacte datum waarop de feiten zijn gepleegd, en soms zit er ook een periode tussen de datum van de feiten en de effectieve doorverwijzing naar BAAL.

TABEL 5. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Etnische afkomst	Aantal	%
Algerijns	3	1.82%
Belgisch	66	40%
Duits	1	0.61%
Ex-Joegoslavisch	4	2.42%
Italiaans	6	3.64%
Libanees	1	0.61%
Marokkaans	13	7.88%
Nederlands	1	0.61%
Pools	1	0.61%
Saoudie-Arabisch	2	1.21%
Somalisch	1	0.61%
Spaans	3	1.82%
Turks	36	21.82%
Niet bevraagd	27	16.36%
Totaal	165	100%

In het registratiesysteem dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, wordt ervoor geopteerd om te registreren op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit. Het merendeel van de doorverwezen jongeren is van Belgische afkomst.

TABEL 6. GESLACHT DADERS

Geslacht	Aantal	%
Mannelijk	147	89.09%
Vrouwelijk	18	10.91%
Totaal	165	100%

Van de 165 aangemelde jongeren is de overgrote meerderheid van het mannelijk geslacht.

TABEL 7. AARD VAN DE FEITEN

Aard van de feiten	Aantal uren	JRB	Aantal	Totaal
Aanranding van eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige beneden de volle leeftijd van 16 jaar	40 u + SRIB	T	1	1
Aanranding van eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige tussen de 10 en 14 jaar	40 u + LP SIB-M + LP SRIB	T	1	1
Aanranding van eerbaarheid + diefstal met braak	20 u	H	1	1
Afpersing	30 u 30 u 30 u + LP SIB-M	T Gent T	1 1 3	5
Afpersing + bedreigingen	25 u + LP SIB-M	H	1	1
Afpersing + diefstallen + beschadigingen + autodiefstal + diefstallen met geweld	45 u + LP SIB-M	H	1	1
Afpersing + opzettelijke slagen en verwondingen	40 u	T	1	1
Afpersing + verboden wapenbezit + drugs dealen	40 u	H	1	1
Bedreigingen + opzettelijke slagen en verwondingen	30 u + LP SIB-M	T	1	1
Bedreigingen + smaad	20 u + LP SIB-M	H	1	1
Bedreigingen + verboden wapendracht	20 u	H	1	1
Beschadigingen	20 u 20 u + LP SIB-M. 30 u 30 u + LP SIB-M 40 u 40 u + LP SIB-M	H T T T T T	2 2 1 2 1 1	9
Beschadigingen + poging brandstichting	30 u + LP SIB-M	T	2	2
Beschadigingen + rijden onder 18 jr. zonder verzekering	40 u + SIB-M	T	1	1
Brandstichting + diefstal met braak	40 u + LP SIB-M	T	1	1

Bromfietsdiefstallen + opzettelijke slagen en verwondingen + diefstallen + afval dumpen	80 u	T	1	1
Diefstal	6 u 20 u 30 u + LP SIB-M 40 u	H H T H	1 1 2 1	5
Diefstal + drugsbezit	30 u 30 u + LP DVA	T T	1 1	2
Diefstal + drugsbezit + beschadigingen	80 u	T	1	1
Diefstal + graffiti	30 u	T	1	1
Diefstal + grafschennis	20 u	H	2	2
Diefstal + opzettelijke slagen en verwondingen + smaad	30 u + LP SIB-M	H	1	1
Diefstallen	30 u 30 u + SIB-M 40 u + SIB-M 50 u	H T T H	2 4 1 1	8
Diefstallen + beschadigingen	30 u	H	1	1
Diefstal met braak	15 u 30 u 30 u 30 u + LP SIB-M 32 u 40 u + LP SIB-M	H H T T H T	1 1 1 1 1 1	6
Diefstal met braak + poging diefstal met braak	30 u + LP SIB-M + HB	T	1	1
Diefstal met braak + graffiti	40 u + SIB-M	T	2	2
Diefstal met braak + opzettelijke slagen en verwondingen + drugsbezit	60 u	T	1	1
Diefstallen met braak + gewone diefstal	30 u	H	1	1
Diefstallen met braak + gewone diefstal + beschadigingen + graffiti	30 u	T	1	1

Diefstallen met braak bromfietsen	30 u 30 u + LP SIB-M	T T	1 1	2
Diefstallen met braak + pogingen tot diefstal met braak	40 u + SIB-M	T	1	1
Diefstallen met braak + poging diefstal met braak + diefstallen + druggebruik	80 u + LP DVA	T	1	1
Diefstallen + diefstallen met braak + rijden bromfiets zonder verzekering	40 u + SIB-M	T	1	1
Diefstallen + opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal met geweld	80 u	T	1	1
Diefstallen + opzettelijke slagen en verwondingen	30 u + LP SIB-M + LP DVA	T	1	1
Diefstal + opzettelijke slagen en verwondingen + weerspannigheid t.a.v. politie	30 u	H	1	1
Diefstal met geweld	30 u 30 u 30 u + LP SIB-M	T H T	1 1 2	4
Diefstallen met geweld + druggebruik	30 u + LP DVA + LP SIB-M	T	1	1
Diefstal met geweld + diefstallen + diefstal met braak + pogingen tot diefstal + beschadigingen	50 u	T	1	1
Diefstal met geweld + beschadigingen + diefstal bromfiets + rijden bromfiets zonder verzekering/ rijbewijs/ valhelm + smaad en weerspannigheid politie	60 u	T	1	1
Diefstal met braak	30 u 30 u + LP SIB-M 40 u + LP SIB-M	T T T	1 1 1	3
Diefstal met braak + smaad aan politie	40 u + SIB-M	T	1	1
Diefstal met braak + opzettelijke slagen en verwondingen	30 u 60 u + SIB-M	T T	1 1	2
Drugsbezit	30 u + LP DVA	T	1	1

Drugs dealen	20 u + LP DVA 24 u 30 u 30 u + LP SIB-M 30 u + LP DVA 30 u + LP DVA	H H H T T H	3 1 2 1 2 1	10
Drugs dealen + drugsbezit	15 u + LP DVA 30 u 30 u + LP DVA	H H T	1 1 1	3
Drugs dealen + druggebruik	15 u + LP DVA 40 u	H T	1 1	2
Drugs dealen + diefstallen met braak + diefstallen	40 u + LP SIB-M	T	1	1
Fietsdiefstal	20 u + LP SIB-M 40 u + LP SIB-M + HB	H T	1 1	2
Gewapende overval	30 u + SIB-M + HERGO	T	1	1
Heling	24 u	H	1	1
Heling + beschimpen ordediensten	30 u + LP SIB-M	H	1	1
Heling + rijden zonder rijbewijs	30 u	T	1	1
Inbraken	30 u	H	1	1
Inbreuk op de verkeerswetgeving	30 u	H	1	1
Onopzettelijke slagen en verwondingen	30 u + LP SIB-M	T	1	1
Ontvoering	9,15 u 30 u + LP SIB-M	H H	1 1	2
Opzettelijke slagen en verwondingen	15 u 15 u + SIB-M 15 u + SIB-M 20 u 24 u 30 u + LP SIB-M 30 u + LP SIB-M 30 u + LP SIB-M + HERGO 30 u + LP SIB-M + HERGO 40 u + SIB-M 40 u + SIB-M 50 u + LP SIB-M	H H T T H T H H T T H T	1 2 1 1 1 6 1 1 1 1 1 1 1	18

Opzettelijke slagen en verwondingen + beschadigingen	40 u + LP SIB-M 60 u + LP SIB-M	T T	1 1	2
Opzettelijke slagen en verwondingen + beschadigingen + diefstal	30 u + SIB-M	T	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + bedreigingen	15 u + LP SIB-M	T	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal	40 u + LP SIB-M	H	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + drugsbezit	30 u + LP DVA	T	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + rijden zonder rijbewijs/ verzekering	30 u + LP SIB-M	T	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + weerspannigheid	30 u	T	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + weerspannigheid + drugsbezit	50 u + LP SIB-M + LP DVA	H	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + verzet & weerspannigheid t.a.v. politie + beschadigingen	40 u + LP SIB-M	T	1	1
Poging tot afpersing	20 u	H	1	1
Poging tot afpersing + diefstal met braak + graffiti	30 u	T	1	1
Pogingen tot afpersing met geweld	30 u + SIB-M 9,45 u	H H	1 1	2
Pogingen tot afpersing met geweld + opzettelijke slagen en verwondingen	30 u + LP SIB-M	H	2	2
Poging tot diefstal	20 u + HB 30 u + LP SIB-M	T T	1 1	2
Poging tot diefstal + opzettelijke brandstichting + drugsbezit	30 u + LP SIB-M + LP DVA	T	2	2
Poging tot diefstal met braak + bedreigingen	20 u + SIB-M	H	1	1
Poging tot diefstal met geweld + opzettelijke slagen en verwondingen	50 u + LP SIB-M	H	1	1
Rijden zonder rijbewijs	15 u	H	1	1
Rijden zonder rijbewijs + vluchtmisdrijf	30 u GD	T	1	1
Verboden wapenbezit	20 u	H	1	1

Verboden wapenbezit + bedreigingen	30 u	T	1	1
Verkrachting van een minderjarige tussen 10 en 14 jaar + diefstal fiets + poging diefstal brommer + beschadigingen	70 u + LP SRIB	H	1	1
Verkrachting van een minderjarige tussen 10 en 14 jaar + heling + drugsbezit + opzettelijke slagen en verwondingen	40 u + LP SIB-M + LP DVA + LP SRIB	H	1	1
Verkrachting van een minderjarige tussen 14 en 16 jaar + aanranding eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige beneden de 16 jaar + in het bezit zijn van beelddraggers die houdingen of seksuele handelingen met pornografisch karakter waarbij minderjarig betrokken en deze getoond worden	40 u + LP SRIB	H	1	1
Winkeldiefstal	24 u 30 u + LP SIB-M	H T	1 1	2
Winkeldiefstal + bromfietsdiefstal	30 u + LP SIB-M	T	1	1
Winkeldiefstal + diefstal met braak	30 u	T	1	1
Winkeldiefstallen	15 u 20 u 30u	H H H	1 1 1	3
Winkeldiefstallen + diefstal	20 u	H	1	1
Winkeldiefstallen + opzettelijke slagen en verwondingen	30 u + SIB-M	H	1	1
Weerspannigheid t.a.v. politie + smaad	20 u	H	1	1
Totaal		H T Gent	69 95 1	

TABEL 8. AANTAL UREN GEMEENSCHAPSDIENST OPGELEGD PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT

Gerechtelijk arrondissement	Aantal uren gemeenschapsdienst
Hasselt	1 x 6 uren 1 x 9 uren 1 x 9,45 uren 4 x 15 uren 2 x 15 uren + LP SIB-M 2 x 15 uren + LP DVA 12 x 20 uren 3 x 20 uren + LP SIB-M 4 x 20 uren + LP DVA 4 x 24 uren 1 x 25 uren + LP SIB-M 13 x 30 uren 8 x 30 uren + LP SIB-M 1 x 30 uren + LP SIB-M + HERGO 1 x 32 uren 2 x 40 uren 2 x 40 uren + LP SIB-M 1 x 40 uren + LP SIB-M + LP DVA + LP SRIB 1 x 40 uren + LP SRIB 1 x 45 uren + LP SIB-M 1 x 50 uren 1 x 50 uren + LP SIB-M 1 x 50 uren + LP SIB-M + LP DVA 1 x 70 uren + LP SRIB
Tongeren	2 x 15 uren + LP SIB-M 1 x 20 uren 1 x 20 uren + Herstellbemiddeling 2 x 20 uren + LP SIB-M 15 x 30 uren 29 x 30 uren + LP SIB-M 4 x 30 uren + LP SIB-M + LP DVA 2 x 30 uren + LP SIB-M + HERGO 1 x 30 uren + LP SIB-M + Herstellbemiddeling 7 x 30 uren + LP DVA 3 x 40 uren 15 x 40 uren + LP SIB-M 1 x 40 uren + LP SIB-M + Herstellbemiddeling 1 x 40 uren + LP SIB-M + LP SRIB 1 x 40 uren + LP SRIB 1 x 50 uren 1 x 50 uren + LP SIB-M 2 x 60 uren 2 x 60 uren + LP SIB-M 3 x 80 uren 1 x 80 uren + LP DVA
Gent	1 x 30 uren
Totaal aantal uren	5152,45 uren
Minimum opgelegd aantal uren	6 uren
Maximum opgelegd aantal uren	80 uren
Gemiddeld opgelegd aantal uren in Limburg	31,23 uren

Van de 5152,45 uren gemeenschapsdienst werden 3310 uren opgelegd in het gerechtelijk arrondissement Tongeren en 1852,45 uren in Hasselt.

In Limburg werden er in 2009 gemiddeld 31,23 uren gemeenschapsdienst opgelegd per minderjarige (voor 2008: 31,13 uren).

Voor het gerechtelijk arrondissement Hasselt gaat het over een gemiddelde van 26,85 uren en voor het gerechtelijk arrondissement Tongeren over een gemiddelde van 34,84 uren.

In het gerechtelijk arrondissement Hasselt werden de uren gemeenschapsdienst 29 maal en in het gerechtelijk arrondissement Tongeren 68 maal gecombineerd met een leerproject.

TABEL 9. PERIODES

Meer concreet gaat het in de onderstaande tabellen over 102 dossiers die voor 2009 werden opgestart en afgesloten zijn in 2009 en over 48 dossiers die werden aangemeld en afgesloten in de eerste helft 2009.

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	150	%
0 tot 1 maanden	131	87.33%
1 tot 2 maanden	7	4.67%
2 tot 3 maanden	5	3.33%
4 tot 5 maanden	4	2.67%
6 tot 7 maanden	2	1.33%
8 tot 9 maanden	1	0.67%

- Gemiddelde: 19 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 259 dagen

Het merendeel van de dossiers wordt binnen de maand aangemeld.

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	150	%
Eén van de twee data niet ingevuld	3	2%
0 tot 1 maanden	104	69.33%
1 tot 2 maanden	29	19.33%
2 tot 3 maanden	5	3.33%
3 tot 4 maanden	4	2.67%
4 tot 5 maanden	1	0.67%
5 tot 6 maanden	3	2%
6 tot 7 maanden	1	0.67%

- Gemiddelde: 31 dagen
- Minimum: 2 dagen
- Maximum: 187 dagen

In het merendeel van de dossiers vindt er binnen de maand een kennismakingsgesprek plaats. De begeleiders gemeenschapsdienst gaan op huisbezoek, tenzij de jongere en ouder(s) anders wensen.

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	150	%
Eén van de twee data niet ingevuld	14	9.33%
0 tot 1 maanden	44	29.33%
1 tot 2 maanden	53	35.33%
2 tot 3 maanden	22	14.67%
3 tot 4 maanden	5	3.33%
4 tot 5 maanden	7	4.67%
5 tot 6 maanden	3	2%
7 tot 8 maanden	1	0.67%
30 tot 31 maanden	1	0.67%

- Gemiddelde: 58 dagen
- Minimum: 3 dagen
- Maximum: 923 dagen

In 14 dossiers startte de minderjarige niet met werken.

Tabel 9.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	150	%
Eén van de twee data niet ingevuld	14	9.33%
0 tot 1 maanden	122	81.33%
1 tot 2 maanden	7	4.67%
2 tot 3 maanden	3	2%
3 tot 4 maanden	2	1.33%
4 tot 5 maanden	1	0.67%
7 tot 8 maanden	1	0.67%

- Gemiddelde: 14 dagen
- Minimum: 0 dagen
- Maximum: 235 dagen

In 14 dossiers startte de minderjarige niet met werken.

Tabel 9.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	150	%
Eén van de twee data niet ingevuld	14	9.33%
0 tot 1 maanden	87	58%
1 tot 2 maanden	41	27.33%
2 tot 3 maanden	7	4.67%
3 tot 4 maanden	1	0.67%

- Gemiddelde: 30 dagen
- Minimum: 3 dagen
- Maximum: 98 dagen

In 14 dossiers startte de minderjarige niet met werken.

Tabel 9.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	150	%
1 tot 2 maanden	15	10%
2 tot 3 maanden	35	23.33%
3 tot 4 maanden	29	19.33%
4 tot 5 maanden	26	17.33%
5 tot 6 maanden	16	10.67%
6 tot 7 maanden	10	6.67%
7 tot 8 maanden	6	4%
8 tot 9 maanden	4	2.67%
9 tot 10 maanden	4	2.67%
10 tot 11 maanden	2	1.33%
11 tot 12 maanden	1	0.67%
32 tot 33 maanden	1	0.67%
39 tot 40 maanden	1	0.67%

- Gemiddelde: 142 dagen
- Minimum: 35 dagen
- Maximum: 1217 dagen

In 80 % van de dossiers is er 6 maanden tussen de aanmelding en de afronding van een dossier.

6.4. Leerproject ‘Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen’ (SIB-M)

6.4.1. Omschrijving en doelstelling

“Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen” is een leerproject dat zich richt tot minderjarige daders. Dit leerproject focust op het gepleegde feit en de daaruit volgende schade.

Het leerproject SIB-M is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de jeugdrechtbank. Vanuit die reactie wordt een proces op gang gebracht van responsabilisering van de dader en erkenning van het slachtoffer.

SIB-M is een herstelgericht leerproject dat deel uitmaakt van een herstelproces.

SIB-M brengt de slachtofferdimensie binnen bij de minderjarige dader.

Het gepleegde feit en de daaruit volgende schade vormen de focus van het leerproject SIB-M.

SIB-M is gericht op een daad uit het verleden met een herstelgericht perspectief.

“Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen” wil bij de dader stapsgewijs volgende doelstellingen bereiken:

- kennis en inzicht in slachtofferschap en schade vergroten,
- het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer versterken,
- aan de jongere de stimulans bieden om te komen tot het opnemen van verantwoordelijkheid, waarbij erkenning ten aanzien van het slachtoffer en de schade een wezenlijk element is.

Werkmethode

Het leerproject SIB-M wordt aangeboden aan een groep van maximaal 6 jongeren. Het programma bestaat uit 20 uren en wordt aangeboden in de vrije tijd van de jongere.

De groepsbenadering is essentieel voor SIB-M. In de eerste plaats vanwege de onderlinge herkenbaarheid en de mogelijke modelfunctie die de jongeren voor elkaar kunnen hebben. De praktijk leert ons dat jongeren onderling constructieve gesprekken kunnen hebben over hun daden en hun slachtoffer. De onderlinge herkenbaarheid zorgt voor een werkbare groepsdynamiek, die het de jongeren mogelijk maakt elkaar te confronteren met verschillende waarden en opvattingen, waardoor het inzicht in hun gedrag wordt aangescherpt. Daardoor kunnen de jongeren een modelfunctie hebben voor elkaar. SIB-M wil jongeren die feiten hebben gepleegd, een forum bieden om de gevolgen van hun misdrijf voor hun slachtoffer, voor zichzelf en voor de omgeving te bespreken en dit in een groep waar ‘stoer doen’ en ‘je imago hoog houden’ niet aan de orde is. De sfeer en de confrontatie met de feiten maken het de jongeren moeilijk om de feiten en de gevolgen voor het slachtoffer te blijven minimaliseren.

Een groepsbenadering blijkt het effectiefst voor de aanpak van ontkenning³. Een groepservaring kan ook de nood aan verandering versterken en ertoe bijdragen om meer gepaste manieren om problemen op te lossen te aanvaarden en te ontwikkelen⁴.

Ook in het concept van SIB-M vinden we een argumentatie om met groepen te werken. Wij vinden dat er in de reactie op feiten een gerichtheid moet zijn op herstel. Een feit wordt beschouwd als een conflictsituatie waarbij drie partijen zijn betrokken, namelijk het slachtoffer en de dader met hun respectieve omgeving en de samenleving. De dader heeft iets

---

³ BEHROOZI, C.S., ‘A model for social work with involuntary applicants in groups’, in *Social Work with Groups*, 1992, 15 (2-3), 223-238

⁴ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

goed te maken t.a.v. het slachtoffer en de samenleving. De samenleving heeft enerzijds schade geleden en draagt anderzijds de verantwoordelijkheid om aan de betrokken partijen de kans te bieden om de geleden schade te 'herstellen'. Het 'individu als zijnde dader' en de 'samenleving' kunnen worden beschouwd als twee aparte entiteiten die opnieuw 'verbonden' moeten worden. Een groep kan beschouwd worden als een verbindende schakel tussen individu en samenleving⁵. Door individuen te plaatsen in groepen is het individu sowieso gebonden aan de samenleving. Ondanks het negatieve uitgangspunt - er zijn feiten gepleegd - proberen we positief confronterend te werken, om zo het vertrouwen in de samenleving een stukje te 'herstellen'.

6.4.2. Profiel

Het profiel bestaat uit een aantal elementen:

De delicten:

- alle misdrijven komen in aanmerking met uitzondering van zedendelicten en loutere drugdelicten; druggerelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer of een benadeelde partij (als die gepersonaliseerd kan worden).

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 14 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent minstens gedeeltelijk de feiten;
- heeft een minimaal inlevingsvermogen t.a.v. het slachtoffer en/of;
- heeft een beperkt schade-inzicht.

De verwijzer:

- opgelegd door de jeugdrechtbank als modaliteit bij een maatregel,
- bij beschikking of bij vonnis.

---

⁵ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

6.4.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld ⁶

De jongeren die het leerproject SIB-M volgen, komen altijd terecht bij de jeugdrechter omwille van als misdrijf omschreven feiten (MOF) die ze gepleegd hebben. Dit kan gaan van opzettelijke slagen en verwondingen, diefstal met geweld, diefstal met braak, afpersing tot brandstichting en vandalisme... Er zijn uiteraard ook combinaties van deze feiten.

Als de jeugdrechter beslist dat deze jongeren het leerproject SIB-M moeten volgen, neemt hij dit op in een *vonnis of beschikking* waarvan dan een afschrift wordt overgemaakt aan de begeleiding van BAAL.

Vanaf het moment dat de jongeren bij BAAL worden aangemeld, wordt er door de begeleiding een *dossier* opgemaakt en worden de gegevens van het dossier ingegeven in het registratiesysteem.

Na de opmaak van het dossier worden de jongere en zijn ouders gecontacteerd om de jongere uit te nodigen voor deelname aan het leerproject SIB-M. Maar eerst wordt er een afspraak gemaakt voor een huisbezoek met een *kennismakingsgesprek*. Daarin wordt het verloop van het leerproject SIB-M in grote lijnen geschetst en is er voldoende tijd voor vragen. Het belangrijkste onderdeel van dit kennismakingsgesprek is het overlopen van het *reglement*. In dit reglement staan de afspraken waaraan de jongeren zich moeten houden tijdens hun deelname aan het leerproject SIB-M. Er zijn zowel algemene regels over aanwezigheid, ziekte, gsm en inzet als specifieke regels die gelden binnen de groep en die vooral over wederzijds respect en discretie gaan. De jongeren tekenen het reglement voor akkoord en ook de ouders tekenen om aan te geven dat ze weten dat hun zoon of dochter het reglement ondertekend heeft. Tot slot wordt samen met jongere en ouders bekeken hoe we de deelname aan het leerproject SIB-M praktisch gaan organiseren.

Als de begeleiding beschikt over voldoende jongeren (4 tot 6), wordt er een groep samengesteld en wordt de *praktische organisatie* bekeken. Bij het wie, waar en het wanneer van het leerproject wordt maximaal rekening gehouden met de mogelijkheden van de jongeren. Deze praktische organisatie wordt overgemaakt aan de jongere, de ouders en de consulent. De consulent wordt zo op de hoogte gehouden van het verloop van het dossier en krijgt in bijlage ook een exemplaar van het ondertekende reglement.

De volgende stap is de effectieve *deelname* aan het leerproject SIB-M. Een impressie van het verloop van zo'n leerproject SIB-M wordt hieronder geschetst vanuit het standpunt van één van de twee begeleiders.

---

⁶ De citaten in het cursief zijn afkomstig uit de werkboeken van de jongeren.

Maandagavond om 18u op de dienst BAAL

Ons lokaal is in orde gebracht. Vijf jongeren werden 'uitgenodigd'. Ze zijn er allemaal.

Vragen als: "Ken ik daar iemand? Wie zal daar nog zijn? Wat moeten we daar gaan vertellen?", worden uitgedrukt in heel wat non-verbaal gedrag.

De één zit diep verscholen onder zijn NY- pet, de ander doet alle moeite om toch maar zelfverzekerd over te komen ...

'Ik wil niet komen maar ik moet'

'Het gaat meevallen. Denk ik!'

'Terecht, want dankzij deze cursus ben ik vroeger uit Mol vrijgelaten.'

'Ik MOET hier zitten. Ik wou ook iets anders doen terwijl ik hier zat. Maar ik probeer zo goed mogelijk mee te werken, dan gaat de tijd ook sneller voorbij en kan ik weer terug naar mijn gewoon leventje ZONDER problemen'.

We verwelkomen de groep en lichten nog eens kort onze manier van werken en de basisprincipes toe: openheid, vertrouwelijkheid, respect en actieve inzet.

We vragen de jongeren om een enquête in te vullen. Hierin peilen we naar hun kennis, inzichten en houding t.a.v. slachtoffers. Diezelfde enquête moeten ze ook invullen op het einde van de cursus. Dit is voor ons, naast een grondige observatie tijdens de cursus, een instrument voor een individuele evaluatie.

Al bij de kennismaking vragen we hen om zowel over zichzelf te vertellen als over de feiten. Als hulpmiddel wordt gebruik gemaakt van OH-kaarten. Dit zijn associatiekaarten met woorden en beeldprenten.

Ook wij als cursusleiding, stellen ons voor. De jongeren mogen een aantal items van ons raden: leeftijd, auto, hobby, opleiding, gezinssituatie. De spanning wordt hiermee gebroken. Het raden geeft de aanzet tot de oefening 'De Koffer'.

We vragen hun wat bepalend kan zijn voor de manier waarop zij iets ervaren, hoe zij naar de dingen kijken, hoe zij de dingen aanvoelen. Al snel brengen ze aan: uiterlijk, manier van praten, vrienden, ouders gescheiden, dingen die je meemaakt, geen zelfvertrouwen, dingen die iemand kan, discriminatie, vooroordelen, gezin, familie, cultuur, karakter, man / vrouw, buurt, feiten, school, arm - rijk, godsdienst, vreemdeling, meisje, idool,...

We schrijven alles op een bord en om het aanschouwelijk te maken, tekenen we rond deze woorden een koffer. 'Iedereen draagt zijn eigen koffer mee, die heel verschillend kan zijn met de koffer van een ander'.

'Ook slachtoffers hebben een eigen koffer, die mee bepaalt hoe zij een misdrijf beleven en verwerken'. We illustreren de koffer nog met een andere oefening: 'Erg, niet erg'. De jongeren krijgen vier misdrijven op kaartjes. Zij moeten ze ordenen volgens ernst. We leggen hen uit dat de factoren die mee bepalend zijn voor de ordening die ze aanbrengen, te maken hebben met hun koffer. In deze oefening geven we ook uitleg over de 5 verschillende gevolgen voor een slachtoffer.

Het werkboek wordt op het einde van iedere samenkomst ingevuld. Op die manier staan de jongeren nog even stil bij de oefeningen van die dag. Ze krijgen ook de kans om hun mening te geven.

Uit de discussie bij het stellingenspel blijkt dat er heel wat openheid is, maar dat de jongeren de stellingen veelal vanuit hun eigen standpunt bekijken. Als begeleiders proberen we af te tasten hoe ver we kunnen doorvragen, wanneer en bij wie.

Hierna bespreken de jongeren in groep de voor- en nadelen van het plegen van feiten en dit zowel voor henzelf als voor hun omgeving. We brengen dit samen op bord en bouwen een groeps gesprek op rond de aangebrachte thema's. Als voordelen worden gegeven: 'Ge voelt u de man', 'Ge kunt groot doen', voor de kick, meer geld, 'Ge voelt u een beast', eer terugwinnen. Ze zien als nadelen: naar een instelling, bang tijdens de feiten, schrik van de politie, naar de jeugdrechter moeten gaan, meer 'gezaag' van je ouders, slechte reputatie, vijf maanden niet naar school kunnen gaan, schrik van mijn ouders, beperking van vrijheid, straf, geen zakgeld, geen zelfvertrouwen meer, tot schande gemaakt voor de familie.

Ook nu zijn er weer meer nadelen dan voordelen. Veel jongeren hebben dit tot dan nog nooit zo bekeken.

We kijken naar een aantal video's waarop slachtoffers een getuigenis afleggen. Na afloop hebben we groeps gesprekken over de gevolgen en maatregelen van slachtoffers die ze opmerkten in de getuigenissen. We vragen of ze dit herkennen, kunnen begrijpen of er echt niet kunnen inkomen.

'Die vrouw overdrijft! Ik zou nooit die handtas laten afnemen. Ze had zich moeten verdedigen.'

'Ik zou misschien ook niet meer 's avonds durven nakomen'

'Die vrouw draagt geen opvallende kleren meer of parfum. Wat een zever, zeg!'

Deze reacties geven ons vaak de mogelijkheid om nog eens te verwijzen naar de oefening van "de koffer".

Tijdens het informatiespel geven we informatie over de rechten en plichten van slachtoffers en daders in de vorm van een spel. Naar aanleiding van de vragen komen niet alleen de loutere rechtsposities aan bod. Het schept ook de mogelijkheid om hun ervaringen met de politie, het gerecht, ... te ventileren en te erkennen.

De vragen die in het informatiespel werden geformuleerd door de jongeren, komen uitgebreid aan bod in de uitleg van de advocaat. Hij vult dit geheel aan met ervaringen vanuit de eigen praktijk. Hij gaat een open gesprek aan met de groep.

In deze fase van de cursus (overgang van kennis en inzicht bijbrengen naar inlevingsvermogen versterken) is er al voldoende vertrouwen en openheid in de groep om over te gaan naar het thema 'eigen slachtofferervaringen'.

Ervaring leerde ons dat het soms heel moeilijk is om voldoende openheid te krijgen bij de jongeren om zich te kunnen inleven in de situatie van de slachtoffers, als zij niet het gevoel krijgen erkend te worden voor hun eigen geleden onrecht. Zij moeten vertellen wat het begrip slachtoffer bij hen oproept. De jongeren kunnen heel wat aspecten aanreiken: angst, gekwetst, leeg, iets meegemaakt hebben, wantrouwen, pijn voelen, kwaad, onrechtvaardig, machteloos, beschaamd, bloed.

Dan vragen we hen dat ze teruggaan naar een eigen ervaring die gepaard ging met een aantal van deze gevoelens.

Algemene ervaringen die gebracht worden bij dit thema: plaatsing in een instelling, scheiding ouders, overlijden dierbaar iemand, vechtpartij, racisme, negatieve schoolervaringen, ...

Dit is eigenlijk een moment waarop we een pendelbeweging maken van de daderkant naar de slachtofferkant en we ons uitgesproken meerzijdig partijdig opstellen.

Een belangrijke oefening om de mate van inleving na te gaan en te oefenen, is het radio-interview. Dat is een rollenspel waarin de jongere in de huid van zijn slachtoffer kan kruipen en geïnterviewd wordt door de begeleider, die de reporter speelt. De andere jongeren zijn de luisteraars en kunnen achteraf vragen stellen.

Ondanks het feit dat dit vaak hun eerste ervaring met een rollenspel is, slagen de jongeren er toch in om in de huid van hun slachtoffer te kruipen. Bij het opentrekken van de slachtoffercontext zijn ze in staat heel wat gevolgen te benoemen, zowel naar hun slachtoffer als naar zijn /haar omgeving.

We vragen daarop aan de jongeren om alle personen die door de feiten ‘geraakt zijn’ in de brede betekenis van het woord, in beeld te brengen. Het slachtoffer wordt voorgesteld aan de hand van een personakaart. Dit zijn beeldkaarten met diverse gelaatsuitdrukkingen. De andere personen worden voorgesteld door plakkertjes. De jongeren tekenen de verschillende relaties uit. Bij iedere relatie trachten ze de gevoelens op te schrijven.

In een volgende fase staan we stil bij een aantal manieren van contactname met het slachtoffer, o.a. het schrijven van een brief en bemiddeling.

We vragen hun om bij wijze van oefening een brief naar het slachtoffer te schrijven. Het gaat er hier om dat ze proberen om hun boodschap zo duidelijk mogelijk over te brengen. We leggen zeer sterk de nadruk op het feit dat het een eerlijke, maar respectvolle brief moet zijn. Deze brief wordt in een volgende samenkomst besproken door een medewerker van het centrum slachtofferhulp.

De voorlaatste samenkomst begint met een algemene uitleg over herstelbemiddeling door een herstelbemiddelaar. Hierna bekijken we, als voorbeeld, een video van een bemiddeling tussen een minderjarige dader en twee van zijn slachtoffers. De jongere had ingebroken in hun huizen. Na het bekijken van de video bespreken we samen met de herstelbemiddelaar de indrukken en bedenkingen van de jongeren.

Ter voorbereiding van de dader - slachtofferconfrontatie schrijven de jongeren de voor- en nadelen van een contactname voor zichzelf en het slachtoffer op het bord.

Na de confrontatie wordt dit opnieuw besproken. De confrontatie is een rollenspel, waarbij een acteur de rol van hun slachtoffer speelt. Iedere jongere gaat het gesprek aan.

De herstelbemiddelaar is aanwezig tijdens de rollenspelen met de acteurs. Hij verwijst naar zijn uitleg over bemiddeling aan de hand van voorbeelden in het rollenspel. De jongeren krijgen ruim de mogelijkheid om vragen te stellen.

De laatste samenkomst is een belangrijk evaluatiemoment. De jongeren krijgen de kans om een zelfevaluatie in de vorm van een brief te maken voor de jeugdrechter. Hiervoor vragen we dat de jongeren eerst hun werkboek helemaal opnieuw doornemen, zodat ze kunnen opfrissen welke oefeningen ze zoal gedaan hebben.

In groep bespreken we wat de jongeren er van vonden en we vragen de jongeren om hun mening te geven over het leerproject in zijn geheel. Deze schrijven ze ook in hun werkboeken.

‘Leer aan slachtoffers denken, ze vragen er niet om.’

‘Ik wil mijn familie niet meer in de problemen helpen.’

‘Meer vertrouwen gekregen in mezelf.’

'Dat ge eerst moet praten in de plaats van drek te vechten.'
'Dat ik slachtoffers heb gemaakt.'
'Een andere kijk krijgen op de dingen, andere hun mening respecteren.'
'De slachtoffers hebben er veel gevolgen van, wat ik eerst niet wist.'
'Nu weet ik wat zij meemaken.'
'Er zijn meer nadelen dan voordelen als je feiten pleegt.'
'Dat er ook hulp is voor ouders.'
'Dat ik mijn fouten, die ik gedaan heb, inzie dan ben ik voorbereid moest dat nog eens gebeuren.'

Na de laatste samenkomst volgt er een *individuele evaluatie*. In dit half uur maakt de begeleiding samen met de jongere een evaluatie van het leerproject. Deze evaluatie omvat twee delen: enerzijds bekijken we de evolutie van de jongere op het niveau van kennis/inzicht, inleving en verantwoordelijkheid. Hier wordt ook gebruik gemaakt van de inzichtsenquête die de jongeren in het begin en op het einde van het leerproject hebben moeten invullen. Anderzijds evalueren we de houding van de jongeren doorheen het leerproject. Uiteraard is de mening van de jongere van groot belang in deze evaluatie.

Als deze individuele samenkomst achter de rug is, gaan we eerst het *eindverslag* opstellen. Dit eindverslag bestaat uit twee delen. Enerzijds wordt door de begeleiding een objectieve weergave van het verloop van de uitvoering neergeschreven. Anderzijds is er de brief van de jongere aan de jeugdrechter.

Vervolgens plannen we een *afsluitend huisbezoek*. Tijdens dit afsluitend huisbezoek is er een terugkoppeling naar de ouders over de individuele evaluatie; ook wordt het werkboek overhandigd, wordt het eindverslag bekeken en goedgekeurd en is er weer voldoende ruimte voor vragen en opmerkingen.

Tot slot worden de eindverslagen overgemaakt aan de jeugdrechters en de consulenten en wordt het dossier op BAAL afgesloten.

6.4.4. Overleg

Deelname aan de OpenMarktdag in de Gemeenschapsinstelling de Kempen in Mol.
Georganiseerd door GI De Kempen op 12/06/2009 gevolgd door Tom Switten, Bart Verbeeck, Evi Vlemmings en Bert Ilzen.

6.4.5. Team SIB-M BAAL

6.4.5.1. De samenstelling van het team

Sinds februari 2009 is er binnen BAAL ook sprake van een team SIB-M. Dit team bestaat uit alle BAAL medewerkers die betrokken zijn op de praktijk van het leerproject SIB-M. Dit team bestond in 2009 uit de volgende personen :

Bert Ilzen	(Methodische verantwoordelijke)
Bart Verbeeck	
Noortje Martens	(vanaf 30/03/2009 in zwangerschapsverlof)
Tom Switten	
Ann Ooms	(Tijdelijk contract vanaf 02/02/2009)

Evi Vlemmings (Tijdelijk contract vanaf 06/04/2009 tot 30/06/2009)
Céline Callaert (Tijdelijk contract vanaf 01/11/2009)

6.4.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen :

Normaalgezien wordt er tweewekelijks samen gekomen. Het doel van dit teammoment is voornamelijk gericht op de praktijkgerichte zaken die het leerproject SIB-M binnen BAAL aanbelangen. Bij aanvang van 2009 was het nog zoeken naar de juiste verhoudingen ten aanzien van de andere vaste overlegmomenten rond LP SIB-M (SIB-M Vlaanderen en Praktijktteam SIB-M Mol).

De teamvergaderingen kennen een gestructureerd verloop met een aantal vaste agendapunten :

- dossierbespreking.
- verdeling nieuwe dossiers.
- planning en organisatie van de leerprojecten SIB-M.
- inwerking nieuwe collega's.
- formuleren voor vragen aan het Samenwerkingsverband HCA a.d.h.v. knelpunten uit de praktijk.
- voorbereiding thematische bespreking voor team SIB-M Vlaanderen
- terugkoppeling van het coördinatoren overleg.

Daarnaast zijn er in 2009 ook nog andere thematische besprekingen geweest :

- gastsprekers : naar aanleiding van het groeiende aantal dossiers zijn we op zoek gegaan naar extra acteurs en advocaten.
- bespreking i.f.v. van het recentste rapport SIB-M voor de overheid
- procedure bij jongeren die ook huisarrest hebben.
- afstemmen van verslaggeving met de andere afhandelingsvormen binnen BAAL.
- afstemming met team Gemeenschapsdienst in de combinatiedossiers.
- organisatieontwikkeling SIB-M binnen het geheel van BAAL.

6.4.6. Team SIB-M Vlaanderen

Tijdens de experimentele periode van het leerproject SIB-M groeide de overtuiging dat er blijvend overleg nodig is tussen alle betrokken partijen voor een verdere ondersteuning van de uitvoerende diensten. Daarom werd in 2004 het team SIB-M Vlaanderen in het leven geroepen. Dit team evolueerde in 2006 naar enerzijds een praktijkteam dat op geregelde basis blijft samenkomen en anderzijds een coördinatorenoverleg. Vanzelfsprekend is er op structurele wijze afstemming tussen beiden.

In 2009 bestonden zowel het praktijkteam als het coördinatorenoverleg uit de volgende diensten : BAAL, SIB, BIC, CAFT en GAMBAS (nu vzw ALBA).

Op 09/02/2009 werd er een SIB-M dag georganiseerd in Antwerpen voor zowel de praktijkwerkers als de coördinatoren. In de aanloop van het uitschrijven van het afrondend rapport en de stopzetting van de middelen voor SIB meerderjarigen kozen we voor een organisatiestructuur die deze veranderingen konden dragen.

In mei 2009 is het rapport SIB-M er gekomen op vraag van het agentschap Jongerenwelzijn. Naast gegevens over de praktijk werd er getracht om een antwoord te geven op de vraag tot meer uitwerking van de organisatiestructuur van SIB-M i.f.v. uitbreiding met nieuwe diensten. Dit kadert in de beleidskeuze naar meer standaardisering binnen het aanbod van de leerprojecten.

De vraag van de overheid naar eventuele uitbreiding van SIB-M naar de andere arrondissementen in de rest van Vlaanderen riep heel wat vragen en bedenkingen op. Er werden zich ondermeer vragen op rond de structurele inbedding, de kwaliteitsbewaking, de implementatiefunctie en de wetenschappelijke onderbouwing van SIB-M.

Wat betreft de organisatie van het huidige team SIB-M werd afgesproken dat zowel het praktijkteam als het coördinatorenoverleg per jaar zouden voorgezeten worden door dezelfde dienst om zo een meer werkbaar brugfunctie te creëren tussen beide overlegorganen. Voor 2009 werd het voorzitterschap opgenomen door BAAL in de persoon van Ilse Jaspers voor het coördinatorenoverleg en Bert Ilsen voor het praktijkteam. Het praktijkteam bleef als voornaamste doelstelling behouden dat SIB-M in Vlaanderen overal op eenzelfde manier wordt aangeboden met éénzelfde procedure en hetzelfde programma. Naast een aanspreekfunctie voor SIB-M is het coördinatorenoverleg verantwoordelijk voor de bewaking van het concept SIB-M en andere niet louter praktijkgebonden items.

Op het praktijkteam van 10/12/2009 kreeg ook de bijdrage van SIB een nieuwe invulling. SIB zal op de teams aanwezig blijven en de rest van het team blijven bijstaan met hun ervaring en expertise maar meer concreet zal SIB vanaf 2010 structureel het intervisiemoment van het praktijkteam SIB-M Vlaanderen in goede banen leiden.

In de tweede helft van 2009 is er in het praktijkteam ook uitgebreid gewerkt rond het uitwerken van een evaluatiemodel dat begeleidende duo's in de mogelijkheid moet stellen om na elke leerproject op een gestructureerde wijze het leerproject te evalueren. Er werd gekozen voor een evaluatiemodel op basis van het PPP-model (Produkt – Proces – Procedure).

In de loop van 2009 kon het team, met enige trots, de DVD 'Een slachtoffer vertelt...' voorstellen. Deze DVD werd volledig gemaakt door leden van SIB-M Vlaanderen en heeft de bedoeling om het verouderde beeldmateriaal te vervangen. Deze DVD vertrekt vanuit een slachtoffergetuigenis en een reconstructie van de feiten en illustreert zo de verschillende gevolgen en maatregelen voor slachtoffers, het verwerkingsproces, herstelbemiddeling en de mening van een slachtoffer over straffen en maatregelen.

In januari 2009 kwam er vanuit Unicef, in de persoon van Ingrid Van Welzenis, de vraag naar de medewerking van team SIB-M bij een herstelgericht project in Georgië. Via Unicef zou een Georgische NGO een programma (Restorative Gesture Program) ontwikkelen op basis van het leerproject SIB-M. Via e-mail en via postpakketten is het programma van SIB-M in Georgië beland. Aanvankelijk was het programma bedoeld voor 'children in detention' maar uiteindelijk zou er in november '09 een try-out zijn van een vijftal sessies zijn voor 'childprobatations'.

Door de samenstelling van team SIB-M Vlaanderen is er een forum voor uitwisseling op vier niveaus :

- tussen alle diensten die het leerproject SIB-M geven,
- tussen de SIB projecten voor meerderjarigen en minderjarigen,
- tussen alle leerprojecten voor minderjarige delictplegers in Vlaanderen,

- tussen alle herstelgerichte afhandelingsvormen voor minderjarigen.

Daarenboven staat SIB in voor de expertise wat betreft de slachtofferkant en voeden de andere diensten dit team vanuit de praktijk van SIB-M en hun expertise in het werken met minderjarige daders en herstelgerichte afhandeling.

6.4.5.1 De samenstelling van het praktijkteam

SIB in de persoon van Leen Muylkens,

BIC in de persoon van Kim Geelen en Marjan de Cuyper,

CAFT in de persoon van Eve Renders en Caroline Van Peer.

BAAL in de persoon van Bart Verbeeck en Bert Ilsen, Tom Switten, Noortje Martens, Ann Ooms, Céline Callaert (sinds november 09).

GAMBAS in de persoon van Mary Konings en Rik Michiels.

6.4.5.2. De samenstelling van het coördinatorenoverleg

SIB in de persoon van Els Wille werd in de loop van 2009 vervangen door Christina Clark en Myriam Bonte

BIC in de persoon van Katja Verschooten,

CAFT in de persoon van Pola Franken,

BAAL in de persoon van Ilse Jaspers,

GAMBAS in de persoon van Hans De Poortere.

6.4.5.3. De inhoud van de vergaderingen van het praktijkteam

Vaste agendapunten:

- opvolging verslagen,
- intervisie,
- uitwisseling praktijk en stand van zaken,
- terugkoppeling overlegmomenten,
- terugkoppeling coördinatoren- overleg.
- voorbereidingen en organisatie SIB-M Mol,
- de SIB-M DVD,
- varia.

De volgende themabesprekingen :

- visiebespreking rond jongeren die opnieuw worden aangemeld,
- bespreking en opmaak van een evaluatie-instrument voor begeleidersduo's a.d.h.v. het Proces – Produkt – Procedure model (PPP – model),
- rapport SIB-M voor de overheid,
- inhaal oefeningen en inhaalsessies,
- overlopen en herbekijken van alle methodieken,
- overlopen en herbekijken van alle stappen in de procedure,
- overlopen en herbekijken van het 'werkboekje',
- bepalen van omschrijving en doelstelling van de methodieken met gastsprekers,

6.4.5.4. De inhoud van de vergaderingen van het coördinatorenoverleg

- communicatie met Agentschap Jongerenwelzijn,
- opstellen van het rapport SIB-M voor Agentschap Jongerenwelzijn,
- organisatiestructuur SIB-M Vlaanderen,
- omkadering SIB-M in GI De Kempen
- stand van zaken van de praktijk in de verschillende arrondissementen,
- afstemming interne organisatie praktijkteam en coördinatorenoverleg,
- opvolging en specifieke vragen van het praktijkteam,

6.4.7. SIB-M in de gemeenschapsinstelling “De Kempen” in Mol

In de loop van 2006 werd SIB-M bevraagd vanuit de gemeenschapsinstelling De Kempen (De Markt en De Hutten) naar de mogelijkheden voor een leerproject SIB-M in de gemeenschapsinstelling. Eind 2006 was er een eerste overleg in Mol tussen de verantwoordelijken van SIB-M en de gemeenschapsinstelling. Tijdens dit overleg werd besloten te bekijken hoe het concept van het leerproject SIB-M kan worden gebruikt binnen de setting van de gemeenschapsinstelling. Vanuit het team SIB-M is er dan een werknota met de titel ‘Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen in de gemeenschapsinstelling De Kempen’ gemaakt. Daarin werden naast een korte schets van het leerproject SIB-M ook de mogelijkheden, de randvoorwaarden en enkele vragen vanuit het team neergeschreven. Deze nota werd 31 januari 2007 besproken in een overleg met alle betrokken partijen.

Tijdens dit overleg vonden alle betrokken partijen elkaar in de vooropgestelde randvoorwaarden en werden de noodzakelijke wederzijdse vragen beantwoord.

Om SIB-M effectief te organiseren werden er twee overlegorganen geïnstalleerd. Een praktijkgroep en een denkgroep. In de praktijkgroep zitten het praktijkteam SIB-M aangevuld met mensen van De Hutten en De Markt (vertegenwoordigers van beide sociale diensten + een betrokken opvoeder) die het experiment mee organiseren vanuit de gemeenschapsinstelling. De denkgroep werd initieel als overkoepelend overlegorgaan geïnstalleerd en bestaat uit een aantal coördinatoren van de organisaties.

Ook in 2009 zijn beide groepen een aantal keren samengekomen.

De praktijkgroep had bij aanvang in 2007 als doel om het bestaande programma van het leerproject SIB-M om te zetten naar een aanbod op maat voor de setting van de gemeenschapsinstelling. In 2009 kwam de praktijkgroep tweemaal samen. Tijdens de eerste samenkomst op 01/02/2009 werd de praktijk van 2008 onder de loep genomen en geëvalueerd aan de hand van de vooropgestelde procedure. Op deze samenkomst werden ook de 2 leerprojecten van april en mei 2009 gepland. De tweede keer op 17/06/2009 werden de leerprojecten van april en mei 2009 geëvalueerd op een zelfde manier en werden de leerprojecten voor oktober en november 2009 gepland. Een belangrijk terugkomend thema was de betrokkenheid van de ouders bij het leerproject SIB-M in de gemeenschapsinstelling.

De *denkgroep* kenmerkt zich voornamelijk in het aansturen van het herstelgericht denkproces in de gemeenschapsinstelling. Er is gewerkt rond een visietekst ‘herstelgericht werken binnen de gemeenschapsinstelling’. Hierbij was er zeker aandacht voor het vrijwillig karakter van het leerproject in de gemeenschapsinstelling. Ook de manier waarop dit experiment geëvalueerd moet worden kwam hier aan bod. De denkgroep kwam samen op 01/07/2009.

Deze praktijk en de samenwerking zal opnieuw grondig geëvalueerd worden en er zal dan ook bekeken worden welke richting de samenwerking tussen SIB-M en gemeenschapsinstelling De Kempen uitgaat in 2010. Dit wordt ongetwijfeld vervolgd in het jaarverslag van 2010.

Op 12/06/2009 hield Campus De Markt een Openmarktdag. De bedoeling van deze dag was om de instelling aan een breed publiek van relevante professionelen voor te stellen. In één van de workshops werd ook het leerproject SIB-M in GI De Kempen voorgesteld door Steven Lambrechts (opvoeder van De Markt en voorzitter van het praktijkteam), Kim Geelen (BIC) en Bert Ilsen (BAAL).

In 2009 vonden er 4 leerprojecten plaats in de gemeenschapsinstelling. De 4 leerprojecten gingen door in afdeling De Hutten.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Begeleiders	Afronding
1. 01/04/2009 – 29/04/2009	De Hutten	6 (6x Hutten)	CAFT + BIC	6 jongeren positief afgerond
2. 06/05/2009 – 05/06/2009	De Hutten	6 (4x Hutten, 2x Markt)	BAAL + BAAL	4 jongeren positief afgerond 2 jongeren gestopt
3. 30/09/2009 – 03/11/2009	De Hutten	6 (6x Hutten)	BAAL + CAFT	6 jongeren positief afgerond
4. 04/11/2009 – 02/12/2009	De Hutten	6 (4x Hutten, 2x Markt)	BAAL + BIC	5 jongeren positief afgerond 1 jongere gestopt

De stopzettingen zijn als volgt te verklaren :

1 jongere is gestopt omwille van het feit dat hij terug naar huis kon.

2 jongeren zijn gestopt omwille van ontvluchting in de periode dat het leerproject liep.

In totaal zijn er in GI De Kempen sinds de start in 2007 7 leerprojecten SIB-M doorgegaan. Eén in 2007, 2 in 2008 en dus 4 in 2009. In totaal hebben 40 jongeren het leerproject gevolgd in de instelling waarvan 24 in 2009.

6.4.8. De praktijk van Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2009 bij BAAL werden aangemeld of waarin werd gewerkt in 2009 en waarin het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen opgelegd werd. De dossiers situeren zich op niveau van de jeugdrechtbank. In deze dossiers kunnen de jeugdrechters van Hasselt en Tongeren de minderjarigen de volgende maatregelen opleggen:

- “Onder toezicht plaatsen van de sociale dienst bij de jeugdrechtbank met als voorwaarde : deel te nemen aan een vorming, opleiding, concreet 20 uren SIB-M (bij de voorlopige en definitieve fase)”
- SIB-M autonoom opleggen zonder toezicht van de sociale dienst

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het schriftelijk ontvangen van de begeleidingsopdracht op de dienst BAAL. Dit kan zijn aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. OVERZICHT DEELNAME AAN DE LEERPROJECTEN IN 2009

Deze tabel gaat enkel over de dossiers waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject SIB-M is doorgegaan in 2009.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
07/01/09 – 29/01/09	Hasselt	6	H: 4 T: 2	Positief: 5 Negatief: 1
04/02/09 – 25/02/09	Hasselt	6	H: 6	Positief: 4 Negatief: 2
18/02/09 – 04/03/09	Hasselt	3	H: 3	Positief: 3
03/03/09 – 24/03/09	Genk	6	H: 1 T: 5	Positief: 3 Negatief: 3
04/03/09 – 25/03/09	Hasselt	5	H: 5	Positief : 5
07/04/09 – 22/04/09	Hasselt	6	H : 3 T : 2 B : 1	Positief : 5 Negatief : 1
04/05/09 – 27/05/09	Genk	5	T: 5	Positief : 5
03/06/09 – 22/06/09	Genk	5	T : 5	Positief : 5
07/07/09 - 29/07/09	Hasselt	4	T: 1 H : 3	Positief : 4
07/08/09 – 28/08/09	Hasselt	4	T : 3 H : 1	Positief : 3 Negatief : 1
01/09/09 – 22/09/09	Hasselt	6	T : 3 H : 3	Positief : 5 Negatief : 1
08/09/09 – 23/09/09	Genk	6	T : 6	Positief : 5 Negatief : 1
05/10/09 – 26/10/09	Genk	6	T : 6	Positief : 6
02/11/09 – 24/11/09	Hasselt	4	H : 4	Positief : 4

04/11/09 – 02/12/09	Genk	5	T : 5	Positief : 5
30/11/09 – 16/12/09	Hasselt	5	H : 5	Positief : 4 Negatief : 1

De grote meerderheid van de jongeren heeft het leerproject SIB-M positief afgerond. Dit wil zeggen dat ze de volledige 20 uren cursus hebben gevolgd en de afspraken hebben gerespecteerd en dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende jeugdrechter. Dit zegt echter niets over het individueel proces dat de jongere heeft doorgemaakt.

11 dossiers werden negatief afgerond. Deze jongeren hielden zich niet aan de gemaakte afspraken. De jongens kwamen meermaals te laat of kwamen niet meer opdagen. Daardoor werd de deelname aan het leerproject SIB-M dan ook stopgezet. De gemaakte afspraken staan duidelijk weergegeven in een reglement dat door de jongeren, de ouders en de begeleiding van het leerproject SIB-M wordt ondertekend tijdens het kennismakingsgesprek. Er werd voor deze 11 jongeren een stopzettingsverslag overgemaakt aan de verwijzende instanties.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode: van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

	Afgesloten	Lopend	Stopgezet	Totaal
Aangemeld voor 01/01/2009	31	1	13	45
Aangemeld tussen 01/01/2009 en 31/12/2009	49	47	7	103
Totaal	80	48	20	148

Op 01/01/2009 waren er nog 45 dossiers waarvan nog geen eindverslag was overgemaakt aan de verwijzende instanties. Van deze 45 dossiers werden er in de loop van 2009 31 positief afgesloten. 8 dossiers werden stopgezet en 5 dossiers zijn nooit opgestart. Er is nog 1 dossier lopende van 2008. In dit dossier wordt op een nieuwe beslissing of een heroriëntering gewacht door de jeugdrechter.

Van de 103 in 2009 aangemelde dossiers werden 49 dossiers volledig opgestart en afgesloten. 7 dossiers werden stopgezet. Hiervan zijn er 2 dossiers die nooit zijn opgestart. 47 dossiers zijn nog lopende. In totaal werden er in 2009 dus 80 eindverslagen en 20 stopzettingsverslagen overgemaakt aan de verwijzende instanties. 48 dossiers zijn nog lopende.

Meer uitleg over de nooit opgestarte dossiers is terug te vinden bij de bespreking van de tabellen met de periodes (tabel 9a. tot 9f).

Eén stopzetting uit deze tabel is een dossier dat door de dienst CAFT in Turnhout is uitgevoerd en deze stopzetting is dan ook niet terug te vinden in tabel 1. Verder is er nog een stopzetting uit deze tabel niet terug te vinden in tabel 1. Dit gaat over een dossier waarin de jongere wel het reglement ondertekende maar dan aangaf dat hij weigerde het leerproject uit te voeren.

In vergelijking met vorig jaar is er opnieuw een serieuze stijging van het aantal aangemelde dossiers. Vorig jaar waren er 71 aangemelde dossiers.

Tabellen 3 t.e.m. 8 handelen over de 103 dossiers die zijn aangemeld in 2009.

Arrondissement	Aantal	%	Vonnis of beschikking
Hasselt	33	32,04%	16 vonnissen en 17 beschikkingen
Tongeren	69	66,99%	32 vonnissen en 37 beschikkingen
Brussel	1	0,97%	1 vonnis
Totaal	103	100%	49 vonnissen en 54 beschikkingen

Ten opzichte van vorig jaar zijn we een verdere stijging in het aandeel van de dossiers van jeugdrechtbank Tongeren. In vergelijking met vorig jaar zijn er in verhouding minder vonnissen dan beschikkingen.

TABEL 4. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

Combinatie	Aantal	%
Enkel LP SIB-M	22	21,36%
Combinatie GD	69	66,99%
Combinatie GD + Hergo	3	2,91%
Combinatie GD + HB	2	1,94%
Combinatie GD + LP DVA	5	4,85%
Combinatie GD + LP SRIB	1	0,97%
Combinatie GD + LP SRIB + LP DVA	1	0,97%
Totaal	103	100%

De 69 dossiers die in combinatie met gemeenschapsdienst zijn aangemeld, vormen net als vorige jaren de meerderheid van de aangemelde dossiers.

Als deze tabel wordt vergeleken met de tabellen bij de andere afhandelingsvormen blijkt dat de cijfers niet altijd overeenkomen. Meer uitleg hierover is terug te vinden bij het hoofdstuk 6.8. over de combinatiedossiers.

TABEL 5. LEEFTIJD DADERS

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding, omdat de datum van feiten niet steeds bekend is.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
12	1	0,97%
13	4	3,88%
14	11	10,68%
15	20	19,42%
16	28	27,18%

17	38	36,89%
18	1	0,97%
Totaal	103	100%

Dit jaar zijn er vier jongeren van 13 jaar en één jongere van 12 op het moment van aanmelding, terwijl de minimumleeftijd voor het leerproject SIB-M 14 jaar is. Ook is één 18-jarige aangemeld. Deze jongere heeft de feiten vanzelfsprekend gepleegd voor het bereiken van de meerderjarigheid.

In vergelijking met vorig jaar is de gemiddelde leeftijd gelijk gebleven met 15,8.

TABEL 6. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Etnische afkomst	Aantal	%
Belgisch	39	37,86%
Marokkaans	11	10,68%
Turks	27	26,21%
Ex-Joegoslavisch	2	1,94%
Italiaans	6	5,83%
Spaans	2	1,94%
Grieks	1	0,97%
Algerijns	2	1,94%
Armeens	1	0,97%
Congolees	1	0,97%
Saoudië-Arabisch	2	1,94%
Niet bevraagd	9	8,74%
Totaal	103	100%

Het registratiesysteem, dat door alle Vlaamse diensten is gecreëerd, opteert ervoor om te registreren op etnische afkomst zoals de jongeren die zelf zien en niet op nationaliteit. In de categorie 'niet bevraagd' zitten jongeren van wie de etnische afkomst nog niet bevraagd is omdat er nog geen kennismakingsgesprek is doorgegaan.

TABEL 7. GESLACHT DADERS

Geslacht	Aantal	%
Mannelijk	93	90,29%
Vrouwelijk	10	9,71%
Totaal	103	100%

Sinds de start van het leerproject SIB-M begin 2000 werden er in nu totaal 19 meisjes doorverwezen, waarvan 10 in 2009.

TABEL 8. AARD VAN DE FEITEN

Aard van de feiten	Maatregel SIB-M	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Ontvoering	20 u (+ 30u GD)	H	1
Afpersing	20 u (+ 30u GD) 20 u (+ 30u GD) 20 u 20 u (+30 u GD)	T T H T	4
Afpersing met geweld	20 u	H	1
Afpersing met bedreigingen	20 u (+ 25 u GD)	H	1
Poging tot afpersing met geweld (x2)	20 u (+30 u GD)	H	1
Poging tot afpersing met geweld (x2) + opzettelijke slagen en verwondingen	20 u (+30 u GD)	H	1
Poging tot afpersing met geweld (x2) + opzettelijke slagen en verwondingen (x2)	20 u (+30 u GD)	H	1
Aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige tussen de 10 en 14 jaar.	20 u (+40 u GD + LP SRIB)	T	1
Bedreigingen	20 u 20 u	T H	2
Bedreigingen + smaad	20 u (+20 u GD)	H	1
Bedreigingen + Beschadigingen + verboden wapens	20 u	H	1
Onopzettelijke slagen en verwondingen	20 u (+ 30 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	20 u 20 u 20 u 20 u (+15 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD + Hergo) 20 u (+40 u GD) 20 u 20 u 20 u (+30 u GD + Hergo) 20 u (+40 u GD) 20 u (+15 u GD) 20 u 20 u 20 u (+50 u GD) 20 u (+30 u GD)	H T T H T T H T H H T H H H H T T	17
Opzettelijke slagen en verwondingen (2x)	20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+15 u GD)	T T T T	4
Opzettelijke slagen en verwondingen + bedreigingen	20 u (+30 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + beschadigingen	20 u (+40 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + beschadigingen + smaad & weerspanningheid	20 u (+40 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen (x3) + beschadigingen (x2)	20 u (+60 u GD)	T	1

Opzettelijke slagen en verwondingen + poging tot diefstal met geweld	20 u 20 u (+50 u GD)	H H	2
Opzettelijke slagen en verwondingen (x3) + diefstal + beschadigingen (x2)	20 u (+30 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal	20 u 20 u (+40 u GD) 20 u (+30 u GD)	T H H	3
Opzettelijke slagen en verwondingen (2 x) + bedreigingen	20 u	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal + smaad	20 u (+30 u GD)	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen (2x) + smaad + drugsbezit	20 u (+50 u GD + LP DVA)	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + afpersing	20 u (+30 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + afpersing + bedreiging	20 u (+30 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen (2x) + diefstal met geweld	20 u	B	1
Opzettelijke slagen en verwondingen (2x) + diefstal met braak	20 u (+60 u GD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal (x2) + drugsgebruik	20 u (+30 u GD + LP DVA)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + drugsbezit + verkrachting van een minderjarige tussen 10 en 14 jaren.	20 u (+40 u GD + LP DVA + LP SRIB)	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + rijden zonder rijbewijs en verzekering	20 u (+30 u GD)	T	1
Gewapende overval	20 u (+30 u GD + Hergo)	T	1
Diefstal	20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+40 u GD) 20 u (+20 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD)	T T T T H T T	7
Poging tot diefstal met braak	20 u	H	1
Poging tot diefstal met braak + bedreigingen	20 u (+20 u GD)	H	1
Poging tot diefstal met braak + brandstichting + drugsbezit	20 u (+30 u GD + LP DVA) 20 u (+30 u GD + LP DVA)	T T	2
Diefstal met braak	20 u (+40 u GD) 20 u (+40 u GD) 20 u (+30 u GD)	T T T	3
Diefstal met geweld	20 u 20 u (+30u GD) 20 u 20 u (+30 u GD) 20 u	H T T T T	5
Diefstal met geweld + druggebruik	20 u (+30 u GD + + LP DVA)	T	1
Diefstal (x2)	20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD)	T T	2
Diefstal met braak (x2)	20 u (+30 u GD)	T	1

Diefstal met braak + poging tot diefstal met braak	20 u (+30 u GD + HB)	T	1
Diefstal met braak (x2) + diefstal + rijden met bromfiets onder 18 jaar zonder verzekering	20 u (+40 u GD)	T	1
Diefstal met braak + graffiti	20 u (+40 u GD) 20 u (+40 u GD)	T T	2
Diefstallen	20 u (+40 u GD) 20 u (+30 u GD)	T T	2
Diefstal + diefstal moto	20 u (+30 u GD)	T	1
Diefstal met braak + brandstichting	20 u (+40 u GD)	T	1
Diefstal met geweld (x2) + diefstal (2x) + autodiefstal + beschadigingen + afpersing	20 u (+45 u GD)	H	1
Diefstal met braak (x4) + Poging tot diefstal met braak (8x)	20 u (+40 u GD)	T	1
Diefstal met braak (x4) + diefstal + drugsbezit + handel	20 u (+40 u GD)	T	1
Brandstichting + beschadigingen	20 u	T	1
Poging tot brandstichting + beschadigingen	20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD)	T T	2
Beschadigingen	20 u (+40 u GD) 20 u (+20 u GD) 20 u (+20 u GD) 20 u (+30 u GD) 20 u (+30 u GD)	T T T T T	5
Beschadigingen + rijden met bromfiets onder 18 jaar + negeren van bevelen	20 u (+40 u GD)	T	1
Inbreuk tegen wapenwetgeving	20 u	H	1
Afsteken vuurwerk + gooien met dennenappels op voertuig van de lijn	20 u	T	1
Beschimpen erediens + heling	20 u (+30 u GD)	H	1
Totaal	2060 uren	B : 1 H :33 T :69	103

In deze tabel kan men ook de combinatiedossiers onderscheiden.

TABEL 9. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over dossiers die zijn afgesloten in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

Meer concreet gaat het in de onderstaande tabellen over 44 dossiers die voor 2009 werden opgestart en afgesloten zijn in 2009 en over 56 dossiers die werden aangemeld en afgesloten in 2009. Als het hier gaat over afgesloten dossiers dan gaat het over zowel de stopgezette als de positief afgesloten dossiers. Samen gaat het dan juist over 100 dossiers.

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	100	%
0 tot 1 maand	89	89%
1 tot 2 maanden	5	5%
2 tot 3 maanden	1	1%
3 tot 4 maanden	1	1%
4 tot 5 maanden	1	1%
6 tot 7 maanden	2	2%
18 tot 19 maanden	1	1%

- Gemiddelde: 22 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 555 dagen

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	100	%
Één van de 2 data niet ingevuld	2	2%
0 tot 1 maand	19	19%
1 tot 2 maanden	38	38%
2 tot 3 maanden	27	27%
3 tot 4 maanden	7	7%
4 tot 5 maanden	6	6%
5 tot 6 maanden	1	1%

- Gemiddelde: 59 dagen
- Minimum: 14 dagen
- Maximum: 161 dagen

De twee dossiers waarbij de datum van het kennismakingsgesprek niet is ingevuld zijn dossiers waarin voor het kennismakingsgesprek al bleek dat de uitvoering van het leerproject onmogelijk zou zijn. In één dossier omwille van het feit dat de jongere niet kan lezen en schrijven en daarom onmogelijk het leerproject kan voltooien en in het andere dossier omwille van het feit dat de jongere franstalig was en daarenboven door een ongeluk ook niet in staat was zich naar het leerproject te begeven.

Omwille van de stijging van het aantal dossiers is het ook zo dat de gemiddelde duur gestegen is met een 14-tal dagen.

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	100	100%
Één van de 2 data niet ingevuld	7	7%
0 tot 1 maand	34	34%
1 tot 2 maanden	22	22%
2 tot 3 maanden	20	20%
3 tot 4 maanden	11	11%
4 tot 5 maanden	4	4%
7 tot 8 maanden	1	1%
27 tot 28 maanden	1	1%

- Gemiddelde: 63 dagen
- Minimum: 4dagen
- Maximum: 833 dagen

De 7 dossiers waarbij één of twee data niet zijn ingevuld zijn ten eerste de 2 dossiers die bij bovenstaande tabel zijn besproken. Bij de 5 andere dossiers zijn er wel kennismakingsgesprekken geweest maar is er nooit gestart met de uitvoering. In twee gevallen omdat de werksituatie van de jongere dit onmogelijk maakte. In twee gevallen omwille van een psychiatrische problematiek van de jongere en in één geval omdat de maatregel van de jongere werd ingetrokken door de jeugdrechter omdat de jongere ondertussen meerderjarig was.

Het dossier waarvan de periode tussen het kennismakingsgesprek en de effectieve start 833 dagen bedraagt, is een dossier waarin de jongere na het kennismakingsgesprek een tijdje vermist is geweest en daarna voor andere bijkomende feiten gedurende een hele periode in de gemeenschapsinstelling in Mol is geplaatst.

Tabel 9.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	100	%
Één van de 2 data niet ingevuld	7	7%
0 tot 1 maand	85	85%
1 tot 2 maanden	8	8%

- Gemiddelde: 23 dagen
- Minimum: 0 dagen
- Maximum: 57 dagen

Tabel 9.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	100	100%
Één van de 2 data niet ingevuld	7	7%
0 tot 1 maand	89	89%
1 tot 2 maanden	2	2%
2 tot 3 maanden	2	2%

- Gemiddelde: 11 dagen
- Minimum: 3 dagen
- Maximum: 83 dagen

Tabel 9.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	100	100%
2 tot 3 maanden	7	7%
3 tot 4 maanden	20	20%
4 tot 5 maanden	23	23%
5 tot 6 maanden	26	26%
6 tot 7 maanden	15	15%
7 tot 8 maanden	2	2%
8 tot 9 maanden	1	1%
9 tot 10 maanden	1	1%
10 tot 11 maanden	1	1%
14 tot 15 maanden	1	1%
17 tot 18 maanden	1	1%
19 tot 20 maanden	1	1%
28 tot 29 maanden	1	1%

- Gemiddelde: 169 dagen
- Minimum: 69 dagen
- Maximum: 881 dagen

Het gemiddelde is met iets meer dan een maand gestegen ten aanzien van vorig jaar. Dit is te verklaren door enerzijds de toename van het aantal dossiers en anderzijds de uitschieter van 881 dagen die het gemiddelde vertekent. Deze uitschieter is het dossier waarvan ook sprake in tabel 9.c.

6.5. Leerproject “Seksualiteit en Relaties in Balans” (SRIB)

6.5.1. Omschrijving en doelstelling

“Seksualiteit en Relaties in Balans” is een leerproject dat zich richt op minderjarige daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het leerproject is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de jeugdrechtbank.

Het leerproject SRIB streeft volgende doelstellingen na:

- kennis en inzicht bij de jongere zelf bevorderen, hem/haar de gevolgen van zijn/haar seksueel grensoverschrijdend gedrag bijbrengen, met als doel het stopzetten van het seksueel grensoverschrijdend gedrag,
- het bevorderen van zelfcontrole en het aanleren van vaardigheden om met risicovolle situaties om te gaan,
- het versterken van het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer;
- het bevorderen van de verantwoordelijkheidszin van de jongere ten aanzien van het slachtoffer.

Het leerproject SRIB is een samenwerkingsverband tussen BAAL en CAW 't Verschil. Er is gekozen voor deze werking omwille van de jarenlange expertise die het HSD-team van CAW 't Verschil heeft opgebouwd in het werken met daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Werkwijze

Het leerproject is een individueel leertraject van 20 uren. Binnen dit individueel traject worden er vier sessies in groep (in totaal 10 uren) aangeboden.

Tijdens de individuele sessies wordt er gewerkt rond het persoonlijke verhaal van de jongere. De vertrekbasis voor het leerproject is de context waarbinnen de jongere zich bevindt. Vanuit het levensverhaal van de jongere wordt de link gelegd naar de gepleegde feiten. Als laatste onderdeel wordt de aandacht gevestigd op het vergroten van het empathisch vermogen van de jongere en het aanleren van adequate problem-solving technieken. Ook het herstel naar slachtoffer en maatschappij krijgt een plaats binnen de individuele sessies.

Er wordt bewust gekozen om het persoonlijke verhaal van de jongere individueel te begeleiden omwille van de gevoeligheid van het thema en het respectvol benaderen van het slachtoffer.

Voor de thema's sociale vaardigheden, seksuele voorlichting, aangaan van relaties en de justitiële context wordt gewerkt in een groep van 4 tot 6 jongeren.

Voor deze thema's lijkt het ons aangewezen om de groep als middel te gebruiken in het bijbrengen van de kennis op deze domeinen. Via groepsdynamica en groepsdiscussies wordt er op een ervaringsgerichte manier gewerkt rond deze thema's.

6.5.2. Profiel

Het profiel bestaat uit een aantal elementen.

De delicten:

- alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag komen in aanmerking.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent minstens gedeeltelijk de feiten.

De verwijzer:

- opgelegd door de jeugdrechtbank als maatregel,
- bij beschikking of bij vonnis.

6.5.3. Voorstelling aan de hand van een overzicht van de sessies

Kennismakingsgesprek

Het kennismakingsgesprek gebeurt in de vorm van een huisbezoek. Er wordt verwacht dat de jongere en tenminste één van de ouders aanwezig zijn tijdens dit gesprek. Een huisbezoek heeft het voordeel dat de ouders en de jongere vaak meer op hun gemak zijn in hun vertrouwde omgeving. Op die manier verloopt een huisbezoek als kennismaking dan ook erg vlot. Tijdens dit huisbezoek proberen we o.a. te achterhalen hoe de jongere en de ouders de begeleiding zien. Wat zijn de verwachtingen van de jongere? Wat wil hij/zij bereiken?

Binnen dit kennismakingsgesprek is er ook ruimte voor de ouders of gezinscontext van de jongere. Ook zij hebben vaak de behoefte om hun verhaal te doen over het seksueel grensoverschrijdend gedrag van de jongere.

Sessie 1: het gezin (1u)

Tijdens deze eerste sessie proberen we een zicht te krijgen op de gezinscontext van de jongere. We proberen een antwoord te krijgen op o.a. volgende vragen:

Wat is de plaats van de jongere binnen dit gezin? Hoe zijn de relaties binnen dit gezin? Hoe wordt er met grenzen omgegaan in dit gezin?

Voor deze sessie kunnen verschillende methodieken gebruikt worden. Enkele voorbeelden zijn: duplo – popologie, mijn gezin in dieren, genogram,...

Tijdens een sessie rond het gezin plaatste één van de jongere zijn gezin in duplo op de tafel. Hij zette zichzelf samen met papa en zijn broertje aan de ene kant van de tafel. Mama en zijn twee zussen plaatste hij aan de andere kant.

Op deze manier werd al snel duidelijk dat er twee “subgroepjes” binnen dit gezin waren, wat de jongere in kwestie nadien ook bevestigde. Deze methodiek geeft onmiddellijk een zeer goed beeld van een gezin en zet aan tot verder exploreren van de gezinscontext.

Sessie 2: contacten buiten het gezin (1u)

In de tweede sessie van het leerproject gaan we dieper in op de ruimere context van de jongere.

Het is belangrijk om een zicht te krijgen op de contacten van de jongere. Dit is ook een aanvulling op het gezin. Laat het gezin ruimte en vrijheid om buitenshuis dingen te doen? Wordt dit gestimuleerd of net niet? Laat het gezin invloeden van de omgeving binnen of gaat het om een zeer gesloten gezin?

- ✓ Heeft de jongere hobby's?
- ✓ Heeft hij/zij vrienden?
- ✓ Behoort de jongere tot een bepaalde groep? (subcultuur?)
- ✓ Welke plaats neemt de school in voor de jongere? (Waar kan de jongere zijn energie kwijt?)
- ✓ Zijn er steunfiguren aanwezig?

Deze domeinen worden geëxploreerd via een oefening. Een voorbeeld van zo'n oefening is het invullen van een VIP-kaart. De jongere vult een aantal personen in uit zijn omgeving. Vervolgens wordt er nagegaan of de jongere bij deze personen terecht kan, hoe ze elkaar hebben leren kennen, hoe lang ze elkaar kennen,...

Zo vulde één van de jongeren hoofdzakelijk leden van zijn gezin in. Toen we hem vroegen ook ruimer te denken aan steunfiguren, kwam hij slechts tot één klasgenoot. Die kende hij nog maar enkele maanden, maar toch bestempelde hij hem al als zijn beste vriend. Er was binnen deze casus een groot gebrek aan leeftijdsgenoten als steunfiguren voor de jongere.

Sessie 3: mijn levensverhaal (1u)

De jongere wordt gevraagd om thuis een levenslijn te maken waarop hij drie positieve en drie negatieve gebeurtenissen in zijn leven aanduidt. Op deze manier proberen we een globaal overzicht te krijgen van de anamnese van de jongere. Via deze levenslijn maken we de jongere ook vertrouwd met de methodiek van Denken-Voelen-Doen. Deze methodiek heeft als doel de jongere inzicht te geven in zijn gedrag. Elk gesteld gedrag gaat gepaard met gedachten en gevoelens. We proberen de jongere zo te leren zijn gedrag voorspelbaar te maken. Het is belangrijk dat de jongere een zicht krijgt op het onderscheid tussen gedachten, gevoelens en gedrag. Het is belangrijk dat de jongere leert hoe hij/zij zich het best gedraagt in verschillende situaties. Zo hebben we het bijvoorbeeld over teleurstelling uiten. Hij/zij kan teleurgesteld zijn, maar kan het op verschillende manieren uiten. Hij/zij kan agressief worden of erover praten.

Binnen de levenslijn kan er ook aandacht zijn voor het eigen slachtofferverhaal van de jongere. Via deze levenslijn kan er een eerste pendelbeweging gemaakt worden tussen slachtoffer en dader, waar later in het leerproject nog dieper op ingegaan kan worden.

Uiteraard wordt er ook veel aandacht besteed aan het zelfbeeld van de jongere.

Zo is één van de jongeren zelf slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maar in zijn levensverhaal kwam dit niet aan bod. Hij vond het overlijden van zijn opa veel traumatischer.

Dit kan een belangrijk inzicht geven in de jongere.

Sessie 4: sociale vaardigheden (2u in groep)

De sessie sociale vaardigheden is de eerste van de vier groepsessies. Tijdens deze sessie worden er enkele sociale vaardigheden uitgekozen die op een interactieve manier inge oefend worden met de jongere. Er is voor gekozen om deze sessie in groep te geven om gebruik te kunnen maken van de interacties en de dynamiek van de groep. De thema's die aan bod komen, hangen af van de jongeren zelf. In onderling overleg wordt bekeken welke thema's het best aansluiten bij de groep. Er werd gekozen voor volgende sociale vaardigheden:

- Actief luisteren
- Opkomen voor je eigen mening
- Waardering uiten
- Neen zeggen
- Kritiek geven
- Kritiek ontvangen

Er wordt gebruik gemaakt van rollenspelen en van het spel "act-it out". Dit is een bordspel dat veel lijkt op trivial pursuit, maar i.p.v. algemene kennisvragen worden er rollenspelen en vragen omtrent sociale vaardigheden besproken.

De jongeren worden aangespoord om elkaar te ondersteunen en te helpen.

Op het einde van deze sessie vullen alle jongeren een kennislijst in omtrent seksualiteit. Aan de hand van deze lijst kunnen dan de thema's voor de volgende sessie bepaald worden.

Sessie 5: seksuele voorlichting (2u in groep)

We zien dat daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag vaak een erg gebrekkige kennis omtrent seksualiteit hebben. Zo bleek uit de eerste kennistest dat heel wat jongeren dachten dat SOA stond voor "seksuele onrust bij adolescenten". Het doel van deze sessie is de jongeren seksuele voorlichting te geven. De thema's die behandeld worden in deze sessie zijn afhankelijk van de voorkennis van de jongeren. Aan de hand van een vragenlijst worden deze thema's uitgekozen.

In de eerste sessie rond seksuele voorlichting ging het vooral over SOA en voorbehoedsmiddelen. De jongeren kregen de kans om te leren hoe ze een condoom moeten aandoen. Er bleek ook heel wat onwetendheid rond voorbehoedsmiddelen. Een aantal jongeren dachten dat "de pil" ook bescherming bood tegen SOA's.

Sessie 6: relaties, rollenpatronen en de jeugdrechtbank (3u in groep)

In deze sessie wordt aandacht besteed aan de verschillende vormen van relaties die er zijn (bv. vriendschap vs verliefdheid) en hoe jongeren op een goede manier in relatie kunnen treden.

Ook is er binnen deze sessie aandacht voor hetero-, homo- en biseksualiteit. Aan de hand van een fragment uit "Brokeback Mountain" wordt de jongeren gevraagd of er hier ook sprake kan zijn van een relatie en hoe zij dit zien. Tijdens de sessie lieten enkele jongeren merken dat ze het erg moeilijk hadden met de homoseksuele relatie die te zien was in het filmfragment. Andere jongeren pikten hierop in en zo ontstond er een groeps gesprek rond homoseksualiteit. Het tweede deel van de sessie handelt over rollenpatronen. Het doel van dit onderdeel is zicht te krijgen op de opvattingen van de jongeren rond mannelijkheid en vrouwelijkheid. Als zij met bepaalde misvattingen zitten rond mannelijkheid en vrouwelijkheid, zou dit seksueel grensoverschrijdend gedrag in de hand kunnen werken.

In het derde en laatste deel nemen we de jeugdrechtbank onder de loep. Via een bordspel wordt aan de jongere meer uitleg gegeven over de jeugdrechtbank in al haar facetten. Vaak weten jongeren niet dat ze ook als dader rechten hebben. Die worden samen met hen doorgenomen.

Sessie 7: seksueel grensoverschrijdend gedrag (3u in groep)

We bekijken samen met de jongeren wat volgens hen door de wet verboden is op seksueel gebied en waarom dit verboden wordt. Wanneer is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag? Vaak weten de jongeren niet wat de wet zegt over grenzen. Na wat uitleg over grenzen wordt de link gelegd met ja – gevoelens en nee – gevoelens. Er wordt aan de jongere uitgelegd wat deze begrippen betekenen. Een JA – GEVOEL is een gevoel in je lijf, iets dat je prettig, plezierig, lekker vindt. Dus een goed gevoel. (Wat geeft de jongere een ja – gevoel?) Een NEE – GEVOEL is een gevoel in je lijf, dat je niet prettig vindt, maar vervelend, naar, verdrietig. Je wilt dat een dergelijk gevoel ophoudt of gauw overgaat. (Wat geeft de jongere een nee – gevoel?) Het is belangrijk om te vertellen dat dit voor iedereen verschillend is. Waar de jongere misschien een ja – gevoel bij heeft, daar heeft iemand anders een nee – gevoel bij (bv. bij het kussen van je oma).

Er wordt ook gebruik gemaakt van videomateriaal. Het gaat om een aantal straatinterviews over wat mensen denken over seksueel grensoverschrijdend gedrag; ook komt de politie aan het woord, die aangeeft wat wettelijk en wat strafbaar is.

Tijdens deze sessie gaan we ook stilstaan bij de slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. In groep bespreken we mogelijke gevolgen voor slachtoffers. Later gaan we deze bevindingen tijdens een individuele sessie vertalen naar het slachtoffer van de jongere in kwestie.

Sessie 8 – 11: de misbruikketting (4u)

Deze vier sessies vormen de kern van het leerproject. Tijdens deze sessies zullen we immers heel concreet stilstaan bij hun persoonlijke verhaal.

We werken met de misbruikketen. We maken de jongere duidelijk wat het is en welke doelstellingen we daarmee trachten te verwezenlijken.

In de misbruikketen gaan we kijken naar de feiten die de jongere gepleegd heeft. Er wordt diep ingegaan op het delict. We moeten over heel wat kenmerken iets te weten komen (dader/slachtofferkenmerken, situatiekenmerken). Maar wat er aan het delict voorafging en wat er achteraf gebeurde, is ook zeer belangrijk. Het opstellen van een misbruikketen is iets als een puzzel: we proberen de puzzel zo volledig mogelijk te maken, zodat er een optimaal beeld komt van het delictscenario.

Doelstellingen:

- meer inzicht in zichzelf,
- meer greep op eigen gedrag,
- minder kans dat het zich opnieuw voordoet.

Ook trachten we de jongere ervan bewust te maken dat een delict aan het einde ligt van een aantal soms onbewuste, kleine beslissingen die de aanloop tot een delict vormen. Door zich bewust te worden van de keten van beslissingen en door er verantwoordelijkheid voor op te nemen, kan de kans op herhaling sterk worden verkleind.

Sessie 12: inleving in het slachtoffer (1u)

Dit thema is zeer belangrijk voor personen die seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gesteld. Men kan zich afvragen of het misbruik mogelijk was, als je voldoende inlevingsvermogen had gehad. Er wordt aan de jongere duidelijk uitgelegd wat bedoeld wordt met inlevingsvermogen.

- Inlevingsvermogen is de mogelijkheid en de vaardigheid om zich te kunnen inleven in de gevoelswereld van iemand anders.
- Inleving bestaat uit drie elementen, nl. weten, voelen en doen.

Pas als deze drie elementen aanwezig zijn, kan men echt van inleving spreken.

Tijdens de laatste groepssessie hebben we reeds stilgestaan bij mogelijk gevolgen voor slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Vervolgens maken we vanuit die bevindingen de link naar het eigen slachtoffer. Het risico op nadelige en schadelijke gevolgen voor het slachtoffer is veel te groot bij misbruik. Vaak komen deze negatieve gevolgen pas jaren na het misbruik aan het licht.

Aansluitend hierop laten we de jongere concreet de oefening maken voor zijn slachtoffer. Wat zijn de gevolgen voor mijn slachtoffer?

Sessie 13: herstel (1u)

Deze sessie sluit aan bij sessie 12: inleving in het slachtoffer. De jongeren moeten inzien dat het plegen van seksueel misbruik voor slachtoffers op korte en lange termijn ernstige psychische en psychosomatische gevolgen kan hebben.

In deze sessie wordt een directe link gelegd naar het slachtoffer, als laatste stap wordt er samen een brief opgesteld voor het slachtoffer in kwestie.

Tijdens deze sessie staan we ook stil bij mogelijke vormen van herstel naar slachtoffers toe. Hierbij wordt er meer duiding gegeven over herstelbemiddeling.

Sessie 14: afrondingsgesprek en evaluatie (1u)

Tijdens de laatste sessie van het leerproject wordt er een evaluatie gemaakt met de jongere. Het is de bedoeling dat de jongere in kwestie een brief schrijft aan de betrokken jeugdrechter over wat hij geleerd heeft tijdens het leerproject en hoe hij nu terugkijkt op de gepleegde feiten.

6.5.4. Overleg

Deelname themadag “ontwikkeling van de vlaggenmethodiek”

Georganiseerd door Sensoa en het SGGJ-overleg op 05/05/2009 gevolgd door Tom Switten en Joke Vanhoof.

Deelname vormingsdag “werken met groepsdaders” door Jan Hendriks

Georganiseerd door Sensoa en het SGGJ-overleg op 18/05/2009 gevolgd door Tom Switten en Joke Vanhoof.

Deelname bespreking cijfernota gemeenschapsdienst en leerprojecten

Georganiseerd door OSBJ op 02-06-2009 gevolgd door Tom Switten

Deelname vormingsdag “motiverend werken in een verplicht kader”

Georganiseerd door CAW 't Verschil, CAW Sonar en VGGZ Limburg op 29/09/2009 gevolgd door Tom Switten.

Deelname vormingsdag ‘Casino Sensoa’

Georganiseerd door Sensoa op 4/12/2009 gevolgd door Tom Switten en Joke Vanhoof.

6.5.5. Team SRIB BAAL

6.5.5.1. De samenstelling van het team

Sinds maart 2009 is er binnen BAAL ook sprake van een team SRIB. Dit team bestaat uit alle BAAL medewerkers die betrokken zijn op de praktijk van het leerproject SRIB. Dit team bestond in 2009 uit de volgende personen :

Tom Switten   (Methodische verantwoordelijke)
Joke Vanhoof

6.5.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

Normaalgezien wordt er tweewekelijks samen gekomen. Het doel van dit teammoment is voornamelijk gericht op de praktijkgerichte zaken die het leerproject SRIB binnen BAAL aanbelangen.

De teamvergaderingen kennen een gestructureerd verloop met een aantal vaste agendapunten :

- Nieuwe aanmeldingen en verdeling van dossiers
- Terugkoppeling externe overlegmomenten
- Bespreking groepssessies
- Dossierbespreking
- Post en Mails

Daarnaast zijn er in 2009 ook nog andere thematische besprekingen geweest :

- afstemmen van verslaggeving met de andere afhandelingsvormen binnen BAAL.
- Evaluatie en aanpassing draaiboek
- Organisatieontwikkeling SRIB binnen het geheel van BAAL.

6.5.6. HSD – team CAW 't Verschil

Tweewekelijks is er een overlegmoment met de collega's van het HSD – team van CAW 't Verschil.

6.5.6.1 De samenstelling van het team

Stephanie Swinnen (CAW 't Verschil en vanaf 12-09 LDSG)

Gust Hermans (LDSG tot 12-09)

Maike Claesen (CAW 't Verschil)

Kurt Janssen (CAW 't Verschil)

Tom Switten (BAAL)

6.5.6.2. Inhoud van het HSD-team

Tijdens dit overleg worden praktische problemen en dossiers besproken.

6.5.7. SGGJ

Begin 2001 ging het “SGGJ – overleg” (Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag door Jongeren) van start. Alle diensten in Vlaanderen die werken met jongeren die op seksueel vlak over de grens gaan, werden uitgenodigd. Het werd een sector – overschrijdend overleg, waarop zowel het Algemeen Welzijnswerk, de Geestelijke Gezondheidszorg, de Bijzondere Jeugdzorg als de Kinder – en Jeugdpsychiatrie vertegenwoordigd waren. De bedoeling van het overleg was het hulpverleningsaanbod voor jeugdige zedendelinquenten inhoudelijk meer vorm en kwaliteit te geven door het uitwerken van concrete methodieken en het bespreken van internationale hulpverleningsmodellen.

Eind 2004 werden vanuit dit SGGJ – overleg de hindernissen in de hulpverlening aan minderjarige daders van seksueel misbruik geïnventariseerd. Daarnaast werd per provincie nagegaan in welke mate bepaalde sectoren behoefte hebben aan hulpverleningsinitiatieven voor deze doelgroep en/of kennis hebben van zulke projecten.

Het SGGJ – overleg vindt tweemaandelijks plaats waarbij een aantal vaste agendapunten aan bod komen. Daarnaast is er in de namiddag steeds ruimte om specifieke thema's te bespreken betreffende de doelgroep.

Aangezien het SGGJ-overleg sinds 2008 heel wat nieuwe deelnemers heeft, werd er besloten om elke dienst opnieuw voor te stellen en hun werking met de minderjarige zedendelinquent.

6.5.7.1. De samenstelling van SGGJ:

EXIT in de persoon van Els Vandecasteele

ITER in de persoon van Ninke Duquet

BAS in de persoon van Gaëlle d'Hooghe

BIC in de persoon van Katrien Vanreusel

CAW 't Verschil in de persoon van Stephanie Swinnen

BAAL in de persoon van Tom Switten

Elegast in de persoon van Stefanie De Clercq

ADAM in de persoon van Jamal Toualla

CAB in de persoon van Elke Fontaine

CGG Mandel en leie in de persoon van Annelies Storme

CGG Noorderkempem in de persoon van Tinneke Dilliën

OBC De Waai in de persoon van Tom van Nevel

VK Antwerpen in de persoon van Stein de Sterck

Onderstaande diensten nemen niet actief deel aan het overleg, maar krijgen wel het verslag toegestuurd:

Sensoa in de persoon van Erika Frans,

OSBJ in de persoon van Lieve Balcaen,

Uckja in de persoon van Jeroen Dewinter.

6.5.7.2. *De inhoud van de vergaderingen van het SGGJ*

Vaste teampunten :

- ✓ opvolging verslagen,
- ✓ terugkoppeling overlegmomenten,
- ✓ varia,
- ✓ casus – besprekingen.

Vanaf 2009 hebben we er voor gekozen om in de namiddag intervisie te houden op het SGGJ overleg. Themabesprekingen die vroeger in de namiddag plaats vonden worden verschoven naar eventueel een dagvullend programma met gastspreker.

6.5.8. **ESSAY**

ESSAY staat voor European Society working with Sexually Abusive Youth. Deze ESSAY conferentie vindt halfjaarlijks plaats voor iedereen in Europa die werkt met minderjarigen die seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gepleegd. Deze conferentie wordt gefaciliteerd door Ruud Bullens vanuit de Vanderhoevenkliniek te Utrecht.

Deze dag staat steeds in het teken van een ervaringsuitwisseling over de landsgrenzen heen. Elk lid van de conferentie kan en mag zijn bevindingen of onderzoeken betreffende de minderjarige zedendelinquent voorstellen aan de andere leden.

De agenda van elke dag is steeds verschillend en wordt telkens op voorhand aan alle deelnemers bezorgd.

In 2009 is de ESSAY conferentie doorgedaan in Manchester. Het thema handelde over de toepassing van het Good-Lives model van Tony Ward in de praktijk. Omwille van de grote afstand heeft ons team niet deelgenomen aan deze conferentie.

De conferentie van het najaar 2009 werd afgelast omwille van te weinig deelnemers.

6.5.9. De praktijk van SRIB: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2009 bij BAAL werden aangemeld. Het leerproject werd in het leven geroepen in juli en in september startte het eerste leerproject. De dossiers situeren zich op niveau van de jeugdrechtbank.

De jeugdrechter kan volgende maatregelen nemen:

- “Onder toezicht plaatsen van de Sociale dienst bij de jeugdrechtbank met als voorwaarde: deel te nemen aan een vorming, opleiding, concreet 20 uren SRIB (bij de voorlopige en definitieve fase)”,
- het leerproject autonoom opleggen zonder toezicht van de Sociale Dienst.

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het ontvangen van de schriftelijke begeleidingsopdracht op de dienst. Dit kan zijn aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

	Afgesloten	Stopzetting	Lopende	Totaal
Aangemeld voor 01/01/2009	3	0	0	3
Aangemeld tussen 01/01/2009 tem 31/12/2009	3	1	12	16
Totaal	6	1	12	19

In vergelijking met vorig jaar is er een sterke toename van het aantal dossiers. In 2008 werden er 6 dossiers aangemeld in vergelijking met 16 dossiers in 2009.

Er werden in 2009 nog 3 dossiers overgenomen waar de jongere de volledige uren nog niet afgerond had. Deze 3 dossiers zijn ondertussen allemaal afgesloten.

Tabellen 2 t.e.m. 8 handelen over de 16 dossiers die zijn aangemeld in 2009.

TABEL 2. ARRONDISSEMENT DADERS

Arrondissement	Aantal	%	Vonnis of beschikking
Hasselt	5	31,2	2 beschikkingen en 3 vonnissen
Tongeren	10	62,5	8 beschikkingen en 2 vonnissen
Antwerpen	1	6,25	1 beschikking
Totaal	16	100	11 beschikkingen en 5 vonnissen

Vorig jaar was er geen enkele aanmeldingen van het arrondissement Tongeren, zien we dat dit jaar het merendeel van de dossiers uit Tongeren komt. Er is één beschikking van het arrondissement Antwerpen omdat deze jongen verblijft in de provincie Limburg.

TABEL 3. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

Combinatie	Aantal	%
Enkel LP SRIB	11	68,75
Combinatie met GD	3	18,75
Combinatie met HB	0	0
Combinatie met GD en SIB-M	1	6,25
Combinatie met GD, SIB-M en DVA	1	6,25
Totaal aantal	16	100

Er zijn in 2009 3 dossiers in combinatie met gemeenschapsdienst aangemeld. Daarnaast is er ook nog een combinatie met de leerprojecten DVA, SIB-M en gemeenschapsdienst. Een laatste combinatie is samen met gemeenschapsdienst en SIB-M.

Als deze tabel wordt vergeleken met de tabellen bij de andere afhandelingsvormen blijkt dat de cijfers niet altijd overeenkomen. Meer uitleg hierover is terug te vinden bij het hoofdstuk 6.8. over de combinatiedossiers

TABEL 4. LEEFTIJD JONGEREN

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding weer omdat de datum van feiten niet steeds bekend is voor ons.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
12	0	0
13	0	0
14	3	18,75
15	4	25
16	2	12,50
17	7	43,75
18	0	0
Totaal aantal dossiers	16	100

De gemiddelde leeftijd van de jongere is 15,82 jaar.

TABEL 5. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Etnische afkomst	Aantal	%
Belgisch	9	56,25
Pakistaans	1	6,25
Slovaaks	1	6,25
Turks	1	6,25
Italiaans	2	12,50
Pools	1	6,25
Niet bevraagd	1	6,25
Totaal aantal dossiers	16	100

Van één jongere is de afkomst onbekend omdat we hier nog niet op huisbezoek geweest zijn en de etnische afkomst dus nog niet hebben kunnen bevragen.

TABEL 6. GESLACHT DADERS

Geslacht	Aantal	%
Mannelijk	15	93,75
Vrouwelijk	1	6,25
Totaal	16	100

Er werd 1 meisje doorverwezen voor het leerproject in 2009.

TABEL 7 AARD VAN DE FEITEN

Aard van het delict	Maatregel SRIB	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige beneden de volle leeftijd van 16 jaar.	20u (+40u GD)	T	4
	20u	T	
	20u	Antwerpen	
	20u	H	
Verkrachting van een minderjarige tussen 14 en 16 jaar	20u	H	1
Verspreiden van beelden die strijdig zijn met de goede zeden ten aanzien van minderjarigen en aanzetten tot ontucht	20u	T	1
Verkrachting van een minderjarige tussen 14 en 16 jaar en aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige beneden de 16 jaar	20u	T	3
	20u	T	
	20u	T	
Verkrachting van een minderjarige tussen 10 en 14 jaar en aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige beneden de 16 jaar	20u	T	2
	20u	T	
Exhibitionisme	20u	T	1
Aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige tussen 10 en 14 jaar.	20u (+40u GD +20u SIB-M)	T	1
Verkrachting van een minderjarige tussen 10 en 14 jaar	20u (+ 50u GD)	H	1
	20u (+40u GD +20u DVA +20u SIB-M)	H	1
Verkrachting van een minderjarige tussen	20u (+40uGD)	H	1

14 en 16 jaar. Aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging van een minderjarige beneden de 16 jaar In het bezit zijn van beeld dragers die houdingen of seksuele handelingen met pornografisch karakter waarbij minderjarigen betrokken en deze getoond en verspreid			
TOTAAL	320 u	5 H 10 T 1 A	16

TABEL 8. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over dossiers die zijn afgesloten in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

Meer concreet gaat het in de onderstaande tabellen over enerzijds 3 dossiers die in 2008 zijn opgestart en afgesloten zijn in 2009 en over 16 dossiers die in 2009 werden aangemeld (waarvan 4 dossiers ook in 2009 werden afgesloten.) Dit wil zeggen de 7 dossiers waarvan het eindverslag in 2009 werd overgemaakt.

Tabel 8.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	6	85,71
1 tot 2 maanden	0	0
2 tot 3 maanden	0	0
3 tot 4 maanden	0	0
4 tot 5 maanden	0	0
5 tot 6 maanden	1	14,29

Tabel 8.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	4	57,14
1 tot 2 maanden	3	42,86
2 tot 3 maanden	0	0

Tabel 8.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maand	7	100
1 tot 2 maanden	0	0
2 tot 3 maanden	0	0

Het leerproject is steeds kunnen starten binnen de maand na het kennismakingsgesprek.

Tabel 8.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	%
0 tot 1 maanden	0	0
1 tot 2 maanden	0	0
2 tot 3 maanden	0	0
3 tot 4 maanden	0	0
4 tot 5 maanden	1	14,28
5 tot 6 maanden	0	0
6 tot 7 maanden	3	42,88
7 tot 8 maanden	2	28,56
8 tot 9 maanden	1	14,28
9 tot 10 maanden	0	0
10 tot 11 maanden	0	0

Het leerproject SRIB duurt gemiddeld 7 maanden. Het leerproject dat een duur heeft van 4-5 maanden kende een negatieve afloop. Het leerproject 8-9 maanden komt omdat het leerproject voorlopig opgeschort is omwille van een kinderpsychiatrische opname van de jongere.

Tabel 8.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal		%
0 tot 1 maanden	7	100%

Het eindverslag werd steeds binnen de maand na afloop van het leerproject opgestuurd naar de verwijzer.

Tabel 8.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	7	100%
1 tot 2 maanden	0	0
2 tot 3 maanden	0	0
3 tot 4 maanden	0	0
4 tot 5 maanden	0	0
5 tot 6 maanden	0	0
6 tot 7 maanden	0	0
7 tot 8 maanden	3	42,88
8 tot 9 maanden	2	28,56
9 tot 10 maanden	0	0
10 tot 11 maanden	0	0
11 tot 12 maanden	2	28,56

6.6. Leerproject ‘Drugs, (ver)antwoord?’ (DVA)

6.6.1. Omschrijving en doelstelling

“Drugs, (ver)antwoord?” is een leerproject dat zich richt tot minderjarige druggebruikers. Het leerproject is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de jeugdrechtbank. Vanuit die reactie wordt een proces op gang gebracht van responsabilisering van het eigen druggebruik.

“Drugs, (ver)antwoord?” wil bij de jongere stapsgewijs volgende doelstellingen bereiken:

- kennis en inzicht in zijn druggebruik verschaffen,
- bewust maken van de gevolgen van het gebruik,
- de jongere stimuleren om verantwoord om te gaan met drugs, waarbij niet gebruiken de meest verantwoorde keuze is.

Werkmethode

Het leerproject wordt gegeven aan een groep van 4 tot 8 jongeren. Het programma bestaat uit 20 uren en wordt aangeboden in de vrije tijd van de jongere.

De groepsbenadering is essentieel voor “Drugs, (ver)antwoord?”, in de eerste plaats vanwege de onderlinge herkenbaarheid en de mogelijke modelfunctie die de jongeren voor elkaar kunnen hebben. De onderlinge herkenbaarheid zorgt voor een werkbare groepsdynamiek, die het de jongeren mogelijk maakt met elkaar te discussiëren, wanneer gedrag en motieven niet overeenkomen. Daardoor wordt het inzicht in hun gedrag aangescherpt en kunnen de jongeren een modelfunctie hebben voor elkaar. “Drugs, (ver)antwoord?” wil jongeren die drugs gebruiken een bewuste keuze laten maken door hun inzicht in hun gebruik en de gevolgen ervan te verruimen. En dit gebeurt in een groep waar ‘stoer doen’ en ‘je imago hoog houden’ niet aan de orde is. De sfeer en de confrontatie met de feiten maken het de jongeren mogelijk om de feiten en de gevolgen ervan in een veilige omgeving van dichtbij te bekijken. Een groepsbenadering blijkt het effectiefst voor de aanpak van ontkenning⁷. Een groepservaring kan ook de nood aan verandering versterken en helpen om meer gepaste manieren voor het oplossen van problemen te aanvaarden en te ontwikkelen⁸.

Het deel rond schade aan de samenleving en de problematiek van het dealen moet nog beter uitgewerkt worden. De samenleving heeft enerzijds schade geleden en draagt anderzijds de verantwoordelijkheid om aan de betrokken partijen de kans te bieden om de geleden schade te ‘herstellen’. Het ‘individu als zijnde dader’ en de ‘samenleving’ kunnen worden beschouwd als twee aparte entiteiten die opnieuw ‘verbonden’ moeten worden. Een groep kan beschouwd worden als een verbindende schakel tussen individu en samenleving⁹. Door individuen te plaatsen in groepen is het individu sowieso gebonden aan de samenleving. Ondanks het negatieve uitgangspunt - er zijn feiten gepleegd - proberen we positief confronterend te werken, om zo het vertrouwen in de samenleving een stukje te ‘herstellen’.

---

⁷ BEHROOZI, C.S., ‘A model for social work with involuntary applicants in groups’, in *Social Work with Groups*, 1992, 15 (2-3), 223-238

⁸ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

⁹ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

6.6.2. Profiel

Het profiel bestaat uit een aantal elementen.

De delicten:

- alle drugsgerelateerde feiten worden opgenomen.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 14 jaar;
- woont in Limburg;
- gebruikt(e) drugs;
- heeft een beperkt zicht op de risico's van het gebruik en de gevolgen ervan.

De verwijzer:

- opgelegd door de jeugdrechtbank als maatregel,
- bij beschikking of bij vonnis.

6.6.3 Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld

De jongeren die het leerproject DVA krijgen opgelegd vanuit de jeugdrechtbank, hebben inbreuken gepleegd tegen de drugswetgeving. Dit gaat over bezit van of handel in psychotrope stoffen, handel van psychotrope stoffen t.a.v. minderjarigen en uiteraard ook combinaties van deze feiten. Bijvoorbeeld het bezit van cannabis of een niet nader te bepalen hoeveelheid speed voor verkoop en eigen gebruik in bezit te hebben gehad.

Als de Jeugdrechter beslist dat deze jongeren het leerproject DVA moeten volgen, neemt de Jeugdrechter dit op in een *vonnis of beschikking* waarvan dan een afschrift wordt overgemaakt aan BAAL.

Van het moment dat het afschrift van een vonnis of beschikking bij BAAL aankomt, wordt er door de begeleiding een *dossier* opgemaakt en worden de gegevens ervan ingegeven in het registratiesysteem.

Na de opmaak van het dossier worden de jongere en zijn ouders gecontacteerd in verband met de deelname aan het leerproject DVA. Om te beginnen wordt er een afspraak gemaakt voor een huisbezoek met een *kennismakingsgesprek*. Daarin wordt het verloop van het leerproject DVA in grote lijnen geschetst en is er voldoende tijd voor vragen. Het belangrijkste onderdeel van dit kennismakingsgesprek is het overlopen van het *reglement*. Hierin staan de afspraken waaraan de jongeren zich moeten houden tijdens hun deelname aan het leerproject DVA. Er zijn zowel algemene regels over aanwezigheid, ziekte, gsm en inzet als specifieke regels die gelden binnen de groep en die vooral over wederzijds respect en discretie gaan. De jongeren tekenen het reglement voor akkoord en de ouders tekenen om aan te geven dat ze weten dat hun zoon of dochter het reglement ondertekend heeft. Tot slot wordt samen met de jongere en zijn ouders bekeken op welke momenten hij kan deelnemen aan het leerproject.

Vervolgens stelt de begeleiding de groep samen en wordt de *praktische organisatie* bekeken. Bij het wie, waar en wanneer van het leerproject wordt maximaal rekening gehouden met de mogelijkheden van de jongeren. Deze praktische informatie wordt overgemaakt aan de jongere, de ouders, de consulent en de bevoegde jeugdrechter.

De consulent en jeugdrechter worden zo op de hoogte gehouden van het verloop van het dossier en krijgen in bijlage ook een exemplaar van het ondertekende reglement.

De volgende stap is de effectieve *deelname* aan het leerproject DVA. Een impressie van het verloop van zo'n leerproject DVA wordt hieronder geschetst vanuit het standpunt van de begeleider.

Het is woensdag even voor 18.00u. Er zitten al twee jongeren in de wachtzaal te wachten tot het leerproject begint. Ze zitten er wat afwachtend en zenuwachtig bij. De begeleider krijgt telefoon van een jongere om te melden dat hij iets later zal zijn, want zijn bus was te laat. De begeleider zegt hem dat het fijn is dat hij dat doorgeeft. De twee jongeren die er al zijn, worden meegenomen naar de zaal. Rond 18.05u strompelen er nog 4 anderen binnen, waaronder degene die had verwittigd en iedereen gaat onwennig rond de tafel zitten. Afspraken zoals op tijd komen en verwittigen op voorhand worden nogmaals herhaald. Hierbij krijgt de jongen die verwittigd had nog eens een pluim. Vanaf de volgende sessie krijgen eventuele laatkomers automatisch een huistaak mee. Er is één afwezige.

Aan de jongeren wordt gevraagd om een enquête in te vullen. Hierin wordt gepeild naar hun kennis, inzichten en houding t.a.v. drugs, druggebruik en dealen. Diezelfde enquête moeten ze ook invullen op het einde van de cursus. Dit is voor de begeleiding, naast een grondige observatie tijdens de cursus, een instrument voor een individuele evaluatie met de jongere.

De jongeren stellen zich voor, zonder het al over drugs of over hun feiten te hebben. De begeleiders zijn geïnteresseerd in wie de jongeren zijn en zij zien dit los van wat ze gedaan hebben. Nadien mogen de jongeren raden naar wie de begeleiders zijn: met welke auto rijden ze, hoe oud zijn ze, welke hobby's hebben ze. Tijdens dit onderdeel wordt regelmatig wel eens gelachen, waardoor het ijs is gebroken. Bovendien merken de jongeren dat er vaak niet veel klopt van hun beeld. En dan hebben de begeleiders het over de koffer. Iedereen draagt een denkbeeldige koffer gevuld met zijn ervaringen, zijn opvoeding, zijn omgeving, ... En deze koffer kleurt ieders waarneming.

Vervolgens gaan de jongeren vertellen hoe het komt dat ze in het leerproject zijn terecht gekomen. Welke producten gebruiken ze? Dealen ze? De verschillende soorten drugs die genoemd worden, schrijven de begeleiders op een bord. Nadien wordt over deze drugs meer uitleg gegeven: positieve effecten, nadelige gevolgen, gevaren bij combinaties. Verder wordt er tijdens deze eerste sessie ingegaan op het verband tussen mens, middel en milieu bij drugsgebruik. Dan zijn de belangrijkste elementen van een goede start afgewerkt en is het tijd voor de evaluatie in de werkboeken.

Na de sessie belt één van de begeleiders de afwezige jongere op. De jongere vertelt dat hij wilde komen, maar dat hij het niet gevonden heeft. De begeleiders spreken onderling af om de jongere een kans te geven om de sessie in te halen. De jongere gaat hiermee akkoord, de inhaalsessie gaat door de volgende dag voor de tweede samenkomst. De begeleiders vertellen de jongere nogmaals dat er op voorhand verwittigd moet worden als er iets mis loopt. De volgende dag is de jongere niet komen opdagen en er werd niet verwittigd. Bijgevolg wordt de deelname aan het leerproject stopgezet voor de desbetreffende jongere. Een stopzettingsverslag wordt gemaakt en verstuurd naar de jongere en zijn ouders, alsook naar de consultant en de bevoegde jeugdrechter. De jeugdrechter zal in dit dossier opnieuw een beslissing nemen.

Bij de tweede samenkomst zijn 6 jongeren netjes op tijd. De begeleiders benadrukken dat ze het fijn vinden dat ze er allemaal weer zijn. Dit is nodig omdat het voor de jongeren toch een

extra inspanning is in hun vrije tijd. En daar kunnen ze al eens over mokken. Vanaf deze sessie wordt telkens begonnen met een gevoelslijst. Op deze lijst kunnen de jongeren de gevoelens aanduiden die ze op dat moment ervaren. Enerzijds is het een ijsbrekertje, anderzijds krijgen de begeleiders zo een beeld van hoe ze erbij zitten. Tevens is het belangrijk voor jongeren, en zeker ook voor gebruikers, om niet weg te lopen van emoties maar ze te benoemen. De piramide van het gebruik doorprijkt de idee dat je lang in de experimenterende fase kunt blijven. Na een paar keer proberen gaat het over regelmaat in het gebruik en heeft het gebruik ingang gevonden in het leefpatroon. Dit doet de jongeren al even stilstaan bij hun gedrag. Wanneer we dan de fase van het problematisch gebruik duiden met het feit dat zij hier allemaal aanwezig zijn door een beslissing van de jeugdrechtbank, geeft dat aan dat hun gebruik al voor problemen zorgt...Dit is dikwijls confronterend voor jongeren, omdat ze nu beseffen dat ze al lang niet meer in experimenteel gebruik zitten.

Vervolgens wordt er stilgestaan bij de voor- en nadelen van hun drugsgebruik. Iedere jongere lijst deze eerst voor zichzelf op. Bij de meesten wegen de voordelen ('t is leuk en lekker o.a) nog zwaarder door als de nadelen (ruzies, politie, effect op de gezondheid,...). Ze krijgen ook een reportage te zien waarbij de voor- en nadelen worden toegelicht.

In de derde sessie komt een bewoner van vzw Katarsis getuigen. Katarsis vzw is een therapeutische gemeenschap voor drugsverslaafden. Dit vinden de jongeren heel aangrijpend, te meer omdat dit een echt verhaal is van iemand die het zelf heeft meegemaakt. Het is vaak ook confronterend voor de jongeren omdat ze zien dat het bij de getuige in het begin net zo was als het nu voor de jongeren is. Het doet hen beseffen dat ze er toch zorgvuldiger mee moeten omgaan. Na de getuigenis volgt er een bespreking met de jongeren. De begeleiders merken dat sommigen zich herkenden in het verhaal en anderen niet. Vast staat dat ze allemaal bewondering hebben dat iemand de moed heeft om zijn verhaal te vertellen. De groep lijkt nu ook veilig voor iedereen en iedereen heeft ook al spontaan zijn zegje gedaan.

De vier vicieuze cirkels waar men bij verslaving mee te maken krijgt en die ertoe leiden dat gebruikers iedere keer terug in hun gebruik terechtkomen, worden besproken tijdens de vierde samenkomst.

Bij de lichamelijke vicieuze cirkel gaat het eerst over hun eigen fysieke ervaringen bij hun gebruik en op welke delen van het lichaam drugs schade kan aanrichten. De sociale cirkel mogen ze uitwerken aan de hand van een zelfgemaakt sociogram vóór en tijdens hun gebruik. Daarop worden belangrijke steunfiguren, maar ook andere gebruikers aangeduid en besproken. Sommigen merken op dat ze steeds meer en meer gebruikers kennen.

Uit de film "Blowen, weet wat je doet" , halen ze nog een aantal voorbeelden van de lichamelijke en de sociale cirkel.

Bij de geestelijke cirkel benoemen de jongeren de positieve en negatieve gevolgen die in een wisselwerking ervoor zorgen dat een verslaafde terug gaat gebruiken. Depressies zijn bv. veel voorkomend.

De ik – verzwakkende cirkel is die waar ze het meest moeite mee hebben om te vatten, maar met het levensverhaal uit de vorige sessie, hebben ze duidelijke voorbeelden gehoord en zit het besef van een verminderde zelfwaarde er beter in.

Omdat in deze sessie de jongeren echt geconfronteerd worden met veranderingen binnen zichzelf en in hun omgeving, is dit het ideale moment voor de begeleiders om de jongeren iets te laten kiezen wat ze terug willen veranderen. De jongeren kiezen een werkpunt: een bepaald gedrag dat ze willen veranderen. Zo leren ze gedrag concreet te veranderen en een doel te

stellen. De begeleiders zullen in de volgende sessies bij de jongeren polsen naar dit werkpunt: lukt het om het nieuwe gedrag vol te houden? Wat is er moeilijk?

Aan het eind van deze sessie wordt ook weer het werkboek ingevuld met de dingen die ze hebben onthouden.

Tussen de vierde en de vijfde sessie vindt er een tussentijdse evaluatie plaats. Elke jongere krijgt een individueel gesprek van maximum 30 minuten met één van de begeleiders. Tijdens dit gesprek wordt met de jongere zijn inzet en positie in de groep tot dan toe besproken. De jongere krijgt de kans zijn mening te geven over de inhoud van de vorming.

In de vijfde sessie komt er een hoofdinspecteur, afdeling narcotica, van de lokale politie van de politiezone HAZODI uitleg geven. Hij bespreekt de rechten die jongeren hebben wanneer de politie hen wil fouilleren. Hij benoemt de verschillende soorten fouilleringen en geeft er uitgebreid uitleg over. Hij vertelt over meerderjarigheid en minderjarigheid, de wetgeving op drugs, boetes en straffen, drugs in het verkeer en inbeslagname. Tot hun spijt moeten de jongeren constateren dat zelfs als ze de meerderjarigheid bereikt hebben, cannabis nog steeds niet wordt toegelaten. Ze zijn ook erg aandachtig als het gaat over druggebruik in het bijzijn van minderjarigen en over de straffen die daarmee gepaard kunnen gaan. Eén van de jongeren vertelt dat zijn gsm is afgenomen en dat hij die niet meer heeft terug gekregen. Na wat vragen van de hoofdinspecteur blijkt dat hij die gsm heeft gebruikt om te dealen en dat de politie dan het recht heeft om de gsm in beslag te houden. We ronden het stuk gerechtelijke gevolgen af en de jongeren laten zien in hun werkboek dat ze zich toch wel bewuster zijn van de gevolgen.

In de zesde sessie zien de jongeren de cirkel van verandering. De jongeren leren de verschillende fasen van verandering kennen. Ze zien dat de beslissing om te veranderen stilletjes aan groeit en dat er altijd een mogelijkheid is dat je terug in je oud gedrag valt. Ze leren dat een terugval een leermoment kan zijn in plaats van een moment van falen. Vervolgens plaatsen de jongeren zich voor elke drug die ze gebruiken in een bepaalde fase van de cirkel van verandering. Om de sessie af te sluiten, vragen de begeleiders hoe het zit met het werkpunt dat de jongeren enkele sessies geleden hebben gekozen. Is het gelukt? Wat liep er moeilijk? Wat zou kunnen helpen? Een jongere vertelt dat hij als werkpunt 'niet meer weed roken' had gekozen. De vorige dag had zijn mama gezegd dat hij beter zijn best moest doen op school. Hij vindt dat hij zijn best doet en had dit ook geroepen naar zijn mama. Dit mondde uit in een ruzie en om te kalmeren is hij bij een vriend een joint gaan roken. De jongeren en begeleiders geven hem advies hoe hij dit anders had kunnen aanpakken. De begeleiders sluiten af met te zeggen dat ze dit in de volgende sessie verder zullen bespreken. Die sessie leent zich daar uitermate toe.

De zevende sessie gaat over terugvalpreventie en de toekomst. In terugvalpreventie gaat het over het voorkomen van een terugval. Ze krijgen eerst een stukje van een film te zien waarin een koppel een terugval krijgt. De jongeren leren dat onaangename emoties, conflicten met anderen en sociale druk vaak deel uitmaken van hoge risicosituaties. Een terugval gaat gepaard met denkfouten (eentje kan toch geen kwaad), mini-beslissingen (stoppen en overschot drugs bijhouden) en een bepaalde levensstijl (stoppen met drinken maar evengoed elke dag naar café blijven gaan). Het hebben van hobby's kan een manier zijn om je op een gezonde manier te leren ontspannen, te ontladen van emoties en je gevoel van zelfwaarde te verstevigen. Eén van de jongeren denkt eraan om te gaan kickboksen. Zo kan hij misschien zijn agressie ontladen.

Vervolgens gaat het over de vijf G's: gebeurtenis, gedachte, gevoel, gedrag en gevolg. Hét middelje om je bewust te worden van je eigen gedrag en emoties en om te kunnen veranderen. De begeleider vraagt aan de jongere met het werkpunt 'geen weed meer roken' of hij zijn terugval wil ontleden aan de hand van de vijf G's. Wel, zijn mama zegt dat hij beter zijn best moet doen. De jongere denkt: "Ik doe toch mijn best. Je doet alsof ik niets doe. Zie je dat niet?" Hij voelt zich niet gezien en niet erkend in de moeite die hij doet. Dat maakt hem kwaad en hij reageert heftig. Hij kan niet om met deze onaangename emoties en is gewend ze weg te roken. Maar zijn mama bedoelde het misschien niet zo en begrijpt niet waarom hij zo reageert. Hij kan misschien volgende keer aan zijn mama vertellen wat haar vraag met zijn gevoel doet. Hij kan leren om de vraag van mama anders te gaan invullen. Misschien bedoelde mama dat zijn punten voor één vak niet zo goed waren. De rest wel. De jongere ziet weer wat meer ruimte om met zo'n situaties anders om te gaan.

Vervolgens gaat het over de toekomst. Waar zien ze zichzelf staan binnen dertig jaar? Wat hebben ze dan bereikt? Vanaf wanneer gebruik je welke drug en hoe lang ben je nog van plan dit gebruik aan te houden? Dit alles wordt in één staafdiagram gegoten per leeftijd.

De jongeren zien duidelijk in welke periode in hun leven ze zitten en waar ze naartoe willen in de toekomst.

Een andere oefening gaat over het geld dat ze spenderen of spendeerden aan drugs op jaarbasis. Dikwijls gaan bij deze oefening de ogen wijd open en staan ze te kijken van wat ze wel niet uitgeven.

Tijdens de laatste samenkomst volgt de afronding in de vorm van een brief aan de jeugdrechter: 'toch niet in klad', 'ik weet niet wat ik moet schrijven', 'ik gebruik nooit hoofdletters'. Door middel van een vragenlijst en met behulp van het werkboek komt iedereen tot een eerlijke brief waarin hij aangeeft wat de cursus heeft bijgebracht. Het groepsgebeuren en de cursus wordt ook nog in groep geëvalueerd. De groep werd als aangenaam ervaren en iedereen heeft er heel wat aan gehad. Sommigen vinden het ergens wel jammer dat het nu gedaan is. Hier kregen ze namelijk de kans om vrij over de dingen na te denken en te praten zonder veroordeeld te worden.

Bij de *individuele evaluatie*, die bedoeld is als nabeschouwing en voorbereiding op het afrondend gesprek met de ouders, komt nog heel wat naar boven van de persoonlijke ervaringen in de groep. De groepspositie, bekomen inzichten en het nemen van verantwoorde keuzes worden besproken. Op het einde van het half uur krijgt de jongere zijn werkboek mee naar huis.

Als deze individuele samenkomst achter de rug is, worden de *eindverslagen* opgemaakt. Dit eindverslag bestaat uit twee delen. Enerzijds wordt door de begeleiding een objectieve weergave van het verloop van de uitvoering neergeschreven. Anderzijds wordt er verwezen naar de brief van de jongere aan de Jeugdrechter.

Vervolgens vindt het *afsluitend gesprek* met de ouders plaats. Tijdens dit afsluitend gesprek is er een terugkoppeling naar de ouders over de individuele evaluatie, waarbij de jongere zijn brief, die gericht is aan de jeugdrechter, voorleest. Het eindverslag wordt bekeken en goedgekeurd en is er weer voldoende ruimte voor vragen en opmerkingen.

Een afsluitend gesprek kan al eens emotioneel worden, omdat ook ouders behoefte hebben om hun gedachten, emoties en hun zorgen uit te drukken. Daarnaast zijn de ouders dikwijls fier dat hun kind de opgelegde maatregel goed afgewerkt heeft.

Tot slot worden de eindverslagen met de brieven overgemaakt aan de Jeugdrechters en de consulenten, waarna het dossier op BAAL wordt afgesloten.

6.6.4. Overleg

Deelname aan het drugssymposium

Georganiseerd door CD&V op 23/03/2009 en gevolgd door Olga Schrooten

Deelname aan studiedag rond het thema 'SEM-J'

Georganiseerd door VAD op 25/09/2009 en gevolgd door Sven Cremers en Olga Schrooten

Deelname aan vormingsmoment rond het thema 'verslaving'

Georganiseerd door het Hasselts overleg Welzijn (HOW) op 19/11/2009 en gevolgd door Bert Ilsen en Olga Schrooten

Deelname aan studiedag over alcohol en andere drugs

Georganiseerd door VAD op 20/11/2009 en gevolgd door Sven Cremers en Olga Schrooten

6.6.5 Team DVA

Vanaf 2009 werd er een teamvergadering DVA geïnstalleerd. Deze vergadering wordt tweewekelijks gehouden en heeft als doel het onderling afstemmen van de praktijk

6.6.5.1. De samenstelling van het team

Het team DVA in 2009 bestond uit volgende personen:

Noortje Martens (in zwangerschapsverlof vanaf 30/03/2009)

Olga Schrooten

Bert Ilsen

Ann Ooms (vanaf 02/02/2009 tot 30/06/2009)

Evi Vlemmings (vanaf 06/04/2009 tot 30/06/2009)

Sven Cremers (vanaf 24/08/2009)

Van 2 februari 2009 t.e.m. 11 mei liep Anneleen Tant stage op BAAL binnen de opleiding bachelor na bachelor in de sociale gezondheidszorg. Concreet werkte ze rond DVA en terugvalpreventie. Zij leverde een bijdrage in het team o.a. door het uitwerken van een drugspel.

6.6.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

De teamvergadering DVA kent een gestructureerd verloop met een vaste agenda met volgende punten:

- opvolging verslagen
- planning leerprojecten
- dossierverdeling
- dossierbespreking

Overige themabespreking:

- evaluatie en aanpassen van methodieken binnen het leerproject
- enquête ontwikkeld gebaseerd op volgende doelen: inzicht, kennis, verantwoorde keuzes maken.
- het uitwerken van een drugsspel
- bespreking procedure huisarrest in combinatie met het leerproject.
- bespreking huisbezoek versus bureelbezoek
- inhaalsessies en huistaken
- bespreking teamfunctioneren

6.6.6. Overleg BAAL – Katarsis

In het najaar van 2009 werd de inhoudelijke uitwisseling met Katarsis terug nieuw leven ingeblazen door middel van het installeren van een overleg. Dit overleg vindt plaats éénmaal per zes weken afwisselend in de twee organisaties. Het doel van het overleg is voornamelijk om een uitwisseling van expertise te bekomen.

6.6.6.1. De samenstelling van het overleg:

BAAL in de personen van Sven Cremers, Bert Ilsen en Olga Schrooten

Katarsis in de personen van Kristien Cypers, Jan Vereijcken, Joan Vaelen (tot december 2009) en Ruud Bruggeman

6.6.6.2 De inhoud van het overleg:

Vaste agendapunten:

- stand van zaken in de praktijk
- intervisie
- opmaak agenda van het volgende overleg.

Themabespreking:

- uitwisseling van algemene informatie
- gebruikte methodieken bij de kennismaking/intake.

6.6.7. De praktijk van DVA: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2009 bij BAAL werden aangemeld of waarin werd gewerkt in 2009 en waarin het leerproject Drugs, (ver)antwoord? opgelegd werd. De dossiers situeren zich op niveau van de jeugdrechtbank. In deze dossiers kunnen Jeugdrechtbank van Hasselt en Tongeren de minderjarigen de volgende maatregelen opleggen:

- *“Onder toezicht plaatsen van de sociale dienst bij de jeugdrechtbank met als voorwaarde: deel te nemen aan een vorming, opleiding, concreet 20 uren DVA (bij de voorlopige en definitieve fase)”*
- *het leerproject autonoom opleggen zonder toezicht van de Sociale Dienst.*

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het ontvangen van de schriftelijke begeleidingsopdracht op de dienst. Dit kan zijn aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. OVERZICHT DEELNAME AAN DE LEERPROJECTEN IN 2009

Deze tabel gaat enkel over de dossiers waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject is gebeurd in 2009.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
06/01/09 - 18/01/09	Hasselt	7 (aangemeld in 2008)	T: 3 H: 4	Positief: 5 Stopgezet: 2
30/10/08 - 18/02/09	Hasselt	1 (aangemeld in 2008)	T: 1	Positief: 1
04/02/09 – 02/03/09	Genk	6 (aangemeld in 2008)	T: 5 H: 1	Positief: 6
03/03/09 – 26/03/09	Hasselt	7 (aangemeld in 2008)	T: 2 H: 5	Positief : 7
07/04/09 – 30/04/09	Overpelt	5 (aangemeld in 2008) 2 (aangemeld in 2009)	H: 7	Positief: 7
08/04/09 – 29/04/09	Hasselt	1 (aangemeld in 2008) 6 (aangemeld in 2009)	T: 1 H: 6	Positief: 6 Stopgezet: 1
05/05/09 – 02/06/09	Hasselt	6 (aangemeld in 2009)	T: 3 H: 3	Positief: 6
24/06/09 - 09/07/09	Hasselt	7 (aangemeld in 2009)	T: 2 H: 5	Positief: 6 Stopgezet: 1
03/09/09 - 28/09/09	Hasselt	1 (aangemeld in 2008) 6 (aangemeld in 2009)	T: 1 H: 6	Positief: 6 Stopgezet: 1
05/10/09 – 29/10/09	Genk	7 (aangemeld in 2009)	T: 6 H: 1	Positief: 6 Stopgezet: 1
02/11/09 – 23/11/09	Hasselt	7 (aangemeld in 2009)	T: 1 H: 6	Positief: 5 Stopgezet: 2

De grote meerderheid van de jongeren heeft het leerproject DVA positief afgerond. Dit wil zeggen dat ze de volledige 20 uren cursus hebben gevolgd en de afspraken hebben gerespecteerd en dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende Jeugdrechter. Dit zegt echter niets over het individueel proces dat de jongere heeft doorgemaakt.

8 dossiers werden negatief afgerond. Deze jongeren hielden zich niet aan de gemaakte afspraken. De jongens kwamen meermaals te laat of kwamen niet meer opdagen. Daardoor werd de deelname aan het leerproject DVA dan ook stopgezet. De gemaakte afspraken staan duidelijk weergegeven in een reglement dat door de jongeren, de ouders en de begeleiding van het leerproject DVA wordt ondertekend tijdens het kennismakingsgesprek. Er werd voor deze 8 jongeren een stopzettingsverslag overgemaakt aan de verwijzende instanties.

Het dossier, waarvan de deelname aan het leerproject liep vanaf oktober 2008 t.e.m februari 2009, is een dossier dat tijdens de uitvoering werd opgeschort. Dit dossier werd, na beslissing van de bevoegde Jeugdrechter, individueel positief afgerond.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

	Afgesloten	Lopend	Stopgezet	Totaal
Aangemeld vóór 01/01/2009	26	0	4	30
Aangemeld tussen 01/01/2009 en 31/12/2009	35	34	7	76
Totaal	61	34	11	106

Op 01/01/2009 waren er nog 30 dossiers waarvan nog geen eindverslag was overgemaakt aan de verwijzende instanties. Van deze 30 dossiers werden er in de loop van 2009, 26 positief afgesloten. 2 dossiers werden stopgezet en 2 dossiers zijn nooit opgestart.

Van de 76 in 2009 aangemelde dossiers werden 35 dossiers volledig opgestart en positief afgesloten. 6 dossiers werden stopgezet en 1 dossier is nooit opgestart. In totaal werden er in 2009 dus 61 eindverslagen en 11 stopzettingsverslagen overgemaakt aan de verwijzende instanties. 34 dossiers zijn nog lopende.

Meer uitleg over de nooit opgestarte dossiers is terug te vinden bij de bespreking van de tabellen met de periodes (tabel 9a. tot 9f).

TABEL 3. ARRONDISSEMENT DADERS

Arrondissement	Aantal	%	Vonnis of beschikking
Hasselt	50	65,79	3 vonnissen en 47 beschikkingen
Tongeren	25	32,89	5 vonnissen en 20 beschikkingen
Leuven	1	1,32	1 vonnis
Totaal	76	100	9 vonnissen en 67 beschikkingen

De jeugdrechtbank van Hasselt neemt 65% van de aangemelde dossiers voor zijn rekening. Er zijn in verhouding meer beschikkingen dan vonnissen.

Het vonnis, doorverwezen vanuit jeugdrechtbank Leuven, werd via collegadienst GAMBAS aangemeld. Het betreft hier een jongere die omwille van zijn woonplaats makkelijker Hasselt kan bereiken dan Leuven.

TABEL 4. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

Combinatie	Aantal	%
Enkel LP DVA	56	73,68
Combinatie met GD	15	19,74
Combinatie met GD en LP SIB-M	5	6,58
Totaal	76	100

Als deze tabel wordt vergeleken met de tabellen bij de andere afhandelingsvormen blijkt dat de cijfers niet altijd overeenkomen. Meer uitleg hierover is terug te vinden bij het hoofdstuk 6.8. over de combinatiedossiers

TABEL 5. LEEFTIJD DADERS

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding weer, omdat de datum van de feiten niet steeds bekend is voor ons.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
13	1	1,32
14	2	2,63
15	8	10,53
16	19	25,00
17	44	57,89
18	2	2,63
Totaal	76	100

We zien dat er vooral 16- tot 17-jarigen aangemeld werden. Twee jongeren hadden al de leeftijd van 18 bereikt bij aanmelding van het leerproject. Deze jongeren hebben hun feiten vanzelfsprekend gepleegd voor het bereiken van de meerderjarigheid.

TABEL 6. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Etnische afkomst	Aantal	%
Belgisch	43	56,57
Marokkaans	2	2,63
Italiaans	1	1,32
Nederlands	5	6,58
Spaans	1	1,32
Turks	6	7,89
Duits	3	3,95
Libanees	1	1,32
Niet bevroegd	14	18,42
Totaal	76	100

In het registratiesysteem dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, wordt ervoor geopteerd om te registreren op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit. Tijdens het kennismakingsgesprek wordt de etnische afkomst van de vader bevroegd. De etniciteit van 14 jongeren is nog niet bevroegd gezien het kennismakingsgesprek nog niet heeft plaatsgevonden.

TABEL 7. GESLACHT DADERS

Geslacht	Aantal	%
Mannelijk	67	88,16
Vrouwelijk	9	11,84
Totaal	76	100

In 2009 werden er 9 meisjes doorverwezen voor het leerproject DVA. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2008.

TABEL 8. AARD VAN DE FEITEN

Aard van de feiten	Maatregel DVA	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Drugsbezit	20u (+30u GD) 20u 20u 20u 20u	T H T L T	5
Druggebruik	20u 20u (+ 30u GD) 20u 20u 20u 20u	T T H H H H	6
Drugbezit + gebruik	20u 20u 20u 20u 20u 20u	T T T H H H	6
Drugsbezit + handel	20u 20u 20u 20u (+30u GD) 20u	T T H T T	5
Drugsbezit + gebruik + handel	20u (+ 30u GD)	T	1
Druggebruik + dealing	20u (+ 30u GD) 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u (+ 15u GD) 20u (+ 15u GD) 20u	T H T H H H H H H H H H	11
Dealen	20u (+ 20u GD)	H	1
Handel	20u (+30uGD) 20u 20u (+ 20u GD) 20u	T T H H	4
Drugbezit + gebruik + invoer	20u 20u	H H	2

Inbreuken op de drugswetgeving	20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u 20u (+ 20u GD) 20u 20u 20u 20u (+ 20u GD) 20u 20u	H H H H H H H H H H H H H H H H H H H H H H H H	23
Inbreuken op de drugswetgeving + inbreuken op de wapenwetgeving	20u	H	1
Drugsbezit + diefstal	20u (+ 30u GD) 20u	T T	2
Drugsbezit + opzettelijk slagen en verwondingen	20u (+ 30u GD) 20u	T T	2
Drugsbezit + opzettelijke slagen en verwondingen (2x) + smaad + weerspanning	20u (+ 50u GD + SIB-M)	H	1
Drugsbezit + brandstichting + poging diefstal	20u (+ 30u GD + SIB-M) 20u (+ 30u GD + SIB-M)	T T	2
Druggebruik + diefstal met braak (5x) + poging diefstal met braak	20u (+ 80 GD)	T	1
Druggebruik + diefstal met geweld	20u (+ 30u GD + SIB-M)	T	1
Druggebruik + diefstal + opzettelijke slagen en verwondingen	20u (+ 30u GD + SIB-M)	T	1
Druggebruik + opzettelijke brandstichting + diefstal + vandalisme	20u	H	1
Totaal	1520	50 Hasselt 25 Tongeren 1 Leuven	76

In deze tabel kan men ook de combinatiedossiers terugvinden. De meerderheid van de aangemelde dossiers bevatten feiten die omschreven worden als inbreuken tegen de drugswetgeving. Daarbij kan worden opgemerkt dat al deze dossiers werden doorverwezen vanuit het arrondissement Hasselt. Bij de omschrijving van de aard van de feiten komt zowel

het woord ‘dealen’ als het woord ‘handel’ voor. We kiezen ervoor om deze kwalificatie over te nemen die wij krijgen vanuit het vonnis of de beschikking vanuit de verwijzer.

TABEL 9. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over dossiers die, zowel positief als negatief, zijn afgesloten in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
	Totaal	%
Totaal	72	%
0 tot 1 maand	63	87,50
1 tot 2 maanden	5	6,94
2 tot 3 maanden	0	0
3 tot 4 maanden	2	2,78
4 tot 5 maanden	1	1,39
5 tot 6 maanden	0	0
6 tot 7 maanden	0	0
7 tot 8 maanden	1	1,39
8 tot 9 maanden	0	0

- Minimum: 1 dag
- Maximum: 236 dagen

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
	Totaal	%
Totaal	72	%
Eén van de twee data niet ingevuld	2	2,78
0 tot 1 maand	26	36,11
1 tot 2 maanden	36	50,00
2 tot 3 maanden	7	9,72
3 tot 4 maanden	0	0
4 tot 5 maanden	0	0
6 tot 7 maanden	1	1,39

- Minimum: 7 dagen
- Maximum: 204 dagen

Het dossier waarvan één van de twee data niet is ingevuld, is een combinatiedossier met gemeenschapsdienst. Dit dossier werd voor het leerproject niet opgestart in samenspraak met de consultant van de jeugdrechtbank gezien de gemeenschapsdienst eerder werd stopgezet. Er is dus geen kennismakingsgesprek geweest voor de uitvoering van leerproject DVA in dit dossier.

Het ander dossier waarvan één van de twee data niet is ingevuld, is niet opgestart gezien de bevoegde Jeugdrechter de maatregel introk omwille van de meerderjarigheid van desbetreffende jongere.

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	72	%
Eén van de twee data niet ingevuld	3	4,17
0 tot 1 maand	17	2,60
1 tot 2 maanden	23	31,94
2 tot 3 maanden	11	15,28
3 tot 4 maanden	7	9,72
4 tot 5 maanden	3	4,17
5 tot 6 maanden	3	4,17
6 tot 7 maanden	3	4,17
7 tot 8 maanden	1	1,39
8 tot 9 maanden	1	1,39

- Minimum: 3 dagen
- Maximum: 252 dagen

Het derde dossier waarvan één van de twee data niet is ingevuld, ging over een weigering vanuit de jongere om deel te nemen aan het leerproject en waarin de bevoegde Jeugdrechter de beslissing nam om de maatregel niet te laten uitvoeren.

Tabel 9.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	72	%
Eén van de twee data niet ingevuld	3	4,17
0 tot 1 maand	63	87,50
1 tot 2 maanden	4	5,55
3 tot 4 maanden	1	1,39
12 tot 13 maanden	1	1,39

- Minimum: 1 dag
- Maximum: 363 dagen

Het dossier waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject een periode van 3 tot 4 maanden kende, is een dossier dat werd opgeschort in 2008. Na beslissing van bevoegde Jeugdrechter werd het leerproject individueel afgerond.

Het dossier waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject een periode van 12 tot 13 maanden kende, is een dossier dat in 2008 ook werd opgeschort en waarbij de bevoegde Jeugdrechter de beslissing nam dat desbetreffende jongere diende te herstarten met een volledig nieuwe deelname. Omwille van persoonlijke omstandigheden vanuit de jongere, kon hij pas deelnemen in september 2009.

Tabel 9.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	72	%
Eén van de twee data niet ingevuld	3	4,17
0 tot 1 maand	69	95,83

- Minimum: 0 dagen
- Maximum: 23 dagen

Tabel 9.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	72	%
2 tot 3 maanden	8	11,11
3 tot 4 maanden	27	37,50
4 tot 5 maanden	16	22,22
5 tot 6 maanden	5	6,94
6 tot 7 maanden	5	6,94
7 tot 8 maanden	3	4,17
8 tot 9 maanden	3	4,17
9 tot 10 maanden	1	1,39
10 tot 11 maanden	1	1,39
12 tot 13 maanden	1	1,39
17 tot 18 maanden	1	1,39
18 tot 19 maanden	1	1,39

- Minimum: 38 dagen
- Maximum: 562 dagen

6.7. Ouderstage

Hier bieden we de lezer graag onze profieltekst aan zoals die in het najaar 2007 werd uitgewerkt door Femke Hermans. Per 1 januari 2008 kwam zij officieel in dienst bij BAAL.

6.7.1. Profieltekst

Wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965 zoals gewijzigd door de wet van 13 juni 2006 en de wet van 27 december 2006

« Art. 45bis. - Ingeval de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige die verklaart niet te ontkennen een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, zich duidelijk onverschillig opstellen tegenover het delinquent gedrag van deze laatste, en deze onverschilligheid bijdraagt tot de problemen van de minderjarige, kan de procureur des Konings hen voorstellen een ouderstage te volgen. ».

« Art. 29bis. - Wanneer de jeugdrechtbank een als misdrijf omschreven feit waarvoor een minderjarige vervolgd werd, bewezen verklaart, kan ze, op vordering van het openbaar ministerie of ambtshalve, het volgen van een ouderstage bevelen aan de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over deze minderjarige, indien ze zich duidelijk onverschillig opstellen tegenover het delinquent gedrag van deze laatste, en deze onverschilligheid bijdraagt tot de problemen van de minderjarige. ».

Vanuit deze wet werd een samenwerkingsakkoord uitgewerkt tussen de federale staat, de Vlaamse gemeenschap, de Franse gemeenschap, de Duitstalige gemeenschap en de gemeenschapscommissie betreffende de organisatie en financiering van de ouderstage. Hierin wordt de ouderstage inhoudelijk omschreven en wordt er bepaald welke taken de organiserende diensten (in deze dus BAAL) op zich nemen.

Vanuit dit samenwerkingsakkoord hebben we binnen BAAL de ouderstage verder inhoudelijk vorm gegeven vanuit de eigen visie. Dit resulteerde in deze profieltekst.

WAT

In opdracht van het jeugdparket en/of de jeugdrechtbank richt de ouderstage zich tot personen die het ouderlijke gezag uitoefenen over jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd of over jongeren die ervan verdacht worden en de feiten niet ontkennen. Daarbij geven die personen blijk van onverschilligheid ten opzichte van die feiten of ze ontkennen of minimaliseren die feiten.

De ouderstage gebeurt enkel in combinatie met een maatregel ten opzichte van de minderjarige.

Zoals de wetgever voorschrijft, omvat de ouderstage binnen BAAL een programma van 30 uren, opgedeeld in een individuele en een collectieve fase.

De individuele fase bestaat uit gesprekken met de ouders over hun persoonlijk gezinsfunctioneren. Deze gesprekken worden gevoerd op BAAL of d.m.v. huisbezoeken.

De collectieve fase bestaat uit 8 groepsbijeenkomsten, gericht op informatieoverdracht en inoefening van pedagogische vaardigheden.

DOELGROEP

De ministeriële omzendbrief van minister Onkelinx d.d. 7 maart 2007

Hierin vinden we volgende voorwaarde: “ *De ouderstage kan alleen worden voorgesteld t.a.v. ouders die manifest onwillig zijn en onverschilligheid vertonen t.a.v. de feiten die vermoedelijk zijn gepleegd door hun kind, of die deze feiten ontkennen of minimaliseren en zo hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. De onverschilligheid van de genoemde personen draagt bij tot de problemen van de minderjarige. In de praktijk zal het dus de ouders betreffen die zich niet bekommeren om de delinquentie van hun kind en deze, door hun houding, vergroten.*”

Binnen BAAL gaan we ervan uit dat onverschilligheid of het minimaliseren van feiten verschillende oorzaken kan hebben.

- Ouders kunnen het gevoel hebben geen grip meer te hebben op hun minderjarige en ze hebben het opgegeven om nog in de opvoeding te investeren. Zij stellen zich vaak uit zelfbehoud onverschillig of minimaliserend op tegenover het delinquent gedrag van hun kind.
- Ouders kunnen oordelen dat hun kind zich heel positief en gezond ontwikkelt. Ze dulden weinig of geen inmenging in hun opvoeding en vinden dat de 'misstap' van hun kind te verwaarlozen is of onterecht beoordeeld werd.
- ...

Het selecteren van de dossiers die in aanmerking komen voor een ouderstage, is de taak van de verwijzer (jeugdrechtter of Procureur des Konings).

DOELSTELLING

Samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gemeenschappen d.d. 13 december 2006

Een specificering van de doelstellingen vinden we in artikel 3: “*De ouderstage heeft als finaliteit het inzicht van de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige in het delictplegende gedrag van de minderjarige te verhogen, hen via begeleiding te wijzen op hun verplichtingen als verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kinderen en hun verantwoordelijkheidsgevoel te stimuleren. De ouderstage dient ingegeven te zijn door een motiverende aanpak die elke stigmatisering tegengaat.*”

De nieuwe jeugdwet bepaalt dat minderjarige delinquenten gestimuleerd moeten worden om verantwoordelijkheid op te nemen ten aanzien van hun slachtoffer(s) en de gevolgen van het delinquent gedrag. De reactie en houding van ouders ten aanzien van de feiten zijn hierbij van wezenlijk belang. De ouderstage levert een krachtig instrument om het inzicht van de ouders in het delinquent gedrag te verhogen.

Tijdens de ouderstage informeren we ouders over hun burgerrechtelijke, strafrechtelijke en opvoedkundige verantwoordelijkheid aan de hand van algemene info en de uitdieping hiervan naar hun specifieke situatie.

We staan stil met de ouders bij het delinquent gedrag van de minderjarige, we confronteren hen met de maatschappelijke normen en ondersteunen hen in het dragen van hun ouderlijke verantwoordelijkheid.

We willen de ouders sterken in hun pedagogische vaardigheden en competenties. Zo krijgen ze de kans om succeservaringen op te doen, zodat ze zich gesterkt voelen en weer op een positieve manier kunnen en willen investeren in de opvoeding van hun kinderen.

Binnen BAAL streven we dus na dat een ouder na de ouderstage het plegen van feiten door de minderjarige als 'fout' erkent en genoeg competenties heeft verworven om op een gepaste, herstelgerichte en constructieve manier op de gepleegde feiten te reageren.

Dit willen we bereiken door een combinatie van individuele begeleiding en groepsessies.

COMBINATIE GROEP-INDIVIDUEEL

De ministeriële omzendbrief van minister Onkelinx d.d. 7 maart 2007

Artikel 3 bepaalt het volgende: *“De ouderstage kent een geïndividualiseerde en een collectieve fase. Het nazorgtraject wordt individueel of collectief uitgebouwd.”*

Binnen BAAL opteren we dus voor een combinatie van twee methodieken. Praktijkervaring van diensten die rond opvoeding met ouders werken, toont aan dat werken vanuit verschillende invalshoeken een grote meerwaarde kan opleveren.

Waarom in groep?

Ouders praten meestal niet graag over de problemen die ze met hun kinderen hebben. Ze zijn bang dat de omgeving hen zal veroordelen: te lakse opvoeding, onvoldoende toezicht, teveel met het werk bezig, geen tijd voor de kinderen, te streng, ...

In een groepswerking realiseren ouders zich dat ze niet alleen staan met wat ze meegemaakt hebben. De ervaring dat andere ouders hetzelfde overkomt, kan heel geruststellend zijn. Ouders ondervinden herkenning en daardoor ook erkenning, zodat ze gemakkelijker over hun ervaringen en belevenissen durven praten.

Groepswerking heeft een ontschuldigend effect. In groep horen ouders verschillende verhalen en handelwijzen en zo komen ze tot het besef dat dé manier van aanpakken niet bestaat. Door het verhaal van anderen te horen krijgen ouders een meer gedifferentieerde kijk op het probleem. Door zichzelf te spiegelen aan andere ouders kunnen zij ertoe komen hun eigen manier van handelen en denken in vraag te stellen.

De bundeling van ervaringen biedt ouders veel nieuwe inzichten. De inbreng van andere ouders in een groepsgerichte aanpak zorgt ervoor dat een situatie vanuit verschillende gezichtspunten bekeken wordt. Het ondervinden van steun van de groep geeft zelfvertrouwen. Ook zelf steun bieden zorgt ervoor dat het gevoel van eigenwaarde vergroot. De ouder is niet enkel de geholpene, maar ook de helper.

Door het groepsproces en de interactie met de andere groepsleden krijgen ouders sneller een beter zicht op zichzelf en op hun 'ouder zijn'. Waar liggen de eigen gevoeligheden? Wat zijn hun sterkten? Hoe kunnen ze het anders aanpakken?

Door de ervaringen te delen met andere ouders beseffen ze - meer dan in een individueel gesprek - dat er een grote kloof kan bestaan tussen wat je als ouder probeert te bereiken en het effect van je handelen op je kind. Een identieke aanpak bij verschillende jongeren kan een totaal ander effect hebben. Ouders beseffen (weer) hun deskundigheid (zij zijn diegenen die het best hun zoon of dochter kennen) en ze leren deze deskundigheid (weer) hanteren en uitbreiden.

Waarom individuele begeleiding?

Praten over de eigen opvoedingsaanpak en het al dan niet opnemen van verantwoordelijkheid ligt voor veel ouders erg gevoelig. De aanleiding hiervoor kan sterk variëren.

Toegeven dat je het zelf niet meer weet of aankan, is voor de meeste ouders erg confronterend en beschamend.

Er zijn ook ouders die al zoveel adviezen hebben gekregen en al zoveel hebben uitgetoetst zonder resultaat, dat ze de hoop op verbetering en het geloof in verandering kwijt zijn.

Andere ouders dulden geen inmenging in hun opvoeding; zij weten wat het beste is voor hun kind en alle andere ideeën of adviezen worden in de wind geslagen.

Het is dus uiterst belangrijk om met ouders een goede werrelatie op te bouwen, mogelijke weerstanden te bespreken en zorg op maat te garanderen. Dit kan enkel in een individuele begeleiding.

De individuele gesprekken tussen de groepssessies zorgen voor een degelijke transfer en uitdieping van de verkregen info en van de aangeleerde vaardigheden naar de eigen situatie. Ook maken we hier ruimte voor het bespreken van persoonlijke vragen en problemen.

Een persoonlijke evaluatie en eventuele doorverwijzing naar het reguliere hulpverleningsaanbod nemen we ook in deze individuele gesprekken op.

AFSTEMMING MAATREGEL MINDERJARIGE

De ouderstage richt zich tot de ouders van de minderjarige, maar enkel in combinatie met een maatregel ten opzichte van de minderjarige. Gezien de aanleiding tot de stage de (vermoedelijke) feiten zijn gepleegd door hun kind, zullen ouders onvermijdelijk vragen of bedenkingen hebben bij de maatregelen naar hun kind toe.

Vanuit professioneel oogpunt en om de werrelatie met de ouders goed te beginnen, is het bij de aanmelding van een dossier voor ouderstage dan ook erg belangrijk dat we onmiddellijk via de verwijzer op de hoogte te zijn van de maatregelen die aan de jongere werden voorgesteld of opgelegd. We kunnen dan contact opnemen met de verantwoordelijke voor de uitvoering van die maatregel met het oog op wederzijdse afstemming.

VERHOUDING TOT MINDERJARIGE

Aangezien de aanleiding tot de stage de (vermoedelijke) feiten zijn gepleegd door hun kind, is het noodzakelijk dat de minderjarige zicht heeft op wat de ouderstage inhoudt en op wat ze betekent voor zijn ouders. Dit kan zijn besef van de reikwijdte van zijn daden vergroten en zijn verantwoordelijkheidszin aanscherpen.

Dit kunnen we bereiken door de jongere deels in een individueel gesprek met de ouders te betrekken. Zo wordt hem de nodige uitleg gegeven over de ouderstage en kunnen vragen hierover beantwoord worden.

In het verdere verloop van de ouderstage is het echter niet aangewezen om de minderjarige erbij te betrekken.

We bespreken met de ouders hoe ze hun opvoedingsverantwoordelijkheid en ouderrol optimaal kunnen opnemen, hoe ze de opvoeding zelf in handen kunnen houden en het gedrag van hun kind in goede banen kunnen leiden. De minderjarige hierin betrekken zou de positie van moeder en/of vader in die ouderrol ondermijnen.

Als het wenselijk is voor het goede verloop van de stage om bijkomende informatie over de cognities van de minderjarige te krijgen, kunnen er één of meerdere gesprekken met de minderjarige gepland worden.

VERLOOP OUDERSTAGE

Uren stage: 30u
Duur stage: +/- 20 weken
Verhouding: 9 individuele gesprekken = 10u
8 groepsessies = 20u
Groepsessies: aantal deelnemers:
min 3 ouderparen of 6 personen
max 7 ouderparen of 14 personen
aantal sessies/jaar:
max 4

Overzicht verloop:

Kennismakingsgesprek : uitleg dienst en OS, planning, afspraken, ondertekenen
1u overeenkomst
Verkenkend huisbezoek: overlopen feiten, genogram, ventilatie, weerstanden bespreken,
1,5u verkenning draagkracht - inzet
Groepsessie 1: uitleg, afspraken, verwachtingen
2,5u wat is opvoeden,
puberteitsontwikkeling
Groepsessie 2: burgerlijke en strafrechtelijke verantwoordelijkheid door spreker (advocaat)
2,5u
Groepsessie 3: slachtofferschap
2,5u pedagogische verantwoordelijkheid vertrekkend vanuit gepleegde feiten
Individueel gesprek: transfer groepsessie 3
1u
Groepsessie 4: herhaling puberteit
2,5u onafhankelijkheid vs grenzen stellen, opvoedingsstijlen
korte tussentijdse evaluatie en verdere verwachtingen
Individueel gesprek: transfer groepsessie 4
1u
Groepsessie 5: straffen en belonen
2,5u zelfbeeld en zelfvertrouwen
Individueel gesprek: transfer groepsessie 5
1u
Groepsessie 6: communicatie
2,5u spel: contactdoos
Individueel gesprek: transfer groepsessie 6
1u
Groepsessie 7: conflictoplossing
2,5 onderhandelen
Individueel gesprek: transfer groepsessie 7
1u
Groepsessie 8: samenvatting
2,5u evaluatie
Individueel gesprek: verderzetting transfer geleerde naar eigen gezinssituatie
1,5u verder verloop stage
Evaluatiegesprek: evaluatie ouderstage
1u verslaggeving verwijzer

6.7.2. De praktijk van ouderstage: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in 2009 bij BAAL werden aangemeld voor het volgen van een ouderstage.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

	Afgesloten	Lopende	Totaal
Aangemeld tussen 01/01/2009 en 31/12/2009	3	1	4
Totaal	3	1	4

TABEL 2. AANTAL PERSONEN AANGEMELD VOOR EEN OUDERSTAGE

Relatie jongere	Aantal
Moeder	4
Vader	1
Totaal	5

Er werd 1 dossier aangemeld waarbij zowel vader als moeder een ouderstage moesten volgen. In de praktijk komt het er dus op neer dat er 5 personen in begeleiding zijn in 4 dossiers.

TABEL 3. AANMELDINGSSITUATIE GEZIN

Deze tabel gaat over de gezinssituatie in het aangemelde dossier

Gezinssituatie	Aantal
Vader en moeder in oorspronkelijk gezin	1
Enkel moeder	3
Totaal	4

Er werd 1 dossier aangemeld waarbij het gezin van de jongere het oorspronkelijke gezin is en waarvan beide ouders de ouderstage dienen te volgen.

TABEL 4. ETNISCHE AFKOMST OUDERS

Etnische afkomst	Ouders
Marokkaans	2
Italiaans	1
Belgisch	2
Totaal	5 ouders

TABEL 5. ARRONDISSEMENT EN VERWIJZER

Arrondissement	Aantal
Jeugdrechtbank Hasselt	1
Parket Hasselt	1
Parket Tongeren	2
Totaal	4

TABEL 5. ARRONDISSEMENT EN VERWIJZER

Verwijzer	Aantal dossiers
Jeugdrechtbank Hasselt	1
Jeugdrechtbank Tongeren	0
Parket Hasselt	1
Parket Tongeren	2
Totaal	4 dossiers

TABEL 6. REDEN DOORVERWIJZING VOOR OUDERSTAGE

Reden doorverwijzing	Aantal dossiers
Deelname aan de feiten van minderjarige	1
Afleggen valse verklaringen over de feiten van minderjarige	1
Minderjarige aanzetten tot het plegen van feiten	1
Minimaliseren van de feiten van minderjarige	1
Totaal	4 dossiers

TABEL 7. MAATREGELN VOOR JONGERE

Ouderstage kan enkel voorgesteld worden in combinatie met een maatregel voor de minderjarige. In 1 dossier werd de ouderstage voorgesteld door het Parket en kreeg de minderjarige een berisping van het Parket.

In 1 dossiers werd de ouderstage voorgesteld door het Parket en werd aan de minderjarige een Hergo voorgesteld door de Jeugdrechter.

In 1 dossier werd de ouderstage opgelegd door de Jeugdrechter in combinatie met gemeenschapsdienst en de vorming Slachtoffer In Beeld voor de minderjarige.

In 1 dossier werd de ouderstage voorgesteld door het Parket en kreeg de minderjarige van de Jeugdrechter een gemeenschapsdienst opgelegd.

TABEL 8. OVERZICHT DEELNAME GROEP OUDERSTAGE

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
11/02/09 – 19/05/09	Hasselt	2	Jeugdrechtbank Hasselt: 1 Parket Tongeren:1	Positief: 2
08/06/09 – 08/12/09	Genk	3	Parket Tongeren:1 Parket Hasselt: 2	Positief: 2

TABEL 9. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over dossiers die zijn afgesloten in de periode van 01/01/2009 tot 31/12/2009.

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers
0 tot 1 maand	3
1 tot 2 maanden	0
2 tot 3 maanden	1
Totaal	4

De dossiers werden op de dag van de uitspraak van de maatregel ook onmiddellijk aangemeld bij BAAL.

In 1 dossier werd de ouderstage vermeld in het vonnis voor de maatregelen voor de minderjarige. Er werd geen aparte vermelding en aanmelding gedaan voor de ouderstage, waardoor het niet onmiddellijk duidelijk was dat de ouder van minderjarige een ouderstage diende te volgen.

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum eerste gesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers
0 tot 1 maand	3
1 tot 2 maanden	1
Totaal	4

Tabel 9.c. Datum start ouderstage in groep - datum einde ouderstage in groep

Duur in maanden	Aantal dossiers
2 tot 3 maanden	4
Totaal	4

Tabel 9.d. Datum einde ouderstage – datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers
0 tot 1 maand	3
7 tot 8 maanden	1
Totaal	4

In 1 dossier werd er in eerste instantie een voorlopig eindverslag verstuurd naar de verwijzer. Wegens een onverwachte opname van de moeder werd de eindevaluatie met (op voorhand) onbepaalde duur uitgesteld.

Tabel 9.e. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers
6 tot 7 maanden	2
7 tot 8 maanden	1
11 tot 12 maanden	1
Totaal	4

6.8. De combinaties in de praktijk van BAAL in 2009

Combinatie	Aantal dossiers
GD + HB	1
GD + SIB-M	69
GD + SIB-M + HB	1
GD + SIB-M + HERGO	3
GD + SIB-M + DVA	5
GD + SIB-M + DVA + SRIB	<i>1 of 0 (bij DVA)</i>
GD + SIB-M + SRIB	1
GD + DVA	<i>14 of 15 (bij DVA)</i>
GD + SRIB	3
Totaal	100

Uit bovenstaande tabel kunnen we duidelijk vaststellen dat in alle aangemelde combinaties minstens een gemeenschapsdienst (GD) zit.

Binnen de afhandelingsvorm herstelbemiddeling (HB) is er sprake van 2 combinaties met een maatregel. In 1 dossier werd HB voorgesteld samen met een gemeenschapsdienst, in 1 dossier was dit met gemeenschapsdienst en Slachtoffer In Beeld – Minderjarigen (SIB-M).

Los van deze 2 combinaties zijn er ook 3 dossiers waar het voorstel tot bemiddeling vrijwel gelijktijdig gedaan werd met een maatregel. Aangezien de herstelbemiddeling niet in dezelfde beslissing dan de maatregel werd vernoemd, zien we dit niet als een aangemelde combinatie en zijn deze dossiers ook niet opgenomen in bovenstaande tabel.

1 dossier is een combinatie van de 3 leerprojecten en een gemeenschapsdienst. Binnen het leerproject ‘Drugs, (ver)antwoord?’ zien we dit niet als een combinatie gezien de jongere eerder in 2009 het leerproject kreeg opgelegd bij beschikking. Het uitvoeren van het leerproject werd bevestigd bij een later vonnis omwille van andere feiten. Naast de herbevestiging werden in dit vonnis ook een gemeenschapsdienst en het leerproject ‘Slachtoffer in beeld-Minderjarigen’ en het leerproject ‘Seksualiteit en Relaties in Balans’(SRIB) opgelegd.

Binnen de afhandelingsvorm gemeenschapsdienst wordt er één dossier minder in combinatie geteld dan bij het leerproject ‘Drugs, (ver)antwoord?’. Het gaat hier over een dossier (beschikking) wat binnen het leerproject werd stopgezet en bijgevolg een opschorting was voor de uitvoering van gemeenschapsdienst. De jongere heeft bij vonnis opnieuw als maatregel de combinatie gemeenschapsdienst en het leerproject opgelegd gekregen. Gezien het dossier nog in opschorting was bij gemeenschapsdienst, zien we dit in deze afhandelingsvorm niet als een nieuw dossier.

HERGO telt 3 aangemelde combinaties met SIB-M en 4 met GD (in tegenstelling tot bovenstaande). Dit komt omdat dit gaat over een dossier van 2008 maar waarvan de brieven pas in 2009 werden opgemaakt en dan pas golden als aangemeld bij HERGO.

Het bieden van een afgestemd aanbod zowel inhoudelijk als praktisch organisatorisch blijft onze uitdaging. Het vraagt ook nog in 2010 onze bijzondere aandacht.